

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Ποιο είναι το βασικό οικονομικό πρόβλημα και πού οφείλεται;
2. Τι σημαίνει ο όρος «στενότητα αγαθών»;
3. Σε ποιες ενέργειες προβαίνει ο άνθρωπος εξαιτίας της στενότητας των αγαθών;
4. Να αναφέρετε τις εναλλακτικές χρήσεις των πιο κάτω πρώτων υλών:
α) γάλα
β) ξύλο
γ) φρούτα
5. Γιατί το οικονομικό πρόβλημα είναι μόνιμο;
6. Ποιες προοπτικές υπάρχουν για άμβλυνση του οικονομικού προβλήματος;
7. Με τι ασχολείται η οικονομική επιστήμη;
8. Σε ποιες ενότητες διακρίνεται η οικονομική επιστήμη και με τι ασχολείται η κάθε ενότητα;
9. Τι είναι το οικονομικό σύστημα;
10. Γιατί μια κοινωνία χρειάζεται ένα οικονομικό σύστημα για να λειτουργήσει; Στον «Κήπο της Εδέμ» όπου ζούσαν οι πρωτόπλαστοι χρειαζόταν να υπάρχει οικονομικό σύστημα; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μια οικονομία για να λειτουργήσει χρειάζεται ένα οικονομικό σύστημα. Χρειάζεται κανόνες, κανονισμούς νόμους και αρχές που να ρυθμίζουν τον τρόπο που θα λειτουργεί η οικονομία αυτή. Χρειάζεται δηλαδή εκείνους τους φορείς οι οποίοι θα λαμβάνουν τις αποφάσεις για την παραγωγή, τη διανομή και την κατανάλωση των αγαθών και υπηρεσιών. Όπως πολύ καλά αντιλαμβάνεται ο καθένας, στον «Κήπο της Εδέμ» δεν χρειαζόταν να υπάρχει κανένα οικονομικό σύστημα, ακριβώς γιατί οι Πρωτόπλαστοι δεν είχαν να αποφασίσουν για τίποτα. Φρόντιζε γι' αυτούς ο Θεός.

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

11. Ποια οικονομικά συστήματα γνωρίζετε και ποιο έχει τη μεγαλύτερη εφαρμογή στην πράξη σήμερα;
12. Ποια τα χαρακτηριστικά της οικονομίας που βασίζεται στη παράδοση;
13. Ποιες οι προϋποθέσεις για τη σωστή λειτουργία της οικονομίας της αγοράς;
14. Πώς ο μηχανισμός της τιμής επηρεάζει την παραγωγή και τη διανομή των αγαθών στην οικονομία της αγοράς;
15. Ποια τα χαρακτηριστικά της οικονομίας της αγοράς;
16. Ποια τα χαρακτηριστικά της οικονομίας του κεντρικού σχεδιασμού;
17. Σε ποιους τομείς στηρίζεται η λειτουργία μιας μικτής οικονομίας και ποιος ο ρόλος τους;
18. Ποιοι οι στόχοι του κράτους σε μια μικτή οικονομία;
19. Να υπογραμμίσετε το ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΟ
Η ατομική ιδιοκτησία είναι χαρακτηριστικό της:
α) παραδοσιακής οικονομίας
β) ελεύθερης οικονομίας
γ) οικονομίας κεντρικού σχεδιασμού
δ) μικτής οικονομίας
20. Ποια τα χαρακτηριστικά μιας μικτής οικονομίας;

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

21. Σε ποιο οικονομικό σύστημα συναντούμε τα πιο κάτω χαρακτηριστικά:

Χαρακτηριστικά	Οικονομικό σύστημα
Ανταγωνισμός και κρατική παρέμβαση	Μικτή Οικονομία
Κοινοκτημοσύνη	Διευθυνόμενη Οικονομία
Κυριαρχία καταναλωτή	Ελεύθερη Οικονομία
Ατομικό συμφέρον	Ελεύθερη Οικονομία
Κρατική παρέμβαση	Διευθυνόμενη Οικονομία
Μηχανισμός τιμών	Ελεύθερη Οικονομία
Κληρονομική διαδοχή	Παραδοσιακή Οικονομία

22. Ποια επιμέρους προβλήματα δημιουργούνται από τις οικονομικές επιλογές των ανθρώπων;

23. Ποιες λύσεις έδινε ο πρωτόγονος άνθρωπος στα τέσσερα προβλήματα που τον απασχολούσαν;

24. Πώς η ανθρωπότητα εξελίχθηκε από τους κυνηγούς-τροφοσυλλέκτες, στους γεωργούς και αργότερα στη Βιομηχανική επανάσταση;

Στην αρχαιότητα οι πρωτόγονοι άνθρωποι ζούσαν σε μικρές ομάδες και ήταν κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες. Με την ανάπτυξη της γεωργίας αρχίζουν να εκτοπίζονται και να δημιουργούνται οι πρώτες γεωργικές και κτηνοτροφικές κοινωνίες, οι οποίες ονομάζονταν «πόλεις-κράτη». Όταν όμως, άρχισε σταδιακά ο πληθυσμός να αυξάνεται, το σύστημα της κλειστής οικονομίας άρχισε να αντιμετωπίζει προβλήματα. Την εποχή αυτή αρχίζει να αναπτύσσεται η βιοτεχνία και το εμπόριο. Παρά το γεγονός αυτό, κατά τον Μεσαίωνα (5^ο μέχρι 15^ο αιώνα) η οικονομία είναι κυρίως αγροτική. Αργότερα, η μεγάλη αύξηση ζήτησης βαμβακερών υφασμάτων, προκαλεί μεγάλες αλλαγές στην τεχνολογία

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

και η οικονομία γίνεται πλέον βιομηχανική. Αναπτύσσεται σημαντικά η υφαντουργία, η ενέργεια και οι μεταφορές. Την εποχή αυτή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

σημαντική εφεύρεση αποτέλεσε η μηχανική ανέμη και η ατμομηχανή. Το φαινόμενο αυτό αποκαλείται Βιομηχανική Επανάσταση.

25. Ποια τα θετικά αποτελέσματα της Βιομηχανικής επανάστασης στην οικονομία και γενικά στη ζωή των ανθρώπων;
26. Ποιο είναι το περιεχόμενο της οικονομικής αρχής ή οικονομικού αξιώματος και ποια η αιτία που το επιβάλλει;
27. Πώς εκδηλώνεται η οικονομική αρχή:
 - α) από τη πλευρά του καταναλωτή
 - β) από τη πλευρά του παραγωγού.
28. Τι επιδιώκει ο άνθρωπος να πετύχει σύμφωνα με το πρόβλημα της μεγιστοποίησης;
29. Πώς εκδηλώνεται το πρόβλημα της μεγιστοποίησης:
 - α) από τη πλευρά του καταναλωτή
 - β) από τη πλευρά του παραγωγού.
30. Να δώσετε δικό σας παράδειγμα για το πρόβλημα της μεγιστοποίησης:
 - α) από τη πλευρά του καταναλωτή
 - β) από τη πλευρά του παραγωγού.
31. Τι επιδιώκει ο άνθρωπος να πετύχει σύμφωνα με το πρόβλημα της ελαχιστοποίησης;
32. Πώς εκδηλώνεται το πρόβλημα της ελαχιστοποίησης:
 - α) από τη πλευρά του καταναλωτή
 - β) από τη πλευρά του παραγωγού.
33. Να δώσετε δικό σας παράδειγμα για το πρόβλημα της ελαχιστοποίησης:
 - α) από τη πλευρά του καταναλωτή
 - β) από τη πλευρά του παραγωγού.

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

34. Να υπογραμμίσετε το ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΟ

Σύμφωνα με την Οικονομική αρχή, ο καταναλωτής επιδιώκει να πετύχει:

- α) Την ικανοποίηση όσο το δυνατό περισσότερων αναγκών, δαπανώντας όσο το δυνατό μικρότερο μέρος του εισοδήματός του
- β) Την ικανοποίηση όσο το δυνατό περισσότερων αναγκών με την κατανάλωση του δεδομένου εισοδήματός του
- γ) **Την ικανοποίηση όσο το δυνατό περισσότερων αναγκών, δαπανώντας ένα μεγάλο μέρος του εισοδήματός του**
- δ) Την ικανοποίηση δεδομένων αναγκών με όσο το δυνατό μικρότερο μέρος του εισοδήματός του.

35. Να υπογραμμίσετε το ΟΡΘΟ

Σύμφωνα με την Οικονομική αρχή, ο παραγωγός επιδιώκει να πετύχει:

- α) Την κατασκευή μιας πολυκατοικίας βάσει δεδομένου σχεδίου με τη μεγαλύτερη δαπάνη
- β) **Την κατασκευή μιας πολυκατοικίας βάσει δεδομένου σχεδίου με τη μικρότερη δαπάνη**
- γ) Την κατασκευή μιας πολυκατοικίας βάσει δεδομένου σχεδίου με δεδομένα μέσα
- δ) Την κατασκευή όσο το δυνατό περισσότερων πολυκατοικιών με τη μεγαλύτερη δαπάνη.

36. Πώς λέγεται το διάγραμμα που παρουσιάζει τη λειτουργία μιας μικτής οικονομίας;

37. Ποιοι είναι οι φορείς της οικονομικής δραστηριότητας σε μια μικτή οικονομία και ποιος ο ρόλος του κάθε φορέα;

38. Γιατί το κράτος επιβάλλει φόρους;

39. Πώς λέγονται οι δύο ροές που συναντούμε σε ένα οικονομικό κύκλωμα; Να εξηγήσετε την πορεία τους.

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

40. Να υπογραμμίσετε τις ορθές απαντήσεις:

Σύμφωνα με το οικονομικό κύκλωμα:

- α) Τα νοικοκυριά αγοράζουν παραγωγικούς συντελεστές
- β) Τα νοικοκυριά προσφέρουν παραγωγικούς συντελεστές**
- γ) Τα νοικοκυριά αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες**
- δ) Τα νοικοκυριά παράγουν και προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες.

41. Να υπογραμμίσετε τις ορθές απαντήσεις

Σύμφωνα με το οικονομικό κύκλωμα:

- α) Οι επιχειρήσεις παράγουν και προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες**
- β) Οι επιχειρήσεις αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες
- γ) Οι επιχειρήσεις αγοράζουν παραγωγικούς συντελεστές**
- δ) Οι επιχειρήσεις προσφέρουν παραγωγικούς συντελεστές.

42. Να υπογραμμίσετε το ΟΡΘΟ

Σύμφωνα με τη χρηματική ροή:

- α) Οι επιχειρήσεις παράγουν και προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες
- β) Οι επιχειρήσεις αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες
- γ) Οι επιχειρήσεις αγοράζουν παραγωγικούς συντελεστές**
- δ) Οι επιχειρήσεις προσφέρουν παραγωγικούς συντελεστές.

43. Να σημειώσετε στο τέλος κάθε πρότασης: ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ/ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΡΟΗ

α) Αγορά αγαθών και υπηρεσιών	Χρηματική Ροή
β) Προσφορά παραγωγικών συντελεστών	Πραγματική Ροή
γ) Προσφορά προϊόντων	Πραγματική Ροή
δ) Αξία παραγωγικών συντελεστών.	Χρηματική Ροή

44. Να υπογραμμίσετε το ΟΡΘΟ

Οι ροές που αναπτύσσονται μεταξύ των βασικών φορέων ενός οικονομικού κυκλώματος είναι:

- α) ροές αγαθών και παραγωγικών συντελεστών
- β) ροές αγαθών και χρήματος
- γ) ροές αγαθών, παραγωγικών συντελεστών και χρήματος**

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Τι ονομάζουμε ευδαιμονία σύμφωνα με τον Αριστοτέλη;
2. Ποια αγαθά, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη συνθέτουν την ευδαιμονία;
3. Ποιους Έλληνες φιλόσοφους θα μπορούσαμε να ονομάσουμε «οικονομολόγους» της αρχαιότητας και για ποιο λόγο;
4. Ποιος ορισμός θα μπορούσε να δοθεί για την «ευτυχία»;
5. Η ευτυχία είναι μια έντονα υποκειμενική έννοια. Να σχολιάσετε την πρόταση.
6. Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την ευτυχία των ανθρώπων;
7. Τι είναι το βιοτικό επίπεδο και ποιοι δείκτες το περιγράφουν;
8. Τι είναι το Κατά Κεφαλή Εισόδημα και πώς υπολογίζεται;
9. Ποιο δείκτη χρησιμοποιούμε συνήθως για να συγκρίνουμε το βιοτικό επίπεδο μεταξύ δύο χωρών; Πόσο αξιόπιστη είναι μια τέτοια σύγκριση;
10. Δίνεται ο πιο κάτω πίνακας που αναφέρεται στο πληθυσμό και στο ΑΕΠ της Κύπρου και της Ελλάδας. Να υπολογίσετε το Κατά Κεφαλή Εισόδημα των δύο χωρών για τα έτη 2012, 2013 και 2014 και να τα συγκρίνετε.

Έτος	Πληθυσμός		ΑΕΠ σε σταθερές τιμές €(εκ.)	
	Κύπρος	Ελλάδα	Κύπρος	Ελλάδα
2012	862.011	11.086.406	19.886,52	296.347.964,376
2013	865.878	11.003.615	19.614,12	297.215.622,198
2014	858.000	10.926.807	19.369,38	289.393.756,847

Πηγή: <http://ec.europa.eu/eurostat>

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

$$\text{Κατά Κεφαλή Εισόδημα} = \frac{\text{ΑΕΠ}}{\text{Πληθυσμός}}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Έτος	Κατά Κεφαλή Εισόδημα Κύπρου	Κατά Κεφαλή Εισόδημα Ελλάδας
2012	$\frac{19.886,52 \text{ εκ.}}{862.011} = \text{€}23.070$	$\frac{296.347.964,376 \text{ εκ.}}{11.086.406} = \text{€}26.731$
2013	$\frac{19.614,12 \text{ εκ.}}{865.878} = \text{€}22.652$	$\frac{297.215.622,198 \text{ εκ.}}{11.003.615} = \text{€}27.011$
2014	$\frac{19.369,38 \text{ εκ.}}{858.000} = \text{€}22.575$	$\frac{289.393.756,847 \text{ εκ.}}{10.926.807} = \text{€}26.485$

11. Δύο υπάλληλοι εργάζονται κάτω από τις ίδιες συνθήκες. Ο Α Ιωάννου εργάζεται 30 ώρες εβδομαδιαίως και παίρνει εβδομαδιαίο μισθό €480. Η Ε Ιωαννίδου εργάζεται 40 ώρες εβδομαδιαίως και παίρνει εβδομαδιαίο μισθό €560. Πώς εκτιμάται το βιοτικό τους επίπεδο και γιατί;

$$\text{Μισθός ανά ώρα} = \frac{\text{Εβδομαδιαίος Μισθός}}{\text{Ώρες Εργασίας}}$$

$$\text{Α Ιωάννου: } \frac{480}{30} = \text{€}16 \text{ ανά ώρα}$$

$$\text{Ε Ιωαννίδου: } \frac{560}{40} = \text{€}14 \text{ ανά ώρα}$$

Το βιοτικό επίπεδο του Α Ιωάννου θεωρείται ψηλότερο, αφού ο μισθός του ανά ώρα είναι μεγαλύτερος από αυτόν της Ε Ιωαννίδου. Επίσης, ο Α Ιωάννου απασχολείται λιγότερες ώρες την εβδομάδα, επομένως του απομένει περισσότερος ελεύθερος χρόνος για ανάπαυση και ψυχαγωγία.

12. Σε μια ομάδα ανθρώπων ο καθένας παίρνει μισθό €5.000 το μήνα, και αυξάνεται το εισόδημα όλων των ατόμων, χωρίς να αυξηθούν οι τιμές. Σε μια δεύτερη ομάδα τα μισά άτομα παίρνουν εισόδημα €10.000 και τα άλλα μισά €500.

α) Να υπολογίσετε το Κατά Κεφαλή Εισόδημα της δεύτερης ομάδας

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

- β) Ποια από τις δύο ομάδες έχει ψηλότερο βιοτικό επίπεδο;
Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Κατά Κεφαλή Εισόδημα Ομάδας Α' = €5.000

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Κατά Κεφαλή Εισόδημα Ομάδας Β' = $\frac{10.000+500}{2} = €5.250$

Το Κατά Κεφαλή Εισόδημα της Ομάδας Β' είναι μεγαλύτερο από αυτόν της Ομάδας Α'. Ωστόσο όμως, το κατά κεφαλή εισόδημα για να είναι αξιόπιστο κριτήριο για το βιοτικό επίπεδο, πρέπει η πλειοψηφία του πληθυσμού να παίρνει εισόδημα κοντά στο κατά κεφαλή εισόδημα, να γίνεται δηλαδή, ίση κατανομή του εισοδήματος. Στην άσκηση αυτή φαίνεται ότι στην Ομάδα Α', παρά το γεγονός ότι το κατά κεφαλή εισόδημα είναι χαμηλότερο από αυτό της Ομάδας Β', εν τούτοις η κατανομή είναι ίση (όλα τα μέλη παίρνουν €5.000), επομένως κρίνεται ότι τα μέλη της Ομάδας Α' έχουν ψηλότερο βιοτικό επίπεδο.

13. Τι αναφέρει το «παράδοξο του Ίστερλιν» όσον αφορά την ανθρώπινη ευτυχία;
14. Τι γνωρίζετε για το Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης;
15. Πώς αξιολογεί την ευτυχία η Παγκόσμια Δημοσκόπηση **Gallup**;
16. Να αναφέρετε τα οικονομικά μεγέθη των οποίων η διαγραμματική απεικόνιση έχει την μορφή ενός ραβδίου χόκεϊ.
17. Να υπολογίσετε το Ρυθμό Ανάπτυξης της Οικονομίας και το Ρυθμό Ανάπτυξης του κ.κ.ΑΕΠ της Κύπρου χρησιμοποιώντας δεδομένα από την άσκηση 10.

$$\text{Ρυθμός Ανάπτυξης της Οικονομίας} = \frac{\text{Μεταβολή στο ΑΕΠ}}{\text{Αρχικό Επίπεδο ΑΕΠ}} \times 100$$

ΚΥΠΡΟΣ

$$\text{2013 Ρυθμός Ανάπτυξης της Οικονομίας} = \frac{19.614,12 - 19.886,52}{19.886,52} \times 100 = -1,37\%$$

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

$$2014 \text{ Ρυθμός Ανάπτυξης της Οικονομίας} = \frac{19.369,38 - 19.614,12}{19.614,12} \times 100 = -1,25\%$$

ΕΛΛΑΔΑ

$$2013 \text{ Ρυθμός Ανάπτυξης της Οικονομίας} = \frac{297.215.622,198 - 296.347.964,376}{296.347.964,376} \times 100 = 0,29\%$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

$$2014 \text{ Ρυθμός Ανάπτυξης της Οικονομίας} = \frac{289.393.756,847 - 297.215.622,198}{297.215.622,198} \times 100 = -2,63\%$$

$$\text{Ρυθμός Ανάπτυξης κ. κ. ΑΕΠ} = \frac{\text{Μεταβολή στο Κατά Κεφαλή Εισόδημα}}{\text{Αρχικό επίπεδο κ.κ.ΑΕΠ}} \times 100$$

ΚΥΠΡΟΣ

$$2013 \text{ Ρυθμός Ανάπτυξης κ. κ. ΑΕΠ} = \frac{22.652 - 23.070}{23.070} \times 100 = -1,81\%$$

$$2014 \text{ Ρυθμός Ανάπτυξης κ. κ. ΑΕΠ} = \frac{22.575 - 22.652}{22.652} \times 100 = -0,34\%$$

ΕΛΛΑΔΑ

$$2013 \text{ Ρυθμός Ανάπτυξης κ. κ. ΑΕΠ} = \frac{27.011 - 26.731}{26.730} \times 100 = 1,05\%$$

$$2014 \text{ Ρυθμός Ανάπτυξης κ. κ. ΑΕΠ} = \frac{26.485 - 27.011}{27.011} \times 100 = -1,95\%$$

18. Που οφείλεται η ανισότητα στη κατανομή του εισοδήματος μεταξύ των ατόμων μιας χώρας;
19. Να δώσετε τον ορισμό της έννοιας του επιπέδου διαβίωσης και του ορίου της φτώχειας.
20. Ποια μέτρα λαμβάνονται για την αντιμετώπιση του προβλήματος της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού;
21. Πότε παρατηρήθηκε μεγάλη αύξηση πληθυσμού και γιατί;
22. Ποιες οι επιπτώσεις στο περιβάλλον από την αύξηση του πληθυσμού;

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

23. Στην ιστοσελίδα <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG> θα βρείτε στοιχεία για το ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας. Να μελετήσετε τα στοιχεία για την Κύπρο από το 2008 μέχρι 2014 και να σχολιάσετε τις αυξομειώσεις που παρατηρείτε.

Ρυθμός Ανάπτυξης της Οικονομίας της Κύπρου 2008 - 2014

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3,6	-2,0	1,4	0,3	-2,4	-5,4	-2,3

Ενώ το 2008 ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας στην Κύπρο ήταν θετικός και συγκεκριμένα 3,6%, το 2009 σημείωσε μια απότομη μείωση, φτάνοντας σε αρνητικό ρυθμό 2%. Μικρή άνοδος παρατηρήθηκε το 2010, αλλά το 2011 ο θετικός ρυθμός ανάπτυξης της Κυπριακής οικονομίας συρρικνώθηκε στο 0,3%. Είχε προηγηθεί η έκρηξη στο Μαρί, η υποβάθμιση της κυπριακής οικονομίας από διεθνείς οίκους αξιολόγησης και το κούρεμα του ελληνικού χρέους στο οποίο είχαν εκτεθεί σε υπερβολικό βαθμό οι κυπριακές τράπεζες. Η έκθεση των κυπριακών τραπεζών σ' αυτό άγγιξε τα 22δισ €, πόσο μεγαλύτερο από το εγχώριο προϊόν της Κύπρου. Το 2012, μετά από μια νέα υποβάθμιση της κυπριακής οικονομίας από τους διεθνείς οίκους, η Κύπρος συμφώνησε με την τρόικα τους όρους διάσωσης της κυπριακής οικονομίας. Τα γεγονότα αυτά συνέβαλαν το 2012 να επανέλθει στην Κυπριακή οικονομία ο αρνητικός ρυθμός, ο οποίος ανέβηκε σε πολύ ψηλότερα αρνητικά επίπεδα το 2013. Η συμφωνία περιλάμβανε λήψη μέτρων, όπως περικοπές σε μισθούς και κοινωνικές παροχές, επιπλέον φορολόγηση ειδών πολυτελείας, καυσίμων, τυχερών παιχνιδιών κ.λπ., καθώς και φορολόγηση- κούρεμα των καταθέσεων στις κυπριακές τράπεζες. Το αρχικό σχέδιο απορρίφτηκε από το κυπριακό κοινοβούλιο και έτσι στις 25 Μαρτίου 2013 οι υπουργοί οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο κατέληξαν σε νέο σχέδιο, με βάση το οποίο κουρεύονται κατά 40% οι καταθέσεις των κυπριακών τραπεζών που υπερβαίνουν τα 100.000 €, και συγχωνεύονται οι τράπεζες Κύπρου και Λαϊκή. Το 2014, παρά το γεγονός ότι ο ρυθμός ανάπτυξης παρέμεινε αρνητικός, περιορίστηκε όμως σε χαμηλότερα επίπεδα. Το 2015 και το β' τρίμηνο του 2016 προβλέπεται ότι η κυπριακή οικονομία θα επανέλθει σε θετικό ρυθμό ανάπτυξης που θα κυμαίνεται γύρω στο 2,7%

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%85%CF%80%CF%81%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE_%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7_2012-2013

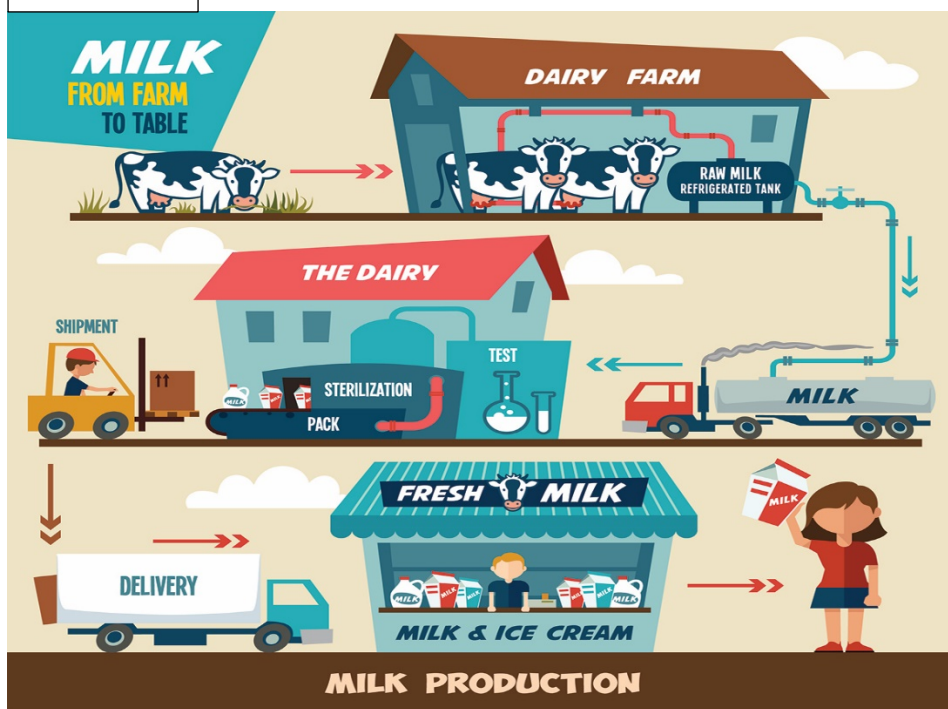
Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Τι καλείται παραγωγή; Σε τι διαφέρει η οικονομική από την τεχνική παραγωγή;
2. Σε ποια έννοια της παραγωγής αναφέρονται οι πιο κάτω εικόνες και γιατί;

ΕΙΚΟΝΑ 1

ΕΙΚΟΝΑ 2

Απαγορεύεται
οποιοδήποτε

παραγωγή του με

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η Εικόνα 1 αναφέρεται στην έννοια της Οικονομικής Παραγωγής γιατί, εκτός από την παραγωγή του γάλακτος περιλαμβάνει και όλες τις υπηρεσίες, μεταφοράς, αποθήκευσης και εμπορίας, έτσι ώστε το προϊόν να φτάσει στα χέρια του καταναλωτή.

Η Εικόνα 2 αναφέρεται στην έννοια της Τεχνικής Παραγωγής γιατί περιλαμβάνει μόνο την παραγωγή των πατατών.

3. Σε ποιους τομείς διακρίνεται η παραγωγή και τι γνωρίζετε για τον καθένα;
4. Να κατατάξετε τους ακόλουθους κλάδους στους τρεις τομείς της παραγωγής:
Κτηνοτροφία, τουρισμός, κατασκευές, αλιεία, βιομηχανία, παραγωγή ηλεκτρισμού, εμπόριο, μελισσοκομία, μεταφορές, ιατρεία, λατομεία, εκπαίδευση.

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ
κτηνοτροφία	κατασκευές	τουρισμός
αλιεία	βιομηχανία	εμπόριο
μελισσοκομία	παραγωγή ηλεκτρισμού	μεταφορές
λατομεία		ιατρεία
		εκπαίδευση

5. Να κατατάξετε τα πιο κάτω στους τρεις τομείς της παραγωγής:

Ιχθυοτροφείο	Δευτερογενής Τομέας
Υφαντουργία	Δευτερογενής Τομέας
Διαφημίσεις	Τριτογενής Τομέας
Κατασκευή αυτοκινήτου	Δευτερογενής Τομέας
Μάζεμα ελιών	Πρωτογενής Τομέας
Δημόσιες υπηρεσίες	Τριτογενής Τομέας
Επιδιόρθωση αυτοκινήτου	Τριτογενής Τομέας
Αλιεία	Πρωτογενής Τομέας
Κλάδεμα αμπελιού	Πρωτογενής Τομέας

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Γαλακτοβιομηχανία	Δευτερογενής Τομέας
Εξόρυξη μετάλλων	Πρωτογενής Τομέας
Χειρισμός Η/Υ	Τριτογενής Τομέας
Ασφάλιση εμπορευμάτων	Τριτογενής Τομέας
Εργοληπτικές εργασίες	Δευτερογενής Τομέας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

6. Να αναφέρετε τους λόγους για τους οποίους παρατηρείται **μετατόπιση** εργατικού δυναμικού από τον πρωτογενή προς το δευτερογενή και κυρίως τον τριτογενή τομέα.
7. Να δώσετε τον ορισμό και να αναφέρετε τους συντελεστές παραγωγής.
8. Τι περιλαμβάνει ο συντελεστής της παραγωγής "εργασία" και πώς λέγεται η αμοιβή του;
9. Τι περιλαμβάνει ο συντελεστής της παραγωγής "γη" και πώς λέγεται η αμοιβή του;
10. Τι περιλαμβάνει ο συντελεστής της παραγωγής "κεφάλαιο" και πώς λέγεται η αμοιβή του;
11. Γιατί το κεφάλαιο θεωρείται παράγωγος συντελεστής παραγωγής;
12. Σε ποιες κατηγορίες διακρίνεται ο παραγωγικός συντελεστής "κεφάλαιο"; Τι γνωρίζετε για την κάθε κατηγορία;
13. Τι περιλαμβάνει ο συντελεστής της παραγωγής «επιχειρηματικότητα» και πώς λέγεται η αμοιβή του;
14. Να υπογραμμίσετε το ΟΡΘΟ
Στους συντελεστές παραγωγής δεν περιλαμβάνεται:
α) Η σωματική εργασία
β) Τα δέντρα ενός δάσους
γ) Οι πρώτες ύλες
δ) Οι καταθέσεις σε μια τράπεζα
ε) Η ανάληψη των επιχειρηματικών κινδύνων.

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

15. Να κατατάξετε τα ακόλουθα σε 4 στήλες, ανάλογα με το συντελεστή παραγωγής στον οποίο ανήκουν και να συμπληρώσετε την αμοιβή του κάθε συντελεστή:
Ηλεκτρογεννήτρια, οικόπεδα, λίμνες, θεριστική μηχανή, γεωργός, έμπορος, αλευρόμυλος, δάση, βροχόπτωση, πλοίαρχος, δεξαμενόπλοιο, εργολάβος, λογιστής, υδατοδεξαμενή, ξενοδόχος, κτίστης, εφοπλιστής, χωράφια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Συντελεστής Εργασία Αμοιβή: Μισθός	Συντελεστής Γη Αμοιβή: Ενοίκιο	Συντελεστής Κεφάλαιο Αμοιβή: Τόκος	Συντελεστής Επιχειρηματικότητα Αμοιβή: Κέρδος/Ζημιά
γεωργός	λίμνες	ηλεκτρογεννήτρια	έμπορος
πλοίαρχος	δάση	οικόπεδα	εργολάβος
λογιστής	βροχόπτωση	θεριστική μηχανή	ξενοδόχος
κτίστης	χωράφια	αλευρόμυλος	εφοπλιστής
		δεξαμενόπλοιο	
		υδατοδεξαμενή	

16. Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά των παραγωγικών συντελεστών;
17. Τι εκφράζει ο όρος παραγωγικότητα;
18. Πότε παρατηρείται αύξηση της παραγωγικότητας από μια περίοδο σε άλλη;
19. Τι είναι παραγωγικότητα εργασίας και σε τι διαφέρει από την παραγωγή; Να δώσετε ένα παράδειγμα.

Παραγωγή είναι το συνολικό προϊόν που παράγεται από το σύνολο των εργατών, ενώ παραγωγικότητα είναι το μέσο προϊόν, δηλαδή, αυτό που παράγεται κατά μέσο όρο από τον κάθε εργάτη.

Παράδειγμα: Σ' ένα ξυλουργείο 4 επιπλοποιοί κατασκεύασαν 40 θρανία σε μια εβδομάδα. Παραγωγή = 40 θρανία

Παραγωγικότητα = $40/4 = 10$ θρανία ο κάθε επιπλοποιός

20. Ποια η σημασία της παραγωγικότητας εργασίας στην οικονομία;

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

21. Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την παραγωγικότητα της εργασίας και να αναπτύξετε τον καθένα ξεχωριστά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

22. Μια επιχείρηση τον Φεβρουάριο απασχολούσε 15 εργάτριες για 8 ώρες την ημέρα και παρήγαγε 2.400 παντελόνια. Τον Μάρτιο επειδή ήθελε να αυξήσει τη παραγωγή της σε 3.800 παντελόνια αύξησε τις εργάτριες σε 20 και τις ώρες εργασίας σε 10 ημερησίως. Από απόψεως παραγωγικότητας ποιος από τους δύο μήνες ήταν ο καλύτερος; (Να δείξετε τους υπολογισμούς σας).

$$\text{Παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας} = \frac{\text{Ποσότητα Παραγωγής}}{\text{Ώρες εργασίας} \times \text{Αριθμός εργατών (εργατοώρες)}}$$

Φεβρουάριος:

$$\text{Παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας} = \frac{2.400}{15 \times 8} = 20 \text{ παντελόνια ανά ώρα}$$

Μάρτιος:

$$\text{Παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας} = \frac{3.800}{20 \times 10} = 19 \text{ παντελόνια ανά ώρα}$$

Επομένως, ο Φεβρουάριος ήταν περισσότερο παραγωγικός, αφού η παραγωγικότητα ήταν 20 παντελόνια ανά ώρα, ενώ τον Μάρτιο μόνο 19.

23. Μια επιχείρηση κατά το μήνα Μάρτιο και Απρίλιο παρουσίασε τα πιο κάτω στοιχεία:

Μάρτιος: Απασχόλησε 10 εργάτες και παρήγαγε 500 τηλεοράσεις

Απρίλιος: Απασχόλησε 15 εργάτες και παρήγαγε 675 τηλεοράσεις.

Πραγματοποιώντας τους κατάλληλους υπολογισμούς, να βρείτε σε ποιο μήνα παρατηρήθηκε η μεγαλύτερη παραγωγικότητα εργασίας

$$\text{Παραγωγικότητα ανά εργάτη} = \frac{\text{Ποσότητα Παραγωγής}(TP)}{\text{Αριθμός εργαζομένων}(L)}$$

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Μάρτιος:

$$\text{Παραγωγικότητα ανά εργάτη} = \frac{500}{10} = 50 \text{ τηλεοράσεις ανά εργάτη}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Απρίλιος:

$$\text{Παραγωγικότητα ανά εργάτη} = \frac{675}{15} = 45 \text{ τηλεοράσεις ανά εργάτη}$$

Επομένως, τον Μάρτιο παρά το γεγονός ότι η παραγωγή ήταν μικρότερη σε σύγκριση με τον Απρίλιο, η παραγωγικότητα σημείωσε αύξηση.

24. Τρεις επιχειρήσεις απασχολούν διαφορετικό αριθμό εργατών και παράγουν κάτω από τις ίδιες συνθήκες εργασίας, το ίδιο προϊόν ποιοτικά.

Επιχείρηση Α: Απασχολεί 10 εργάτες που παράγουν 500 μονάδες προϊόντος

Επιχείρηση Β: Απασχολεί 15 εργάτες που παράγουν 600 μονάδες προϊόντος.

Επιχείρηση Γ: Απασχολεί 30 εργάτες που παράγουν 1.350 μονάδες προϊόντος.

Να υπολογίσετε πόσο πρέπει να μεταβληθεί το Συνολικό Προϊόν των επιχειρήσεων Α και Β, έτσι ώστε οι τρεις επιχειρήσεις να έχουν την ίδια παραγωγικότητα ανά εργάτη.

$$\text{Παραγωγικότητα ανά εργάτη} = \frac{\text{Ποσότητα Παραγωγής}(TP)}{\text{Αριθμός εργαζομένων}(L)}$$

$$\text{Επιχείρηση Α: Παραγωγικότητα ανά εργάτη} = \frac{500}{10} = 50 \text{ μονάδες ανά εργάτη}$$

$$\text{Επιχείρηση Β: Παραγωγικότητα ανά εργάτη} = \frac{600}{15} = 40 \text{ μονάδες ανά εργάτη}$$

$$\text{Επιχείρηση Γ: Παραγωγικότητα ανά εργάτη} = \frac{1.350}{30} = 45 \text{ μονάδες ανά εργάτη}$$

Για να έχουν οι επιχειρήσεις Α και Β την ίδια παραγωγικότητα με την επιχείρηση Γ (45 μονάδες) πρέπει:

$$\text{Επιχείρηση Α: Παραγωγικότητα ανά εργάτη} = \frac{\text{Ποσότητα Παραγωγής}}{10} = 45 \text{ μονάδες}$$

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Ποσότητα Παραγωγής = 450 μονάδες

Επομένως, η επιχείρηση Α πρέπει να μειώσει την παραγωγή της κατά 50 (500 – 450) μονάδες

Επιχείρηση Β: $\text{Παραγωγικότητα ανά εργάτη} = \frac{\text{Ποσότητα Παραγωγής}}{15} = 45 \text{ μονάδες}$

Ποσότητα Παραγωγής = 675 μονάδες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η επιχείρηση Β πρέπει να αυξήσει την παραγωγή της κατά 75 (675 – 600) μονάδες

25. Μελετώντας την ιστοσελίδα του Κέντρου Παραγωγικότητας Κύπρου (Παραγωγικότητα, Έρευνα και Ανάπτυξη – Μάθετε για την Παραγωγικότητα) να βρείτε στοιχεία για την παραγωγικότητα εργασίας της Κύπρου για τα τελευταία τρία χρόνια (για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία) και να τα συγκρίνετε με τα αντίστοιχα των χωρών της ΕΕ.

26. Ποιοι είναι οι τρεις βασικοί παράγοντες που θα προσδιορίσουν την επιλογή του είδους και της ποσότητας των προϊόντων που θα παραχθούν σε μια οικονομία;

α) Η ποσότητα των συντελεστών παραγωγής

β) Το επίπεδο της τεχνολογίας

γ) Οι προτιμήσεις των καταναλωτών.

27. Τι είναι τα όρια παραγωγικών δυνατοτήτων μιας οικονομίας, από ποιους παράγοντες προσδιορίζονται και πώς απεικονίζονται διαγραμματικά;

28. Ποιες είναι οι βασικές υποθέσεις πάνω στις οποίες στηρίζεται η ΚΠΔ μιας υποθετικής οικονομίας;

29. Δεν υπάρχει ερώτηση με αυτό τον αριθμό στο βιβλίο

30. Ποιος συνδυασμός προϊόντων, από αυτούς που εμπίπτουν στα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων, θα παραχθεί στην πραγματικότητα;

Η επιλογή του συνδυασμού που θα παραχθεί θα γίνει από τους καταναλωτές ανάλογα με τις προτιμήσεις τους, πάντα όμως μέσα στις παραγωγικές δυνατότητες της οικονομίας.

31. Ποιο βασικό πρόβλημα της οικονομίας μαρτυρούν οι συνδυασμοί προϊόντων που βρίσκονται δεξιά της ΚΠΔ;

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Το πρόβλημα της στενότητας των συντελεστών παραγωγής.

32. Υπό ποιες προϋποθέσεις μπορούν να παραχθούν οι συνδυασμοί προϊόντων που βρίσκονται δεξιά της ΚΠΔ; Πώς ονομάζεται το φαινόμενο αυτό και πώς απεικονίζεται διαγραμματικά;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

33. Να υπογραμμίσετε το ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΟ

Τη μετατόπιση της ΚΠΔ προς τα δεξιά προκαλεί:

- α) η αύξηση του πληθυσμού
 - β) η βελτίωση της τεχνολογίας
 - γ) η αύξηση των επενδύσεων
 - δ) η εκτέλεση έργων υποδομής
 - ε) **η αύξηση της απασχόλησης.**
34. Να δώσετε ένα σύντομο ορισμό του κόστους ευκαιρίας και να εξηγήσετε πώς αυτό συνδέεται με το πρόβλημα της ανεπάρκειας (ή σπανιότητας).

Κόστος Ευκαιρίας είναι..... Σελ 69

Αν δεν υπήρχε πρόβλημα στενότητας συντελεστών παραγωγής, δηλαδή οι ποσότητες των συντελεστών θα ήταν απεριόριστες, τότε δεν θα υπήρχε και κόστος ευκαιρίας, αφού θα μπορούσαμε να πάρουμε όσες ποσότητες θέλουμε από ένα αγαθό χωρίς να χρειάζεται να θυσιάσουμε τις ποσότητες του άλλου αγαθού (αφού θα μπορούσαν να παραχθούν απεριόριστες ποσότητες όλων των αγαθών)

35. Αν σπουδάζατε σε ένα κολλέγιο, το κόστος ευκαιρίας των σπουδών σας περιλαμβάνει όλα τα πιο κάτω εκτός από:

- α) Το κόστος των διδάκτρων που πληρώνετε
 - β) **Το κόστος διατροφής σας κατά τη διάρκεια των σπουδών σας**
 - γ) Το κόστος των απαραίτητων βιβλίων που αγοράζετε
 - δ) Την απώλεια του εισοδήματος που θα είχατε, αν εργαζόσαστε αντί να φοιτάτε στο κολλέγιο.
36. Γιατί καθώς αυξάνεται η συνολική παραγωγή ενός αγαθού αυξάνεται και το κόστος ευκαιρίας;

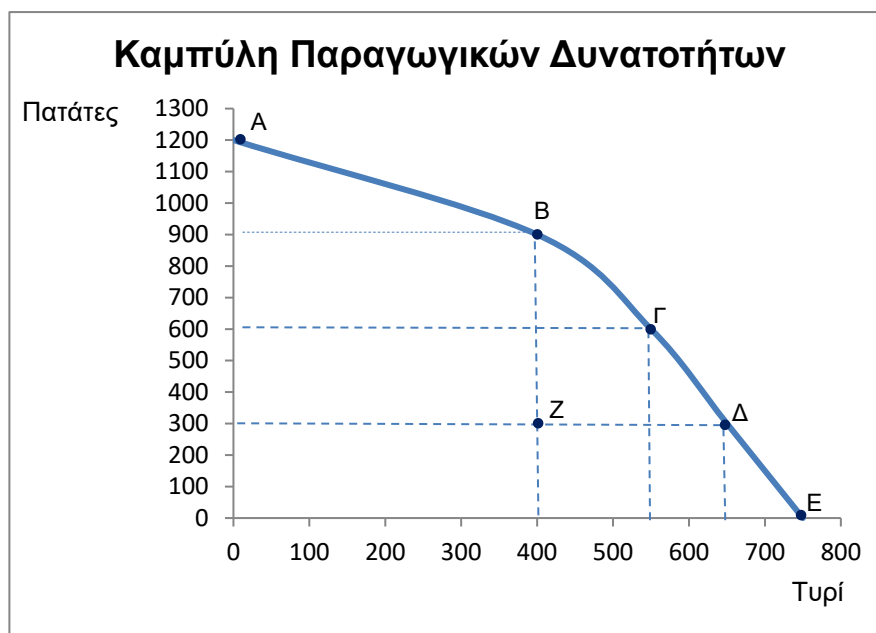
Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

37. Ακόμα και για τους φοιτητές που αρίστευσαν και φοιτούν δωρεάν στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, υπάρχει ένα κόστος ευκαιρίας. Ποιο μπορεί να είναι αυτό;

Είναι οτιδήποτε άλλο θυσιάζουν για να φοιτούν στο Πανεπιστήμιο, για παράδειγμα το εισόδημα που θα έπαιρναν αν εργάζονταν ή ο ελεύθερος τους χρόνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

38. Με βάση το πιο κάτω διάγραμμα να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

α) Στην πιο πάνω καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων, ποιο είναι το κόστος ευκαιρίας της μετακίνησης από το σημείο:

- i. Δ στο Β
- ii. Α στο Β
- iii. Ζ στο Δ
- iv. Ε στο Ζ

Συνδυασμοί	Πατάτες	Τυρί
A	1.200	0
B	900	400

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Γ	600	550
Δ	300	650
Ε	0	750
Ζ	300	400

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

$$\text{Κόστος Ευκαιρίας Πατατών} = \frac{\text{Θυσία Τυριού}}{\text{Αύξηση Παραγωγής Πατατών}}$$

$$\text{I. Κόστος Ευκαιρίας Πατατών} = \frac{650-400}{900-300} = 0,42 \text{ μονάδες τυριού}$$

$$\text{Κόστος Ευκαιρίας Τυριού} = \frac{\text{Θυσία Πατατών}}{\text{Αύξηση Παραγωγής Τυριού}}$$

$$\text{II. Κόστος Ευκαιρίας Τυριού} = \frac{1.200-900}{400-0} = 0,75 \text{ μονάδες πατατών}$$

$$\text{III. Κόστος Ευκαιρίας Τυριού} = \frac{0}{650-400} = 0$$

$$\text{IV. Κόστος Ευκαιρίας Πατατών} = \frac{750-400}{300-0} = 1,17 \text{ μονάδες τυριού}$$

β) Να υπογραμμίσετε το ορθό

Ο λόγος που προκάλεσε τη μετακίνηση από το σημείο Γ στο σημείο Ε είναι:

- i. Η αύξηση του εισοδήματος των καταναλωτών που προτιμούν τις πατάτες
- ii. Η αύξηση του εισοδήματος των καταναλωτών που προτιμούν το τυρί**
- iii. Οι παραγωγικοί συντελεστές δεν απασχολούνται πλήρως (ανεργία)
- iv. Οι παραγωγικοί συντελεστές απασχολούνται πλήρως και αποδοτικά.

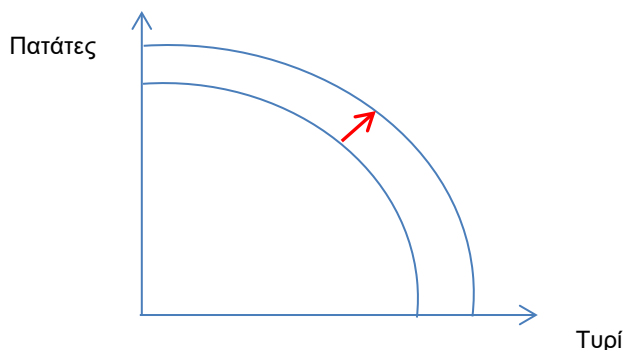
Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

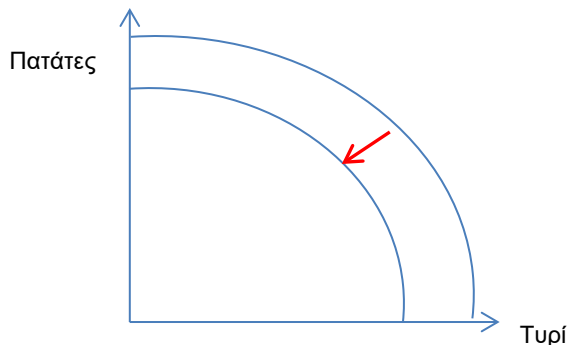
39. Σε μια υποθετική οικονομία παράγονται μόνο γεωργικά και βιομηχανικά προϊόντα. Να εξηγήσετε πώς θα επηρεάσουν τα πιο κάτω γεγονότα την Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων. Να δείξετε και διαγραμματικά τη μεταβολή, όπου είναι δυνατό.

- α) Εισρέουν οικονομικοί μετανάστες από το εξωτερικό
- β) Μαζική μετανάστευση σε άλλες χώρες εργατικού δυναμικού
- γ) Βελτιώνεται η τεχνολογία παραγωγής των βιομηχανικών προϊόντων
- δ) Βελτιώνεται η τεχνολογία παραγωγής των γεωργικών προϊόντων
- ε) Μειώνεται το ποσοστό ανεργίας.

α) Αυξάνεται η ποσότητα των Συντελεστών Παραγωγής (εργατικό δυναμικό) και για τα δύο αγαθά, άρα η ΚΠΔ θα μετακινηθεί προς τα δεξιά.

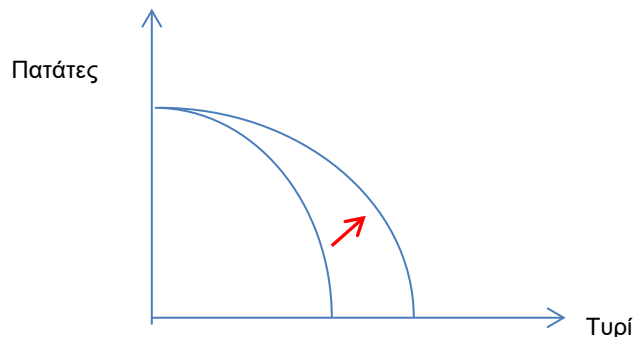
β) Μειώνεται η ποσότητα των Συντελεστών Παραγωγής (εργατικό δυναμικό) και για τα δύο αγαθά, άρα η ΚΠΔ θα μετακινηθεί προς τα αριστερά.

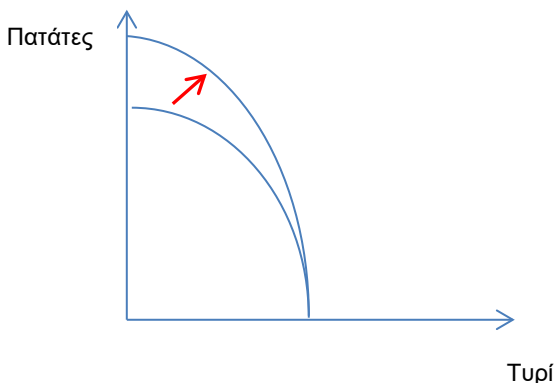
Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

γ) Θα αυξηθεί η παραγωγή μόνο των βιομηχανικών προϊόντων. Η ΚΠΔ θα μετατοπιστεί κατά μήκος του άξονα των τυριών ενώ στον άξονα των πατατών θα παραμείνει σταθερή

δ) Θα αυξηθεί η παραγωγή μόνο των γεωργικών προϊόντων. Η ΚΠΔ θα μετατοπιστεί κατά μήκος του άξονα των πατατών ενώ στον άξονα των τυριών θα παραμείνει σταθερή

ε) Η ΚΠΔ δεν επηρεάζεται. (Πάνω στην καμπύλη η ανεργία είναι μηδέν). Ο εφικτός συνδυασμός θα πλησιάσει περισσότερο προς τους μέγιστους συνδυασμούς, δηλαδή, προς την ΚΠΔ.

40. Να κατασκευάσετε μια καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων που να αναπαριστά τις δυνατότητες παραγωγής μιας οικονομίας σε αγελαδινό γάλα και αυγά. Στη συνέχεια να δείξετε τι θα συμβεί στην καμπύλη αυτή σε κάθε μια από τις

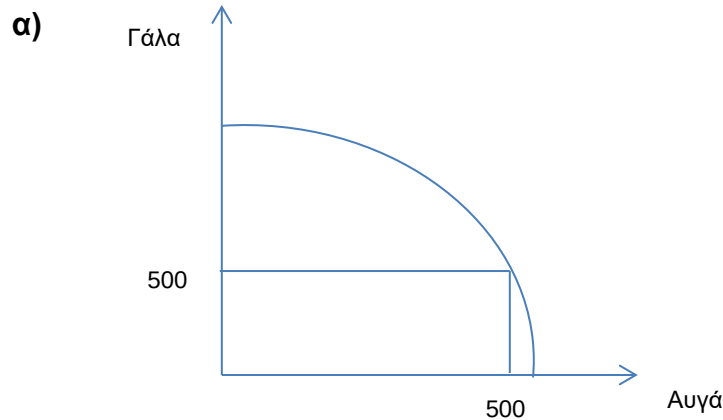
Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

παρακάτω περιπτώσεις (Να χρησιμοποιήσετε ξεχωριστή γραφική παράσταση για την κάθε περίπτωση):

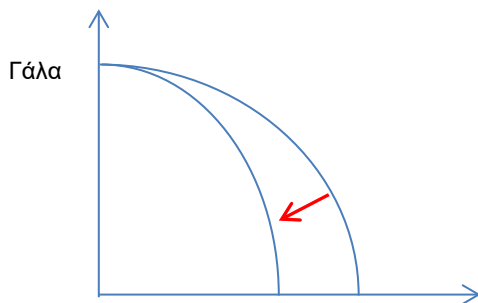
α) η οικονομία παράγει την ίδια ποσότητα αγελαδινού γάλακτος και αυγών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

- β) μεγάλος αριθμός πουλερικών μολύνεται από τη γρίπη των πτηνών και το Υπουργείο Υγείας διατάζει τη θανάτωσή τους
- γ) η οικονομική κρίση οδηγεί στην ανεργία μεγάλο ποσοστό του εργατικού δυναμικού
- δ) ο Ιατρικός σύλλογος ανακοινώνει ότι σχετικές έρευνες έχουν αποδείξει ότι η καθημερινή κατανάλωση αγελαδινού γάλακτος προκαλεί παρενέργειες στην ανθρώπινη υγεία
- ε) νέες βελτιωμένες τροφές αυξάνουν τη παραγωγικότητα των αγελάδων και των πουλερικών.

β) Μειώνεται η ποσότητα παραγωγής μόνο των αυγών, με αποτέλεσμα η ΚΠΔ να μετακινηθεί μόνο κατά μήκος του άξονα των αυγών.

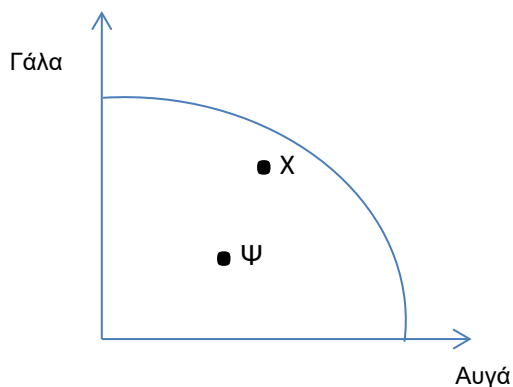
Απαγορεύεται η μερική ή ολική εισαγωγή του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

γ) Η ΚΠΔ δεν επηρεάζεται. Αν η οικονομία χρησιμοποιούσε πλήρως και αποδοτικά τους παραγωγικούς της συντελεστές θα παρήγαγε μέγιστους συνδυασμούς, τώρα με την ανεργία θα παράγει εφικτούς συνδυασμούς

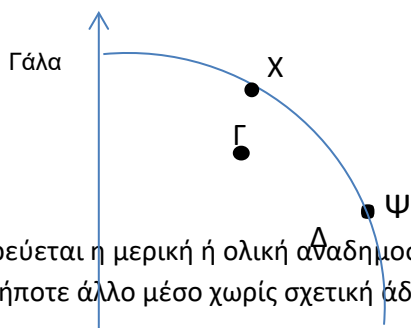
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

αγαθών (για παράδειγμα θα παράγει τον συνδυασμό Χ, στον οποίο αντιστοιχούν μικρότερες ποσότητες και γάλακτος και αυγών).

Αν η οικονομία λειτουργούσε κάτω από συνθήκες υποαπασχόλησης, βρισκόταν για παράδειγμα στο σημείο Χ, η αύξηση της ανεργίας δεν θα επηρεάσει την ΚΠΔ, αλλά οι εφικτοί συνδυασμοί θα απομακρυνθούν περισσότερο από την ΚΠΔ, (για παράδειγμα θα παράγει τον συνδυασμό Ψ, στον οποίο αντιστοιχούν μικρότερες ποσότητες και γάλακτος και αυγών).

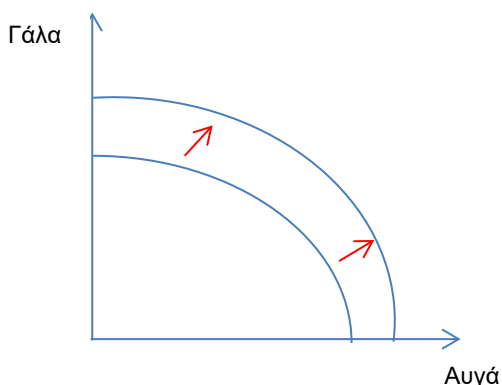
δ) Η ΚΠΔ δεν επηρεάζεται γιατί δεν άλλαξε ούτε η ποσότητα ούτε η παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής, αλλά ούτε και σημειώθηκε κάποια αλλαγή στην τεχνολογία παραγωγής των δύο αγαθών. Λόγω της αλλαγής των προτιμήσεων των καταναλωτών, μειώνεται η ποσότητα παραγωγής του αγελαδινού γάλακτος. Για παράδειγμα, αν η οικονομία παρήγαγε τον συνδυασμό Χ θα μειώσει την παραγωγή του γάλακτος και θα παράγει τον συνδυασμό Ψ. Αντίστοιχα, αν η οικονομία παρήγαγε τον συνδυασμό Γ θα μειώσει την παραγωγή του γάλακτος και θα παράγει τον συνδυασμό Δ, στους οποίους αντιστοιχούν μεγαλύτερες ποσότητες αυγών και μικρότερες γάλακτος.

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ε) Η ΚΠΔ μετακινείται προς τα δεξιά. (Οικονομική Μεγέθυνση). Η ΚΠΔ δείχνει τους μέγιστους συνδυασμούς αγαθών που μπορούν να παραχθούν όταν οι συντελεστές παραγωγής απασχολούνται πλήρως και αποδοτικά. Επομένως, η αύξηση της απόδοσης των συντελεστών παραγωγής, αυξάνει τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας.

41. Αν ένα άτομο δεν παρακολουθήσει μια θεατρική παράσταση που έχει προγραμματίσει, θα εξοικονομήσει 50 ευρώ για να μπορέσει να συμμετάσχει σε ένα αγώνα ποδοσφαίρου με τους φίλους του. Το κόστος ευκαιρίας της θεατρικής παράστασης είναι:

α) 50 ευρώ

β) 50 ευρώ και η συμμετοχή του στον αγώνα ποδοσφαίρου

γ) η συμμετοχή του στον αγώνα ποδοσφαίρου

δ) ο ελεύθερος χρόνος του.

42. Μια οικονομία παράγει μόνο δύο αγαθά, το Χ και το Ψ. Χρησιμοποιεί όλους τους συντελεστές παραγωγής με την υπάρχουσα τεχνολογία. Οι μέγιστοι συνδυασμοί ποσοτήτων του Χ και Ψ που μπορούν να παραχθούν δίνονται στον πιο κάτω πίνακα:

Συνδυασμοί Παραγωγής	Αγαθό Χ (τόνοι)	Αγαθό Ψ (τόνοι)
A	0	40
B	16	30
Γ	30	20

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Δ	42	10
Ε	52	0

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

- α) Να κατασκευάσετε την Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων.
- β) Να αναφέρετε ένα μέγιστο, ένα εφικτό και ένα ανέφικτο συνδυασμό.
- γ) Να υπολογίσετε το κόστος ευκαιρίας του αγαθού Ψ (συνολικά, και ανά μονάδα) σε μονάδες του αγαθού Χ, μεταξύ των συνδυασμών Δ και Γ.
- δ) Για να παραχθούν οι 30 πρώτοι τόνοι του αγαθού Χ, πόσοι τόνοι του αγαθού Ψ πρέπει να θυσιαστούν;
- ε) Υποθέστε ότι μια τεχνολογική ανακάλυψη κάνει εφικτή την αύξηση της παραγωγής του αγαθού Ψ κατά 40%. Να κατασκευάσετε στο ίδιο διάγραμμα τη νέα Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων
- στ) Έστω ότι η οικονομία της χώρας αυτής παράγει το συνδυασμό Γ. Ποια θα είναι η μεταβολή στην παραγωγή του αγαθού Χ αν αποφασιστεί να παραχθεί μια επιπλέον μονάδα του αγαθού Ψ;

β) Μέγιστος Συνδυασμός: 42 μονάδες Χ και 10 μονάδες Ψ

Εφικτός Συνδυασμός: 40 μονάδες Χ και 10 μονάδες Ψ

Ανέφικτος Συνδυασμός: 50 μονάδες Χ και 10 μονάδες Ψ

γ) Κόστος Ευκαιρίας Ψ (συνολικά) = Θυσία Χ

Κόστος Ευκαιρίας Ψ (συνολικά) = 42 – 30 = 12 μονάδες Χ

$$\text{Κόστος Ευκαιρίας } \Psi \text{ (ανά μονάδα)} = \frac{\text{Θυσία } X}{\text{Αύξηση } \Psi}$$

$$\text{Κόστος Ευκαιρίας } \Psi \text{ (ανά μονάδα)} = \frac{42-30}{20-10} = \frac{12}{10} = 1,2 \text{ μονάδες } X$$

δ) Κόστος Ευκαιρίας Χ (συνολικά) = Θυσία Ψ

Κόστος Ευκαιρίας Χ (συνολικά) = 40 – 20 = 20 μονάδες Ψ

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ε)

Συνδυασμοί Παραγωγής	Αγαθό Χ (τόνοι)	Αγαθό Ψ (τόνοι)	Αγαθό Ψ (τόνοι)
A	0	40	$40+(40 \times 40\%)=56$
B	16	30	$30+(30 \times 40\%)=42$
Γ	30	20	$20+(20 \times 40\%)=28$
Δ	42	10	$10+(10 \times 40\%)=14$
E	52	0	0

στ) Κόστος Ευκαιρίας Ψ (ανά μονάδα) $= \frac{30-16}{30-20} = \frac{14}{10} = 1,4$ μονάδες Χ

Η μεταβολή στην παραγωγή του αγαθού Χ θα είναι 1,4 μονάδες, δηλαδή θα παράγει $30 - 1,4 = 28,6$ μονάδες Χ

44. Στην οικονομία μιας χώρας παράγονται μόνο γεωργικά και βιομηχανικά προϊόντα. Με δεδομένη και σταθερή την τεχνολογία παραγωγής που διαθέτει και χρησιμοποιώντας όλους τους παραγωγικούς συντελεστές πλήρως και αποδοτικά, παράγει τους πιο κάτω μέγιστους συνδυασμούς ποσοτήτων:

Συνδυασμοί παραγωγής	Γεωργικά προϊόντα (τόνοι)	Βιομηχανικά προϊόντα (τεμάχια)	Κόστος ευκαιρίας κάθε πρόσθετης μονάδας	
			Γεωργικά προϊόντα (τεμάχια)	Βιομηχανικά προϊόντα (τόνοι)
A	280	0	$64/40=1.6$	-
B	240	64	$36/40=0.9$	$40/64=0.63$
Γ	200	100	$32/40=0.8$	$40/36=1.11$
Δ	160	132	$20/40=0.5$	$40/32=1.25$
E	120	152	$16/40=0.4$	$40/20=2$
Z	80	168 (v)	$8/40=0.2$	2,5

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

H	40	176	4/40-0.1	40/8=5
Θ	0	180	-	40/4=10

Παγκύπριες 2013

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ζητείται:

- Να συμπληρώσετε τον πιο πάνω πίνακα δείχνοντας τους υπολογισμούς σας
- Να εξηγήσετε γιατί το κόστος ευκαιρίας αυξάνεται σταδιακά
- Το κόστος ευκαιρίας των βιομηχανικών προϊόντων στο συνδυασμό Z είναι 2,5.
Να εξηγήσετε τι υποδηλώνει το αποτέλεσμα αυτό
- Με βάση τα στοιχεία του πίνακα, ένας άλλος συνδυασμός X (120 τόνοι γεωργικών προϊόντων και 160 τεμάχια βιομηχανικών προϊόντων) μπορεί να παραχθεί; Ναι ή όχι και γιατί; Πώς ονομάζεται ο συνδυασμός αυτός;
- Πώς αναμένεται ότι θα επηρεαστεί η Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων από την οικονομική εκμετάλλευση του φυσικού αερίου της Α.Ο.Ζ. (Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης) της Κύπρου και γιατί;

α) *Κόστος Ευκαιρίας βιομηχανικών προϊόντων (ανά μονάδα)* = $\frac{\text{Θυσία γεωργικών}}{\text{Αύξηση βιομηχανικών}}$

$$2,5 = \frac{X-152}{120-80} \rightarrow X=168$$

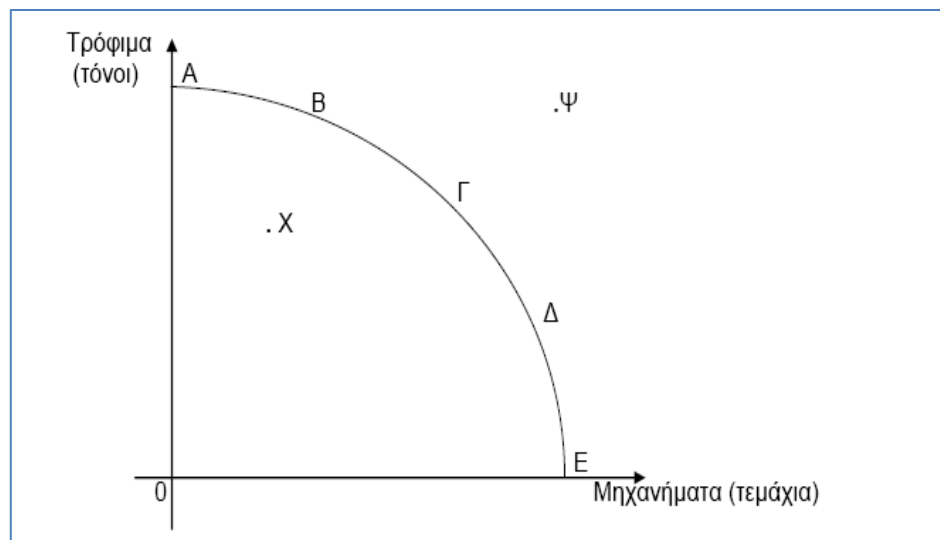
Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

- γ) Κόστος ευκαιρίας βιομηχανικών προϊόντων 2,5: Σημαίνει ότι, για να παραχθεί μια επιπλέον μονάδα βιομηχανικών προϊόντων πρέπει να θυσιασθούν 2,5 μονάδες γεωργικών προϊόντων.
- δ) Ο συνδυασμός Χ: 120 γεωργικά και 160 βιομηχανικά προϊόντα δεν μπορεί να παραχθεί, γιατί βρίσκεται εκτός των ορίων των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας. Ο μέγιστος συνδυασμός που μπορεί να παραχθεί είναι 120 γεωργικά και μόνο 152 βιομηχανικά προϊόντα. Ο συνδυασμός Χ είναι ανέφικτος συνδυασμός.
- ε) Η οικονομική εκμετάλλευση του φυσικού αερίου της Α.Ο.Ζ. (Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης) της Κύπρου θα προκαλέσει οικονομική μεγέθυνση στην Κύπρο, με αποτέλεσμα να παράγονται περισσότερες μονάδες και γεωργικών και βιομηχανικών προϊόντων. Η ΚΠΔ θα μετακινηθεί προς τα δεξιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

44. Δίνεται το πιο κάτω διάγραμμα μιας υποθετικής οικονομίας η οποία παράγει μόνο τρόφιμα και μηχανήματα:

Παγκύπριες 2012

Ζητείται:

- α) Να ονομάσετε την καμπύλη ΑΒΓΔΕ και να εξηγήσετε τι απεικονίζει

ΚΠΔ

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Απεικονίζει τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας, δηλαδή όλους τους μέγιστους συνδυασμούς τροφίμων και μηχανημάτων της υποθετικής αυτής οικονομίας, όταν οι συντελεστές παραγωγής που διαθέτει απασχολούνται πλήρως και αποδοτικά και η τεχνολογία είναι δεδομένη και σταθερή.

β) Τι αντιπροσωπεύουν τα σημεία Χ, Γ και Ψ;

Συνδυασμός Χ: Εφικτός συνδυασμός

Συνδυασμός Γ: Μέγιστος συνδυασμός

Συνδυασμός Ψ: Ανέφικτος συνδυασμός

γ) Έστω ότι η οικονομία της χώρας βρίσκεται στο σημείο Χ. Τι πρέπει να γίνει για να μετακινηθεί η παραγωγή της οικονομίας από το σημείο Χ προς κάποιον από τους μέγιστους δυνατούς συνδυασμούς;

α) Αύξηση της ποσότητας των συντελεστών παραγωγής

β) Βελτίωση της τεχνολογίας και των δύο αγαθών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

δ) Έστω ότι υπάρχει ανεργία 10% και η παραγωγή της οικονομίας αντιστοιχεί στο σημείο Χ. Να εξηγήσετε αν θα επηρεαστεί η Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων από την αύξηση της ανεργίας σε 20%

Η ΚΠΔ δεν θα επηρεαστεί. Ο εφικτός συνδυασμός Χ θα απομακρυνθεί περισσότερο από την ΚΠΔ, δηλαδή θα παράγονται μικρότερες ποσότητες και από τα δύο αγαθά.

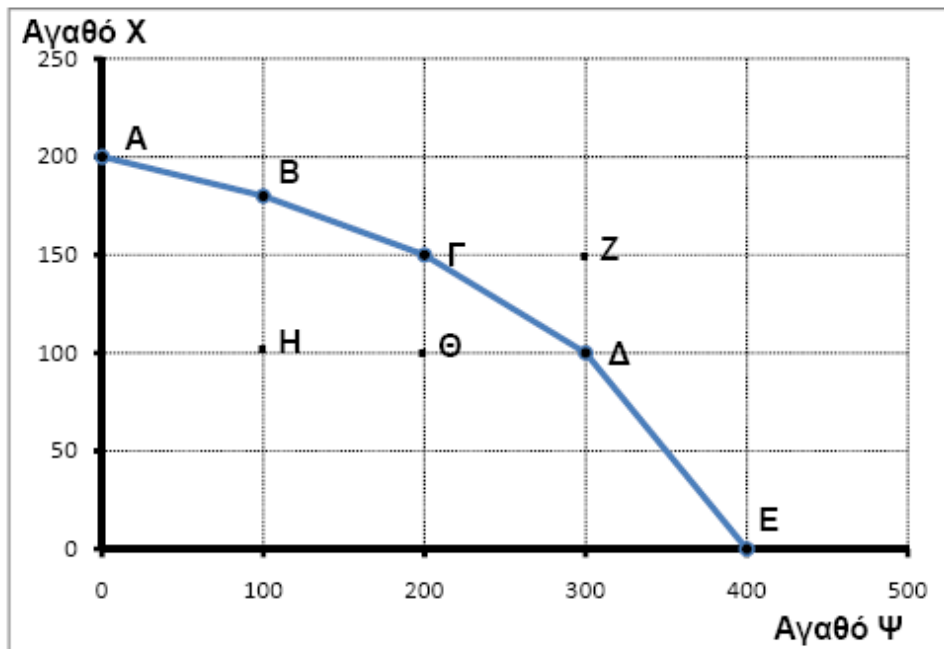
ε) Ποια επίδραση θα έχει στην πιο πάνω καμπύλη μια δραστική βελτίωση της τεχνολογίας των δύο αγαθών και πώς ονομάζεται το φαινόμενο αυτό;

Η ΚΠΔ θα μετακινηθεί προς τα δεξιά, δηλαδή θα παράγονται μεγαλύτερες ποσότητες και από τα δύο αγαθά.

Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται Οικονομική Μεγέθυνση.

45. Με βάση το πιο κάτω διάγραμμα να απαντήσετε τις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Παγκύπριες 2011

- α) Να ονομάσετε την καμπύλη ΑΒΓΔΕ και να εξηγήσετε τι δείχνει
- β) i. Να υπολογίσετε το κόστος ευκαιρίας ανά μονάδα του αγαθού Χ μεταξύ των συνδυασμών Δ και Γ. Να εξηγήσετε τι δείχνει το αποτέλεσμα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

$$\text{Κόστος Ευκαιρίας } X = \frac{\text{Θυσία } \Psi}{\text{Αύξηση } X}$$

$$\text{Κόστος Ευκαιρίας } X = \frac{300-200}{150-100} = 2 \text{ μονάδες } \Psi$$

Συνδ.	Αγ. Χ	Αγ. Ψ
Γ	150	200
Δ	100	300

Το αποτέλεσμα δηλώνει ότι για να παραχθεί ακόμα μία μονάδα Χ, πρέπει να θυσιαστούν 2 μονάδες Ψ.

- ii. Τι δείχνει το σημείο Η και τι το σημείο Ζ;

Συνδυασμός Η: Εφικτός συνδυασμός (100 μονάδες Χ και 100 μονάδες Ψ)

Συνδυασμός Ζ: Ανέφικτος συνδυασμός (150 μονάδες Χ και 300 μονάδες Ψ)

- iii. Υπάρχει κόστος ευκαιρίας για την αύξηση της παραγωγής του αγαθού Ψ από το σημείο Η στο σημείο Θ; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

$$\text{Κόστος Ευκαιρίας } \Psi \frac{\text{Θυσία } X}{\text{Αύξηση } \Psi} = \frac{100-100}{200-100} = 0 \text{ μονάδες } X$$

Δεν υπάρχει κόστος ευκαιρίας του Ψ από τον συνδυασμό Η στον συνδυασμό Θ γιατί για να παραχθούν ακόμα 100 (200 – 100) μονάδες Χ δεν απαιτείται να θυσιασθούν καθόλου μονάδες Χ.

γ) Να αναφέρετε δύο παράγοντες που μετατοπίζουν την καμπύλη ΑΒΓΔΕ προς τα δεξιά

α) Αύξηση της ποσότητας των συντελεστών παραγωγής

β) Βελτίωση της τεχνολογίας και των δύο αγαθών.

δ) Να υποθέσετε ότι η οικονομία παράγει το συνδυασμό Θ. Μπορεί η οικονομία αυτή να παράγει περισσότερες ποσότητες και από τα δύο αγαθά; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας

Μπορεί αν:

α) Αυξήσει την ποσότητα των συντελεστών παραγωγής που απασχολούνται, δηλαδή να μειώσει την υποαπασχόληση

β) Αυξηθεί η απόδοση των απασχολούμενων συντελεστών παραγωγής.

γ) Αν βελτιώσει την τεχνολογία παραγωγής και των δύο αγαθών

ε) Να βρείτε πόσες μονάδες του αγαθού Ψ πρέπει να θυσιαστούν αν η παραγωγή του αγαθού Χ αυξηθεί από 50 μονάδες σε 150 μονάδες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Κόστος Ευκαιρίας Χ (συνολικά) = Θυσία Ψ

Κόστος Ευκαιρίας Χ (συνολικά) = 350 – 200 = 150 μονάδες Ψ

Αγαθό Χ	Αγαθό Ψ
50	350
150	200

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Τι είναι ανάγκη; Ποια η σημασία των αναγκών στη ζωή του ανθρώπου;
2. Ποιες ανθρώπινες ανάγκες χαρακτηρίζονται ως οικονομικές;
3. Σε ποιες κατηγορίες διακρίνονται οι ανάγκες με κριτήριο τη προέλευση τους; Να αναφέρετε παραδείγματα.
4. Ποια χαρακτηριστικά έχουν οι φυσικές και ποια οι κοινωνικές ανάγκες;
5. Ποιες ανάγκες θεωρούνται κύριες και ποιες δευτερεύουσες;

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

6. Να χωρίσετε τις πιο κάτω ανάγκες σε φυσικές και κοινωνικές: Διατροφή, αυτοκινήτου, ψυχαγωγίας, παλτού, γούνινου παλτού, κατοικίας, τηλεόρασης, τηλεφώνου, ένδυσης, πόσιμου νερού, αναψυκτικών, μόρφωσης.

Φυσικές ανάγκες	Κοινωνικές ανάγκες
διατροφή	αυτοκίνητο
παλτό	ψυχαγωγία
κατοικία	γούνινο παλτό
ένδυση	τηλεόραση
πόσιμο νερό	τηλέφωνο
	αναψυκτικά
	μόρφωση

7. Ποιες είναι οι βασικές ιδιότητες των αναγκών; Να εξηγήσετε με παράδειγμα κάθε ιδιότητα ξεχωριστά.
8. Με ποιο τρόπο η διαφήμιση και η τεχνολογία συμβάλλουν στη δημιουργία αναγκών;
9. Γιατί οι ανθρώπινες ανάγκες είναι απεριόριστες;
10. Σε τι διαφέρει η ανάγκη κατοικίας του σύγχρονου ανθρώπου από την ανάγκη κατοικίας του πρωτόγονου ανθρώπου;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Η ανάγκη κατοικίας του σύγχρονου ανθρώπου από την ανάγκη κατοικίας του πρωτόγονου ανθρώπου δεν άλλαξε. Εκείνο που άλλαξε είναι ο τρόπος ικανοποίησης της ανάγκης (ιδιότητα της εξέλιξης). Ο πρωτόγονος άνθρωπος ικανοποιούσε την ανάγκη κατοικίας με σπηλιές ή καλύβες, ενώ ο σύγχρονος άνθρωπος με σύγχρονα σπίτια.

11. Τι σημαίνει κορεσμός της ανάγκης;
12. Τι εννοούμε με τον όρο «ιεράρχηση αναγκών» και γιατί ο άνθρωπος ιεραρχεί τις ανάγκες του;

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

13. Τι καλείται αγαθό; Ποια αγαθά θεωρούνται ελεύθερα και ποια οικονομικά; Να αναφέρετε παραδείγματα.
14. Πότε ένα ελεύθερο αγαθό μετατρέπεται σε οικονομικό; Να δώσετε παραδείγματα.
15. Τι καλείται χρησιμότητα; Σε τι διαφέρει από την ωφελιμότητα;
16. Να δώσετε τον ορισμό της συνολικής και της οριακής χρησιμότητας. Πώς υπολογίζεται η οριακή χρησιμότητα;
17. Δίνονται τα παρακάτω στοιχεία:

Ποσότητα αγαθού	Συνολική Χρησιμότητα	Οριακή Χρησιμότητα
0	0	-
1	12	12
2	20	8
3	26	6
4	30	4
5	32	2
6	30	-2

(Παγκύπριες 1999)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Ζητείται:

- Να συμπληρώσετε τον πίνακα
- Να κατασκευάσετε τις καμπύλες της συνολικής και της οριακής χρησιμότητας στο **ίδιο διάγραμμα** και να εξηγήσετε την πορεία τους
- Να προσδιορίσετε πάνω στο διάγραμμα, το σημείο κορεσμού και την περιοχή δυσaréσκειας
- Να αναφέρετε ποιο πρόβλημα αντιμετωπίζει ο καταναλωτής, όταν διαθέτει το περιορισμένο του εισόδημα.

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

$$MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q}$$

$$MU_1 = \frac{TU_1 - TU_0}{Q_1 - Q_0}$$

$$12 = \frac{TU_1 - 0}{1 - 0}$$

$$TU_1 = 12$$

$$MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q}$$

$$MU_2 = \frac{TU_2 - TU_1}{Q_2 - Q_1}$$

$$MU_2 = \frac{20 - 12}{2 - 1}$$

$$MU_2 = 8$$

18. Με βάση τις καμπύλες της συνολικής και της οριακής χρησιμότητας, πότε επέρχεται κορεσμός της ανάγκης; Τι θα συμβεί αν συνεχιστεί η κατανάλωση του αγαθού πέραν του σημείου κορεσμού της ανάγκης;

Σημείο κορεσμού: Όταν η ΣΧ μεγιστοποιείται ή
Όταν η ΟΧ μηδενίζεται

Η κατανάλωση επιπλέον μονάδων αγαθού μετά το σημείο κορεσμού προκαλεί δυσαρέσκεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

19. Πότε θα έχουμε μεγαλύτερη οριακή χρησιμότητα, όταν καταναλώνουμε ένα αναψυκτικό ή τρία αναψυκτικά την ίδια ώρα; Να εξηγήσετε.

Όταν καταναλώνουμε ένα αναψυκτικό. Είναι λογικό η κατανάλωση του πρώτου αναψυκτικού να μας προσφέρει μεγαλύτερη χρησιμότητα από το

δεύτερο και ακόμα μεγαλύτερη από το τρίτο. Αυτό συνάδει και με τον νόμο της φθίνουσας οριακής χρησιμότητας.

20. Να σχολιάσετε την πρόταση: «Τα ελεύθερα αγαθά έχουν χρησιμότητα, αλλά δεν έχουν τιμή».

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Τα ελεύθερα αγαθά έχουν χρησιμότητα αφού μας ικανοποιούν κάποια ανάγκη, π.χ. το οξυγόνο του ατμοσφαιρικού αέρα μας ικανοποιεί την ανάγκη της αναπνοής. Δεν έχουν τιμή, γιατί δεν έχει χρησιμοποιηθεί κανένας συντελεστής παραγωγής για την παραγωγή τους και επομένως δεν χρειάζεται να καταβάλουμε αντίτιμο (κόπο, χρόνο, χρήμα) για την απόκτηση τους. Μας προσφέρονται δωρεάν από τη φύση.

21. Να διατυπώσετε το νόμο της φθίνουσας οριακής χρησιμότητας. Σε τι χρησιμεύει ο νόμος αυτός;

Νόμος της φθίνουσας οριακής χρησιμότητας: Καθώς αυξάνεται..... Σελ 95
Χρησιμεύει στην ανάλυση και ερμηνεία της συμπεριφοράς του καταναλωτή.

22. Πότε ο καταναλωτής βρίσκεται σε κατάσταση ισορροπίας;

23. Να σχολιάσετε την πρόταση: «Ο καταναλωτής αν είχε απεριόριστο εισόδημα ή αν όλα τα αγαθά ήταν ελεύθερα, η ζήτησή του για κάθε αγαθό θα ήταν απεριόριστη».

Ο καταναλωτής αν είχε απεριόριστο εισόδημα ή αν όλα τα αγαθά ήταν ελεύθερα η ζήτηση του για κάθε αγαθό θα μπορούσε να ήταν απεριόριστη, αλλά κάθε καταναλωτής καταναλώνει από κάθε αγαθό την ποσότητα που αντιστοιχεί στο σημείο κορεσμού, όπου η ανάγκη ικανοποιείται πλήρως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

24. Ποιες οι συνθήκες ισορροπίας του καταναλωτή, σύμφωνα με τη θεωρία της οριακής χρησιμότητας; Ποια η έννοια της κάθε μιας;

25. Δίνεται ο πιο κάτω πίνακας της Συνολικής και της Οριακής Χρησιμότητας:

Ποσότητα αγαθού	Αγαθό Χ		Αγαθό Ψ	
	TU	MU	TU	MU
0	0	-	0	-
1	10	10	18	18
2	18	8	28	10
3	23	5	33	5
4	24	1	33	0
5	24	0	27	(6)
6	20	(4)	17	(10)

Παγκύπριες 2005

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

α) Εάν το κόστος κάθε μονάδας των αγαθών του πίνακα είναι €2 και κάποιος διαθέτει μόνο €12, να αναφέρετε πόσες μονάδες του αγαθού Χ και πόσες του αγαθού Ψ θα αγοράσει. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας

Πρέπει να ισχύουν οι δύο προϋποθέσεις ή συνθήκες ισορροπίας:

α) Συνθήκη εισοδηματικού περιορισμού. Οι ποσότητες των δύο αγαθών που μπορεί να αγοράσει με τα €12

$$Y = P_X \cdot Q_X + P_\Psi \cdot Q_\Psi$$

$P_X \cdot Q_X$	+	$P_\Psi \cdot Q_\Psi$	=	Y
€2 · Q _X		€2 · Q _Ψ		€12
€2 x 0		€2 x 6		12
€2 x 1		€2 x 5		12
€2 x 2		€2 x 4		12
€2 x 3		€2 x 3		12
€2 x 4		€2 x 2		12
€2 x 5		€2 x 1		12
€2 x 6		€2 x 0		12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

β) Συνθήκη της ισο-οριακής αρχής

Ο καταναλωτής δαπανά το εισόδημά του με τέτοιο τρόπο, ώστε το τελευταίο ευρώ που δαπανά για το αγαθό Χ να του προσφέρει την ίδια οριακή χρησιμότητα με το τελευταίο ευρώ που δαπανά για το αγαθό Ψ.

Ο λόγος $\frac{MU}{P}$ δείχνει την οριακή χρησιμότητα ανά ευρώ που δαπανάται για το κάθε αγαθό.

Άρα, εξισώνοντας τη χρησιμότητα που αντλείται ανά ευρώ από το προϊόν Χ με εκείνη που αντλείται ανά ευρώ από το προϊόν Ψ, ο καταναλωτής μεγιστοποιεί τη συνολική του χρησιμότητα με το δεδομένο του εισόδημα, δηλαδή τα €12.

Q _X	MU _X	$\frac{MU_X}{P_X}$	Q _Ψ	MU _Ψ	$\frac{MU_\Psi}{P_\Psi}$
1	10	10 ÷ 2 = 5	1	18	18 ÷ 2 = 9

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

2	8	$8 \div 2 = 4$	2	10	$10 \div 2 = 5$
3	5	$5 \div 2 = 2,5$	3	5	$5 \div 2 = 2,5$
4	1	$1 \div 2 = 0,5$	4	0	$0 \div 2 = 0$
5	0	$0 \div 2 = 0$	5	(6)	$-6 \div 2 = -3$
6	(4)	$-4 \div 2 = -2$	6	(10)	$-10 \div 2 = -0,5$

Με βάση τις συνθήκες ισορροπίας:

$$P_X \cdot Q_X + P_\Psi \cdot Q_\Psi = Y$$

$$(\text{€}2 \times 3) + (\text{€}2 \times 3) = \text{€}12$$

$$\frac{MUX}{P_X} = \frac{MU_\Psi}{P_\Psi} = 2,5$$

Επομένως, ο μόνος συνδυασμός που ικανοποιεί ταυτόχρονα και τις δύο αρχές είναι:

$$Q_X = 3 \text{ μονάδες}$$

$$Q_\Psi = 3 \text{ μονάδες}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Η συνολική χρησιμότητα που αποκομίζει ο καταναλωτής από τον συνδυασμό $Q_X = 3$ και $Q_\Psi = 3$ υπολογίζεται ως εξής: αθροίζουμε τις οριακές χρησιμότητες των τριών μονάδων του αγαθού X και τις οριακές χρησιμότητες των 3 μονάδων του αγαθού Ψ.

$$\text{Συγκεκριμένα: } TU_X = 10 + 8 + 5 = 23$$

$$TU_\Psi = 18 + 10 + 5 = \underline{33}$$

Μέγιστη Συνολική Χρησιμότητα 56 μονάδες

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Αν τα δεδομένα της άσκησης μας το επιτρέπουν, η άσκηση μπορεί να λυθεί και με τον πιο κάτω τρόπο:

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Ο καταναλωτής προσπαθεί με το δεδομένο εισόδημά του (€12) να επιλέξει τον άριστο συνδυασμό αγαθών και υπηρεσιών, δηλαδή εκείνο που θα του μεγιστοποιήσει τη συνολική του χρησιμότητα.

Οι ποσότητες από τα δύο αγαθά που μπορεί να αγοράσει ο καταναλωτής είναι:

Εισοδηματικός περιορισμός			Η Συνολική χρησιμότητα που αντιστοιχεί σε κάθε συνδυασμό		
$P_X \cdot Q_X + P_\Psi \cdot Q_\Psi = Y$			TU_X	TU_Ψ	TOTAL
$€2 \cdot Q_X$	$€2 \cdot Q_\Psi$	€12			
€2 x 0	€2 x 6	12	0	17	17
€2 x 1	€2 x 5	12	10	27	37
€2 x 2	€2 x 4	12	18	33	51
€2 x 3	€2 x 3	12	23	33	56
€2 x 4	€2 x 2	12	24	28	52
€2 x 5	€2 x 1	12	24	18	42
€2 x 6	€2 x 0	12	20	0	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Προσθέτουμε τη συνολική χρησιμότητα των μονάδων των δύο αγαθών σε όλους τους συνδυασμούς και παρατηρούμε ότι, ο καταναλωτής θα πρέπει να επιλέξει τον συνδυασμό 3X και 3Ψ, γιατί ο συνδυασμός αυτός μεγιστοποιεί τη συνολική του χρησιμότητα

$TU_X + TU_\Psi = 56$ μονάδες (Μέγιστη Συνολική Χρησιμότητα)

β) Να αναφέρετε πόσες μονάδες θα αγοράσει ο καταναλωτής από το κάθε αγαθό αν το εισόδημα του είναι απεριόριστο. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Θα αγοράσει 5 μονάδες X και 4 μονάδες Ψ, δηλαδή θα καταναλώσει από κάθε αγαθό την ποσότητα που αντιστοιχεί στο σημείο κορεσμού, όπου η ανάγκη του ικανοποιείται πλήρως.

26. Δίνεται ο πιο κάτω πίνακας:

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Ποσότητα αγαθού	Συνολική Χρησιμότητα	Οριακή Χρησιμότητα
0	0	-
1	11	11
2	18	7
3	24	6
4	27	3
5	28	1
6	26	-2
7	22	-4

Παγκύπριες 2009

Ζητείται:

- Να συμπληρώσετε τον πιο πάνω πίνακα
- Να σχεδιάσετε σε **ξεχωριστά διαγράμματα** τις καμπύλες της συνολικής και της οριακής χρησιμότητας
- Να προσδιορίσετε το σημείο κορεσμού με βάση την καμπύλη της οριακής χρησιμότητας και την περιοχή δυσαρέσκειας με βάση την καμπύλη της συνολικής χρησιμότητας.
- Αν ο καταναλωτής διαθέτει για την κατανάλωση αυτού του αγαθού €12 και η τιμή του αγαθού είναι €2 τη μονάδα, πόσες μονάδες από το αγαθό θα αγοράσει; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

- δ) Ο καταναλωτής με το δεδομένο εισόδημα του μπορεί να αγοράσει $12 \div 2 = 6$ μονάδες

Θα αγοράσει όμως 5 μονάδες γιατί η ποσότητα αυτή του προσφέρει μεγαλύτερη ικανοποίηση (αντιστοιχεί στο σημείο κορεσμού).

27. Δίνεται ο πιο κάτω πίνακας της συνολικής και οριακής χρησιμότητας.

Ποσότητα αγαθού	Αγαθό Α		Αγαθό Β	
	TU	MU	TU	MU
0	0	-	0	-
1	25	25	36	36
2	40	15	63	27
3	53	13	78	15

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

4	53	0	84	6
5	51	-2	84	0
6	45	(6)	80	(4)

Παγκύπριες 1999

- α) Να συμπληρώσετε τον πιο πάνω πίνακα
- β) Εάν το κόστος κάθε μονάδας των αγαθών του πίνακα είναι €1 και κάποιος διαθέτει μόνο €5 να αναφέρετε πόσες μονάδες του αγαθού Α και πόσες του αγαθού Β θα αγοράσει. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Πρέπει να ισχύουν οι δύο προϋποθέσεις ή συνθήκες ισορροπίας:

- α) Συνθήκη εισοδηματικού περιορισμού. Οι ποσότητες των δύο αγαθών που μπορεί να αγοράσει με τα €5

$$Y = P_A \cdot Q_A + P_B \cdot Q_B$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

$P_A \cdot Q_A$	+	$P_B \cdot Q_B$	=	Y
€1 · Q _A		€1 · Q _B		€5
€1 × 0		€1 × 5		5
€1 × 1		€1 × 4		5
€1 × 2		€1 × 3		5
€1 × 3		€1 × 2		5
€1 × 4		€1 × 1		5
€1 × 5		€1 × 0		5

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

β) Συνθήκη της ισο-οριακής αρχής

Q_A	MU_A	$\frac{MUA}{PA}$	Q_B	MU_B	$\frac{MUB}{PB}$
1	25	$25 \div 1 = 25$	1	36	$36 \div 1 = 36$
2	15	$15 \div 1 = 15$	2	27	$27 \div 1 = 27$
3	13	$13 \div 1 = 13$	3	15	$15 \div 1 = 15$
4	0	$0 \div 1 = 0$	4	6	$6 \div 1 = 6$
5	-2	$-2 \div 1 = -2$	5	0	$0 \div 1 = 0$
6	(6)	$-6 \div 1 = -6$	6	(4)	$-4 \div 1 = -4$

Με βάση τις συνθήκες ισορροπίας:

α) Εισοδηματικός Περιορισμός

$$P_A \cdot Q_A + P_B \cdot Q_B = Y$$

$$(\text{€}2 \times 1) + (\text{€}3 \times 1) = \text{€}12$$

β) Ισο-οριακή Αρχή

$$\frac{MUA}{PA} = \frac{MUB}{PB} = 15$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Επομένως, ο μόνος συνδυασμός που ικανοποιεί ταυτόχρονα και τις δύο αρχές είναι:

$$Q_A = 2 \text{ μονάδες}$$

$$Q_B = 3 \text{ μονάδες}$$

Η συνολική χρησιμότητα που αποκομίζει ο καταναλωτής από τον συνδυασμό $Q_A = 2$ και $Q_B = 3$ υπολογίζεται ως εξής: αθροίζουμε τις οριακές χρησιμότητες των δύο μονάδων του αγαθού Α και τις οριακές χρησιμότητες των 3 μονάδων του αγαθού Β.

$$\text{Συγκεκριμένα: } TU_A = 25 + 15 = 40$$

$$TU_B = 36 + 27 + 15 = 78$$

Μέγιστη Συνολική Χρησιμότητα 118 μονάδες

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Αν τα δεδομένα της άσκησης μας το επιτρέπουν, η άσκηση μπορεί να λυθεί και με τον πιο κάτω τρόπο:

Ο καταναλωτής προσπαθεί με το δεδομένο εισόδημά του (€5) να επιλέξει τον άριστο συνδυασμό αγαθών και υπηρεσιών, δηλαδή εκείνο που θα του μεγιστοποιήσει τη συνολική του χρησιμότητα.

Εισοδηματικός περιορισμός			Η Συνολική χρησιμότητα που αντιστοιχεί σε κάθε συνδυασμό		
$P_A \cdot Q_A + P_B \cdot Q_B = Y$			TU_A	TU_B	TOTAL
€1 · Q_A	€1 · Q_B	€5			
€1 × 0	€1 × 5	5	0	84	84
€1 × 1	€1 × 4	5	25	84	109
€1 × 2	€1 × 3	5	40	78	118
€1 × 3	€1 × 2	5	53	63	116
€1 × 4	€1 × 1	5	53	36	89
€1 × 5	€1 × 0	5	51	0	51

Επομένως, ο συνδυασμός που μεγιστοποιεί τη συνολική χρησιμότητα του καταναλωτή είναι: $Q_A = 2$ μονάδες
 $Q_B = 3$ μονάδες

$TU_A + TU_B = 118$ μονάδες (Μέγιστη Συνολική Χρησιμότητα)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

γ) Εάν το εισόδημα του καταναλωτή ήταν απεριόριστο πόσες μονάδες του αγαθού Α και πόσες του αγαθού Β θα αγόραζε και γιατί;

Θα αγόραζε 4 μονάδες αγαθού Α και 5 μονάδες αγαθού Β, δηλαδή θα καταναλώνει από κάθε αγαθό την ποσότητα που αντιστοιχεί στο σημείο κορεσμού, όπου μεγιστοποιείται η συνολική χρησιμότητα.

δ) Ποιο πρόβλημα αντιμετωπίζει ο καταναλωτής όταν διαθέτει το περιορισμένο του εισόδημα;

«Πώς πρέπει να διαθέσει το δεδομένο εισόδημά του μεταξύ των διαφόρων αγαθών και υπηρεσιών, για να μπορέσει να μεγιστοποιήσει τη συνολική του χρησιμότητα»;

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

28. Δίνεται ο πιο κάτω πίνακας της Συνολικής και της Οριακής Χρησιμότητας για τα αγαθά Χ και Ψ:

Ποσότητα αγαθού	Αγαθό Χ	Αγαθό Ψ
Q	MU	MU
0	-	-
1	10	18
2	8	10
3	5	5
4	1	0
5	0	-6
6	-4	-10

Η τιμή για το αγαθό Χ είναι €4 και για το αγαθό Ψ είναι €5 και το εισόδημα που διαθέτει ο καταναλωτής για τα δύο αγαθά είναι €18.

Να υπολογίσετε:

- α) Πόσες μονάδες από το αγαθό Χ και πόσες από το αγαθό Ψ θα πρέπει να αγοράσει για να μεγιστοποιήσει τη συνολική του χρησιμότητα, δηλαδή να ισορροπήσει;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Πρέπει να ισχύουν οι δύο προϋποθέσεις ή συνθήκες ισορροπίας:

- α) Συνθήκη εισοδηματικού περιορισμού. Οι ποσότητες των δύο αγαθών που μπορεί να αγοράσει με τα €18

$$Y = P_X \cdot Q_X + P_\Psi \cdot Q_\Psi$$

$P_X \cdot Q_X$	+	$P_\Psi \cdot Q_\Psi$	=	Y
€4 · Q _X		€5 · Q _Ψ		€18
€4 x 0		€5 x 3,6		18
€4 x 1		€5 x 2,8		18

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

€4 x 2	€5 x 2	18
€4 x 3	€5 x 1,2	18
€4 x 4	€5 x 0,4	18

β) Συνθήκη της ισο-οριακής αρχής

Q_X	MU_X	$\frac{MUX}{P_X}$	Q_Ψ	MU_Ψ	$\frac{MU_\Psi}{P_\Psi}$
1	10	$10 \div 4 = 2,5$	1	18	$18 \div 5 = 3,6$
2	8	$8 \div 4 = 2$	2	10	$10 \div 5 = 2$
3	5	$5 \div 4 = 1,25$	3	5	$5 \div 5 = 1$
4	1	$1 \div 4 = 0,25$	4	0	$0 \div 5 = 0$
5	0	$0 \div 4 = 0$	5	-6	$-6 \div 5 = -1,2$
6	-4	$-4 \div 4 = -1$	6	-10	$-10 \div 5 = -2$

Με βάση τις συνθήκες ισορροπίας:

$$P_X \cdot Q_X + P_\Psi \cdot Q_\Psi = Y$$

$$(\text{€}4 \times 2) + (\text{€}5 \times 2) = \text{€}18$$

$$\frac{MUX}{P_X} = \frac{MU_\Psi}{P_\Psi} = 2$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Επομένως, ο μόνος συνδυασμός που ικανοποιεί ταυτόχρονα και τις δύο αρχές είναι:

$$Q_X = 2 \text{ μονάδες}$$

$$Q_\Psi = 2 \text{ μονάδες}$$

β) Πόση θα είναι η χρησιμότητα που θα αποκομίσει από αυτόν τον συνδυασμό;

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

$$TU_X = 10 + 8 = 18$$

$$TU_\Psi = 18 + 10 = \underline{28}$$

46 μονάδες Μέγιστη Συνολική Χρησιμότητα

29. Δίνεται ο πιο κάτω πίνακας για τα αγαθά Χ και Ψ:

Ποσότητα αγαθού	Αγαθό Χ	Αγαθό Ψ
Q	MU _X	MU _Ψ
1	10	18
2	8	10
3	5	5
4	1	0
5	0	-6
6	-4	-10

Η τιμή για το αγαθό Χ είναι €5 και για το αγαθό Ψ είναι €10 και το εισόδημα που διαθέτει ο καταναλωτής για τα δύο αγαθά είναι €35.

Να υπολογίσετε:

α) Πόσες μονάδες από το αγαθό Χ και πόσες από το αγαθό Ψ θα πρέπει να αγοράσει για να μεγιστοποιήσει τη συνολική του χρησιμότητα, δηλαδή να ισορροπήσει;

Πρέπει να ισχύουν οι δύο προϋποθέσεις ή συνθήκες ισορροπίας:

α) Συνθήκη εισοδηματικού περιορισμού. Οι ποσότητες των δύο αγαθών που μπορεί να αγοράσει με τα €35

$$Y = P_X \cdot Q_X + P_\Psi \cdot Q_\Psi$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

$P_X \cdot Q_X$	+	$P_\Psi \cdot Q_\Psi$	=	Y
€5 · Q _X		€10 · Q _Ψ		€35
€5 x 0		€10 x 3,5		35

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

€5 x 1	€10 x 3	35
€5 x 2	€10 x 2,5	35
€5 x 3	€10 x 2	35
€5 x 4	€10 x 1,5	35
€5 x 5	€10 x 1	35
€5 x 6	€10 x 0,5	35
€5 x 7	€10 x 0	35

β) Συνθήκη της ισο-οριακής αρχής

Q_X	MU_X	$\frac{MU_X}{P_X}$	Q_Ψ	MU_Ψ	$\frac{MU_\Psi}{P_\Psi}$
1	10	$10 \div 5 = 2$	1	18	$18 \div 10 = 1,8$
2	8	$8 \div 5 = 1,6$	2	10	$10 \div 10 = 1$
3	5	$5 \div 5 = 1$	3	5	$5 \div 10 = 0,5$
4	2	$2 \div 5 = 0,4$	4	0	$0 \div 10 = 0$
5	1	$1 \div 5 = 0,2$	5	-2	$-2 \div 10 = -0,1$
6	0	$0 \div 5 = 0$	6	-6	$-6 \div 10 = -0,6$
7	-4	$-4 \div 5 = -0,8$	7	-10	$-10 \div 10 = -1$

Με βάση τις συνθήκες ισορροπίας

$$P_X \cdot Q_X + P_\Psi \cdot Q_\Psi = Y$$

$$(\text{€}5 \times 3) + (\text{€}10 \times 2) = \text{€}35$$

$$\frac{MU_X}{P_X} = \frac{MU_\Psi}{P_\Psi} = 1$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Επομένως, ο μόνος συνδυασμός που ικανοποιεί ταυτόχρονα και τις δύο αρχές είναι:

$Q_X = 3$ μονάδες

$Q_Y = 2$ μονάδες

β) Πόση θα είναι η χρησιμότητα που θα αποκομίσει από αυτόν τον συνδυασμό;

$$TU_X = 10 + 8 + 5 = 23$$

$$TU_Y = 18 + 10 = \underline{28}$$

Μέγιστη Συνολική Χρησιμότητα 51 μονάδες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

1. Τι είναι η τιμή ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας και ποιες δυνάμεις την προσδιορίζουν σε μια ελεύθερη αγορά; **(σελ. 110)**
2. Από πού προέρχεται η ζήτηση και η προσφορά των αγαθών και υπηρεσιών σε μια ελεύθερη αγορά; **(σελ. 110)**
3. Τι καλείται ζητούμενη ποσότητα και τι ζήτηση ενός αγαθού; **(σελ. 111)**
4. Ποια σχέση συνδέει την τιμή και τη ζητούμενη ποσότητα ενός αγαθού; Πώς απεικονίζεται διαγραμματικά η σχέση αυτή; **(σελ. 112-113)**
5. Τι εννοούμε με τους όρους:
 - α) Ατομική ζήτηση
 - β) Αγοραία ζήτηση; **(σελ. 112)**
6. Δίνεται ο παρακάτω πίνακας ζήτησης φρέσκου ψαριού σε μια υποθετική αγορά, κατά τη διάρκεια μιας εβδομάδας:

Τιμή (€)	Ζητούμενη Ποσότητα (Kg)
4,00	50
3,50	100
3,00	200
2,50	300
2,00	400
1,50	450

Ζητείται:

- α) Να απεικονίσετε γραφικά την καμπύλη ζήτησης
 - β) Να ονομάσετε και να διατυπώσετε το νόμο που εκφράζει η καμπύλη ζήτησης **(σελ. 112)**
 - γ) Να εξηγήσετε πώς αντιδρούν οι καταναλωτές στις μεταβολές της τιμής. **(σελ. 114-115)**
7. Τι εννοούμε όταν λέμε "επίδραση υποκατάστασης" και "εισοδηματική επίδραση"; **(σελ. 114-115)**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

8. Πώς απεικονίζεται γραφικά και ποιος παράγοντας προκαλεί, τη μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας; **(σελ. 116-117)**

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

9. Ποιοι παράγοντες προσδιορίζουν τη ζήτηση ενός αγαθού; Να εξηγήσετε κάθε παράγοντα χωριστά. **(σελ. 117-119)**
10. Να εξηγήσετε την έννοια των υποκατάστατων αγαθών και να χωρίσετε σε ζεύγη υποκατάστατων αγαθών τα ακόλουθα:

σοκολάτα	υγραέριο
λάδι	βούτυρο
τσάι	κινηματογράφος
τηλεόραση	καφές
ηλεκτρισμός	παγωτό

Έννοια των υποκατάστατων αγαθών: (σελ. 118)

Σοκολάτα - Παγωτό
Λάδι - Βούτυρο
Τσάι - Καφές
Τηλεόραση - Κινηματογράφος
Ηλεκτρισμός - Υγραέριο

11. Να εξηγήσετε την έννοια των συμπληρωματικών αγαθών και να χωρίσετε σε ζεύγη συμπληρωματικών αγαθών τα ακόλουθα:

ψυγείο	τσιγάρα
αυτοκίνητο	κορδόνια
βενζίνη	κινητό τηλέφωνο
αναπτήρας	ηλεκτρισμός
παπούτσια	κάρτα SIM

Έννοια των συμπληρωματικών αγαθών: (σελ. 118)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Ψυγείο - Ηλεκτρισμός
Αυτοκίνητο - Βενζίνη

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

Κινητό τηλέφωνο – Κάρτα SIM
Αναπτήρας - Τσιγάρα
Παπούτσια - Κορδόνια

12. Να εξηγήσετε πώς επιδρά στη ζήτηση της σοκολάτας:

- α) Η αύξηση της τιμής του παγωτού
 - β) Η μείωση του εισοδήματος των καταναλωτών
 - γ) Η στροφή των καταναλωτικών προτιμήσεων προς τις υγιεινές τροφές.
- α) Το παγωτό και η σοκολάτα είναι υποκατάστατα αγαθά, δηλαδή ικανοποιούν περίπου την ίδια ανάγκη. Η αύξηση της τιμής του παγωτού θα προκαλέσει αύξηση στη ζήτηση της σοκολάτας, γιατί οι καταναλωτές θα αντικαταστήσουν το παγωτό με τη σοκολάτα. Επομένως, η σχέση που συνδέει τη τιμή του παγωτού με τη ζήτηση της σοκολάτας είναι θετική.
- β) Η μείωση του εισοδήματος των καταναλωτών θα μειώσει τη ζήτηση της σοκολάτας, αφού ο καταναλωτής θα διαθέτει λιγότερα χρήματα για να δαπανήσει.
- γ) Η στροφή των καταναλωτικών προτιμήσεων προς τις υγιεινές τροφές θα επηρεάσει αρνητικά (θα μειώσει) τη ζήτηση της σοκολάτας, γιατί η σοκολάτα δεν περιλαμβάνεται στις υγιεινές τροφές.

13. Να εξηγήσετε πώς επηρεάζεται η ζήτηση των CD players από την αύξηση της τιμής των CDs;

Τα CD players και τα CDs είναι συμπληρωματικά αγαθά, δηλαδή πρέπει να καταναλωθούν ταυτόχρονα για να ικανοποιηθεί μια ανάγκη. Η αύξηση της τιμής των CDs θα μειώσει τη ζήτηση και των CD players αφού οι καταναλωτές τα χρησιμοποιούν ταυτόχρονα για να ικανοποιήσουν την ανάγκη τους. Επομένως, η σχέση που συνδέει τη τιμή των CDs με τη ζήτηση των CD players είναι αρνητική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

14. Πώς επηρεάζεται η ζήτηση των κατώτερων αγαθών από το εισόδημα των καταναλωτών; Να δώσετε ένα παράδειγμα. (σελ. 117)
15. Να εξηγήσετε πώς επηρεάζεται η ζήτηση των αυτοκινήτων:
- α) από την επιβολή του ΦΠΑ
 - β) από τη σκέψη αύξησης του ΦΠΑ. (σελ. 119, δ, ii)
- α) Η επιβολή του ΦΠΑ θα αυξήσει την τιμή του αγαθού. Σύμφωνα με το νόμο της ζήτησης, όταν αυξάνεται η τιμή ενός αγαθού η ζητούμενη ποσότητα μειώνεται.**
16. Πώς απεικονίζεται γραφικά και ποιοι παράγοντες προκαλούν:
- (α) την αύξηση στη ζήτηση (σελ. 122)
 - (β) τη μείωση στη ζήτηση ενός αγαθού. (σελ. 123)
17. Τι επίδραση θα έχει στη ζήτηση των σπορέλαιων (κατώτερο αγαθό):
- α) Η αύξηση της τιμής τους
 - β) Η αύξηση της τιμής του ελαιόλαδου
 - γ) Η αύξηση του εισοδήματος των καταναλωτών.
- α) Σύμφωνα με το νόμο της ζήτησης η αύξηση της τιμής των σπορέλαιων θα μειώσει τη ζητούμενη ποσότητά τους.**
- β) Τα σπορέλαια και το ελαιόλαδο είναι υποκατάστατα αγαθά, δηλαδή ικανοποιούν περίπου την ίδια ανάγκη. Η σχέση που συνδέει τη τιμή του ελαιόλαδου με τη ζήτηση των σπορέλαιων είναι θετική. Επομένως, η αύξηση της τιμής του ελαιόλαδου θα αυξήσει τη ζήτηση των σπορέλαιων γιατί οι καταναλωτές θα αντικαταστήσουν το ελαιόλαδο με σπορέλαιο.**
- γ) Η αύξηση του εισοδήματος των καταναλωτών θα μειώσει τη ζήτηση των σπορέλαιων, γιατί το σπορέλαιο είναι κατώτερο αγαθό, και οι καταναλωτές θα στραφούν στην αγορά κανονικών αγαθών που δεν μπορούσαν προηγουμένως να αγοράσουν λόγω χαμηλού εισοδήματος.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

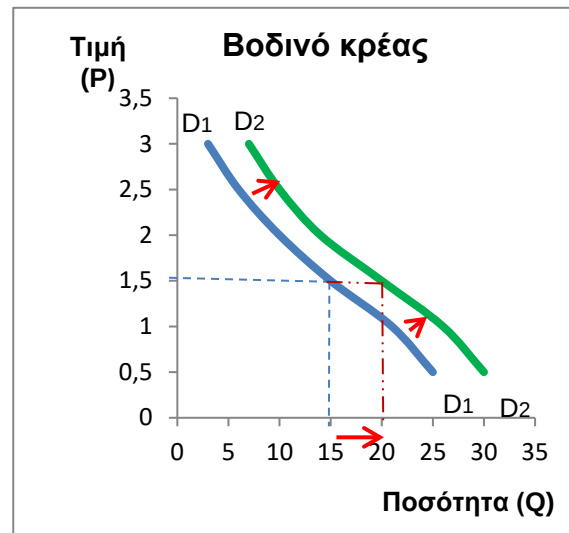
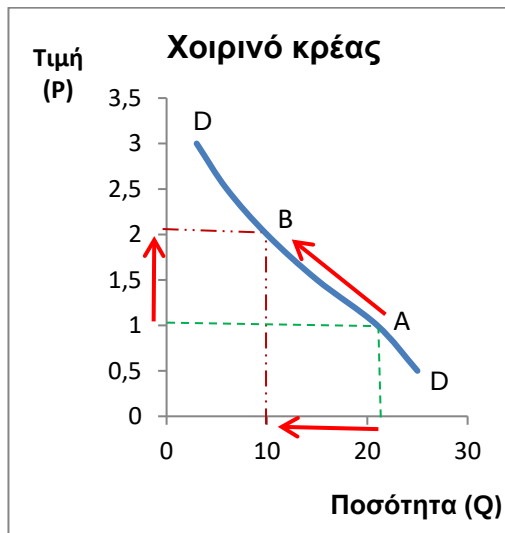
Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

18. Πώς επηρεάζει η αύξηση της τιμής των καυσίμων τη ζήτηση των ηλιακών θερμοσιφώνων; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Τα καύσιμα χρησιμοποιούνται για τη λειτουργία των ηλεκτρικών θερμοσιφώνων, οι οποίοι μπορούν να θεωρηθούν υποκατάστατα αγαθά με τους ηλιακούς θερμοσίφωνες γιατί ικανοποιούν περίπου την ίδια ανάγκη (ζέσταμα του νερού). Επομένως, η αύξηση της τιμής των καυσίμων θα προκαλέσει μείωση στη ζήτηση ηλεκτρικών θερμοσιφώνων (λόγω αύξησης στο κόστος λειτουργίας τους), με αποτέλεσμα να αυξηθεί η ζήτηση των ηλιακών θερμοσιφώνων. Η σχέση που συνδέει τη τιμή των καυσίμων με τη ζήτηση των ηλιακών θερμοσιφώνων είναι θετική.

19. Να παραστήσετε γραφικά και να ερμηνεύσετε τη μεταβολή της ζήτησης δύο αγαθών:

α) που είναι μεταξύ τους υποκατάστατα (χοιρινό και βοδινό κρέας)

Όταν αυξηθεί η τιμή του χοιρινού κρέατος από €1,00 σε €2,00, ενώ η τιμή του βοδινού κρέατος παραμένει σταθερή, η ζητούμενη ποσότητα του χοιρινού κρέατος θα μειωθεί από 22 κιλά σε 10 κιλά. Θα έχουμε δηλαδή, μετακίνηση από το σημείο A στο σημείο B πάνω στην ίδια καμπύλη ζήτησης.

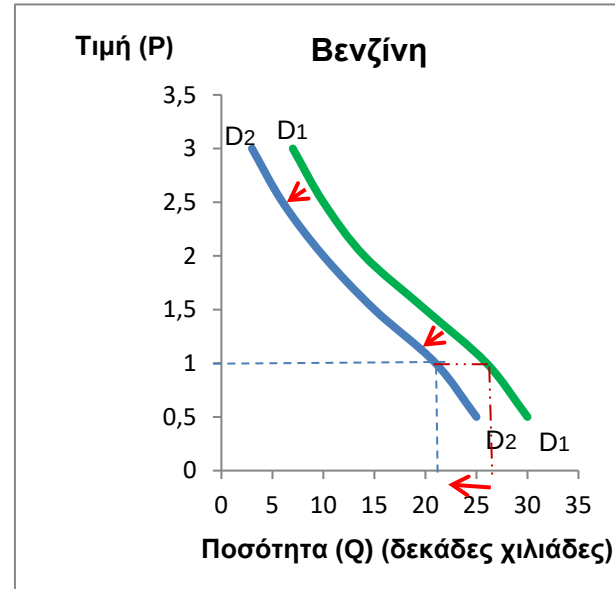
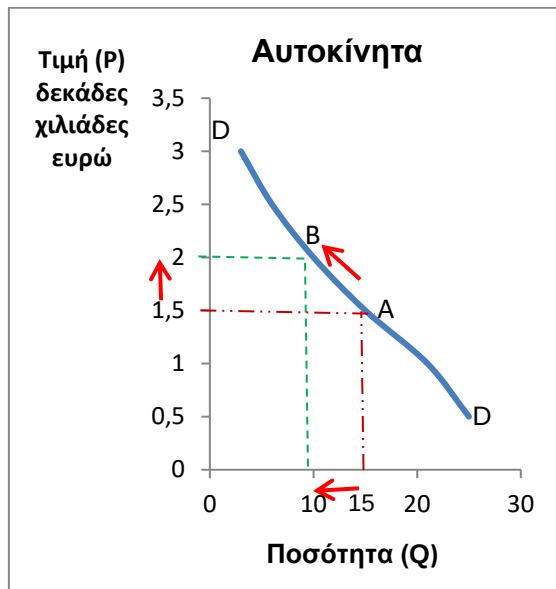
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Το χοιρινό και το βοδινό κρέας είναι υποκατάστατα αγαθά. Επομένως, η αύξηση της τιμής του χοιρινού κρέατος θα προκαλέσει αύξηση στη ζήτηση

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

του βοδινού κρέατος, γιατί οι καταναλωτές θα στραφούν στην κατανάλωση βοδινού κρέατος, με αποτέλεσμα η καμπύλη ζήτησης $D1D1$ να μετατοπιστεί προς τα δεξιά στη θέση $D2D2$, έτσι ώστε στην ίδια τιμή να ζητούνται περισσότερες ποσότητες απ' ό,τι προηγουμένως. Δηλαδή, στην τιμή €1,50 η ζητούμενη ποσότητα θα αυξηθεί από 15 κιλά σε 20 κιλά. Επομένως, η σχέση που συνδέει την τιμή του χοιρινού κρέατος με τη ζήτηση του βοδινού είναι θετική.

β) που είναι μεταξύ τους συμπληρωματικά (αυτοκίνητο και βενζίνη)

Όταν αυξηθεί η τιμή των αυτοκινήτων από €15.000 σε €20.000 θα μειωθεί η ζητούμενη ποσότητα από 15 αυτοκίνητα σε 10 αυτοκίνητα. Θα έχουμε δηλαδή, μετακίνηση πάνω στην ίδια καμπύλη ζήτησης από το σημείο A στο σημείο B.

Τα αυτοκίνητα και η βενζίνη είναι συμπληρωματικά αγαθά. Επομένως, η αύξηση της τιμής των αυτοκινήτων θα προκαλέσει μείωση στη ζήτηση της βενζίνης με αποτέλεσμα η καμπύλη ζήτησης $D1D1$ να μετατοπιστεί προς τα αριστερά στη θέση $D2D2$, έτσι ώστε στην ίδια τιμή να ζητούνται λιγότερες ποσότητες απ' ό,τι προηγουμένως. Δηλαδή, στην τιμή €1 η ζητούμενη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

ποσότητα θα μειωθεί από 270.000 λίτρα σε 210.000 λίτρα. Επομένως, η σχέση που συνδέει την τιμή των αυτοκινήτων με τη ζήτηση της βενζίνης είναι αρνητική.

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

20. Τι καλείται προσφερόμενη ποσότητα και τι προσφορά ενός αγαθού; **(σελ. 123)**
21. Ποια σχέση συνδέει την τιμή και την προσφερόμενη ποσότητα ενός αγαθού; Πώς απεικονίζεται διαγραμματικά η σχέση αυτή; **(σελ. 124, 126)**
22. Τι εννοούμε με τους όρους:
 α) Ατομική προσφορά **(σελ. 125)**
 β) Αγοραία προσφορά. **(σελ. 125)**
23. Δίνεται ο παρακάτω πίνακας προσφοράς φρέσκου κρέατος σε μια υποθετική αγορά, κατά τη διάρκεια μιας εβδομάδας:

Τιμή (€)	Προσφερόμενη Ποσότητα (Kg)
4,00	400
3,50	300
3,00	250
2,50	200
2,00	150
1,50	100

Ζητείται:

- α) Να απεικονίσετε γραφικά την καμπύλη προσφοράς
 β) Να ονομάσετε και να διατυπώσετε το νόμο που εκφράζει η καμπύλη προσφοράς **(σελ. 124)**
 γ) Να εξηγήσετε πώς αντιδρούν οι παραγωγοί στις μεταβολές της τιμής. **(σελ. 127)**
24. Πώς απεικονίζεται γραφικά και ποιος παράγοντας προκαλεί, τη μεταβολή της προσφερόμενης ποσότητας; **(σελ. 127-128)**
25. Ποιοι παράγοντες προσδιορίζουν την προσφορά ενός αγαθού; Να εξηγήσετε κάθε παράγοντα χωριστά. **(σελ. 129-130)**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

26. Να εξηγήσετε την έννοια των εναλλακτικών αγαθών. **(σελ. 130)**

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

27. Πώς απεικονίζεται γραφικά και ποιοι παράγοντες προκαλούν:

(α) την αύξηση στην προσφορά **(σελ. 132-133)**

(β) τη μείωση στην προσφορά ενός αγαθού. **(σελ. 134)**

28. Να εξηγήσετε την επίδραση που έχει στην προσφορά της πίτσας (κανονικό αγαθό):

α) Η αύξηση της τιμής του τυριού

β) Η βελτίωση στην τεχνολογία παραγωγής πίτσας

γ) Η αύξηση στον αριθμό των παραγωγικών μονάδων της πίτσας.

α) Αν η τιμή του τυριού (ενός από τους παραγωγικούς συντελεστές που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή της πίτσας) αυξηθεί, θα αυξηθεί το κόστος παραγωγής και θα μειωθούν τα κέρδη των παραγωγών, οπότε οι παραγωγοί θα αρχίσουν να μειώνουν την παραγωγή και προσφορά του αγαθού στην αγορά. Όπως βλέπουμε, η σχέση που συνδέει το κόστος παραγωγής με την προσφορά του αγαθού είναι αρνητική.

β) Η βελτίωση στην τεχνολογία παραγωγής πίτσας αυξάνει την παραγωγικότητα κεφαλαίου και εργασίας και μειώνει το κόστος κατά μονάδα παραγωγής. Αυτό οδηγεί τελικά στην αύξηση του κέρδους και κατ' επέκταση της παραγωγής και προσφοράς πίτσας.

γ) Η αύξηση στον αριθμό των παραγωγικών μονάδων της πίτσας, χωρίς να μειωθεί η ποσότητα παραγωγής των υφιστάμενων μονάδων, θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση της συνολικής προσφοράς της πίτσας.

29. Να παραστήσετε γραφικά και να ερμηνεύσετε τη μεταβολή της προσφοράς δύο αγαθών που είναι μεταξύ τους εναλλακτικά, για παράδειγμα, καλαμπόκι και μπιζέλι.

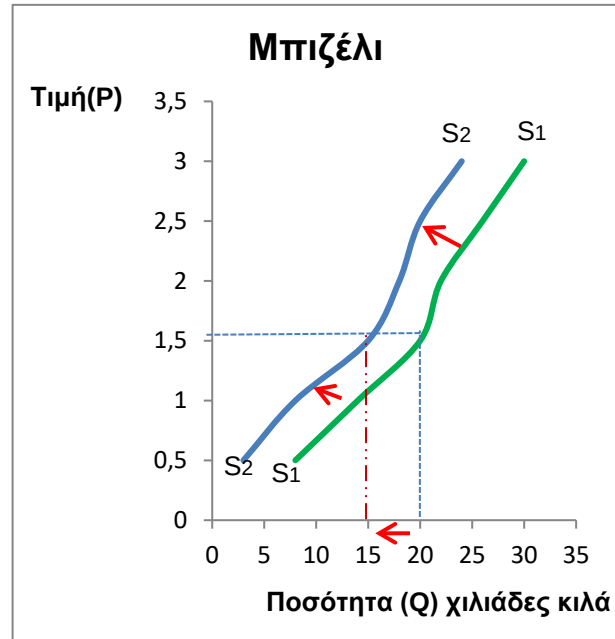
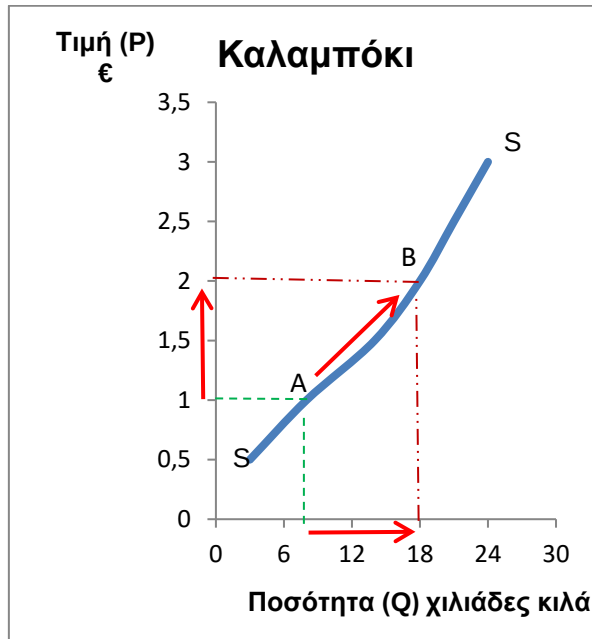
Αν αυξηθεί η τιμή του καλαμποκιού από €1,00 σε €2,00, σύμφωνα με το νόμο της προσφοράς, θα αυξηθεί η προσφερόμενη ποσότητά του από 8.000 κιλά σε 18.000 κιλά. Θα έχουμε δηλαδή, μετακίνηση από το σημείο Α στο σημείο Β πάνω στην ίδια καμπύλη προσφοράς SS.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Το καλαμπόκι και το μπιζέλι είναι εναλλακτικά αγαθά, δηλαδή αγαθά που μπορούν να παραχθούν με τα ίδια περίπου μέσα και ο παραγωγός έχει την

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

εναλλακτική ευκαιρία να παράξει είτε το ένα, είτε το άλλο προϊόν. Επομένως, αν αυξηθεί η τιμή του καλαμποκιού, από €1,00 σε €2,00, θα μειωθεί η παραγωγή και προσφορά του μπιζελίου, γιατί οι παραγωγοί θα μετατρέψουν την καλλιέργεια μπιζελίου σε καλαμπόκι, αφού τα περιθώρια κέρδους από το καλαμπόκι θα είναι μεγαλύτερα. Η μείωση της προσφοράς του μπιζελίου μετατοπίζει τη καμπύλη προσφοράς του προς τα αριστερά από τη θέση S1S1 στη θέση S2S2 με αποτέλεσμα στην ίδια τιμή των €1,50 να προσφέρονται μικρότερες ποσότητες, δηλαδή από 20.000 κιλά να προσφέρονται 15.000 κιλά.

30. Να εξηγήσετε πώς επηρεάζεται η προσφορά των τσιγάρων:

α) από την επιβολή του ΦΠΑ

β) από τη σκέψη αύξησης του ΦΠΑ.

Να αγνοηθεί αυτή η ερώτηση

31. Τι είναι η τιμή και η ποσότητα ισορροπίας; Πώς λέγεται διαφορετικά η τιμή ισορροπίας; **(σελ. 135)**

32. Σε ποιες τιμές εμφανίζεται έλλειψη; Πώς αποκαθίσταται η τιμή ισορροπίας; **(σελ. 137)**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

33. Σε ποιες τιμές εμφανίζεται πλεόνασμα; Πώς αποκαθίσταται η τιμή ισορροπίας; **(σελ. 137)**

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

34. Δίνεται ο παρακάτω πίνακας ζήτησης και προσφοράς ενός προϊόντος:

Τιμή (€)	Ζητούμενη ποσότητα (κιβώτια)	Προσφερόμενη ποσότητα (κιβώτια)
60	100	250
50	120	220
40	140	190
30	160	160
20	180	130
10	200	100

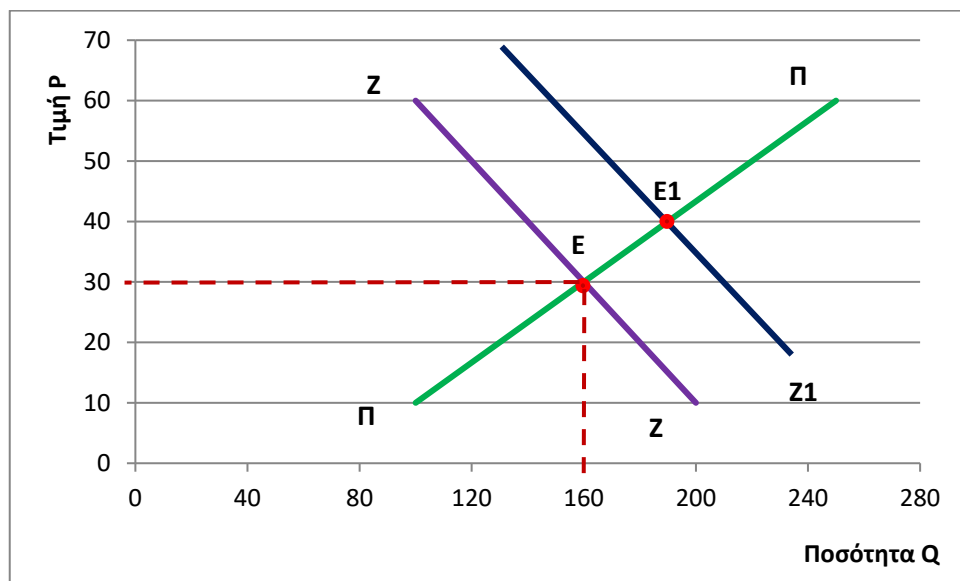
Ζητείται:

- Να απεικονίσετε γραφικά σ' ένα διάγραμμα τις καμπύλες ζήτησης και προσφοράς
- Να προσδιορίσετε την τιμή και την ποσότητα ισορροπίας
- Τι θα συμβεί αν οι πωλητές καθορίσουν την τιμή του προϊόντος στα €20; Πώς θα αποκατασταθεί η ισορροπία στην αγορά;
- Τι θα συμβεί αν οι πωλητές καθορίσουν την τιμή του προϊόντος στα €50; Πώς θα αποκατασταθεί η ισορροπία στην αγορά;
- Να υποθέσετε ότι το προϊόν είναι κανονικό και ότι το εισόδημα των καταναλωτών αυξάνεται. Να σχεδιάσετε στο ίδιο διάγραμμα τη νέα καμπύλη ζήτησης, θεωρώντας δεδομένο ότι οι καταναλωτές θα αγόραζαν 50 επιπλέον κιβώτια για κάθε τιμή. Να βρείτε τη νέα τιμή και ποσότητα ισορροπίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

α)

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

β) Η τιμή ισορροπίας είναι €30 και η ποσότητα ισορροπίας 160 κιβώτια.

γ) Τιμή €20. Έλλειψη προσφοράς 50 κιβώτια (180-130)

Αποκατάσταση ισορροπίας: (σελ. 137)

δ) Τιμή €50. Πλεόνασμα προσφοράς 100 κιβώτια (220-120)

Αποκατάσταση ισορροπίας: (σελ. 137)

ε)

Τιμή (€)	Ζητούμενη ποσότητα (κιβώτια)	Προσφερόμενη ποσότητα (κιβώτια)	Νέα Ζητούμενη ποσότητα
60	100	250	150
50	120	220	170
40	140	190	190
30	160	160	210
20	180	130	230
10	200	100	250

Νέα καμπύλη ζήτησης Ζ1Ζ1

Νέα τιμή ισορροπίας €40

Νέα ποσότητα ισορροπίας 190 κιβώτια

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

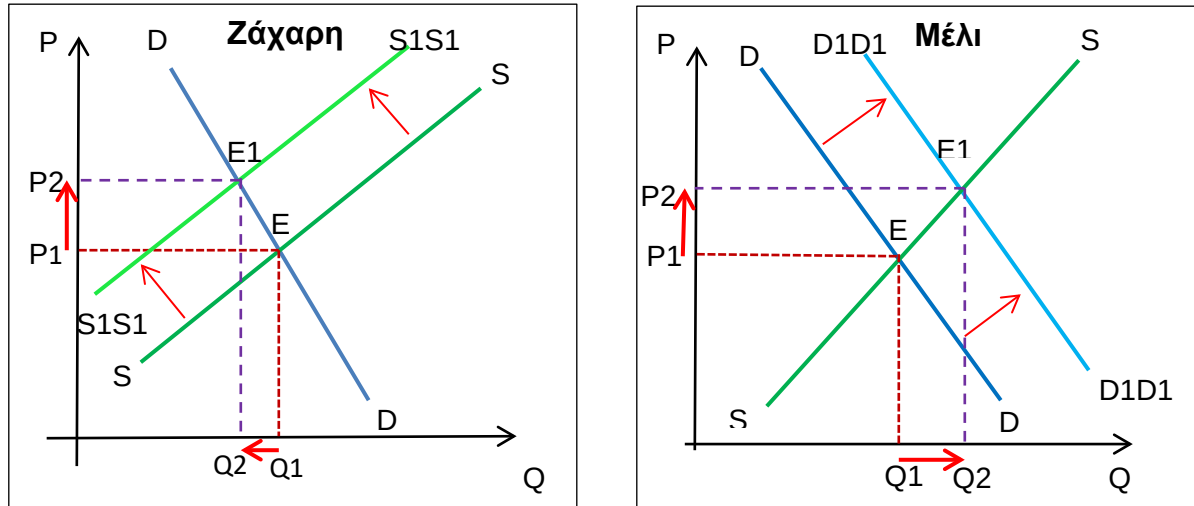
35. Υπογραμμίστε το ΟΡΘΟ.

Αν μειωθεί η προσφορά του βουτύρου, τι επίδραση θα έχει στην αγορά της Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

μαργαρίνης;

- α) Θα αυξηθεί η ζήτησή της και θα αυξηθεί η τιμή της
- β) Θα μειωθεί η ζήτησή της και θα αυξηθεί η τιμή της
- γ) Θα μειωθεί η τιμή της και θα αυξηθεί η ζήτησή της
- δ) Θα αυξηθεί η προσφορά της και θα μειωθεί η τιμή της.

36. Να εξηγήσετε με τη βοήθεια διαγράμματος, ποια επίδραση θα έχει στην ποσότητα και στην τιμή ισορροπίας της ζάχαρης και του μελιού, η καταστροφή της παραγωγής του ζαχαροκάλαμου από ανομβρία.

Η ζάχαρη και το μέλι είναι υποκατάστατα αγαθά, δηλαδή μπορεί να χρησιμοποιηθεί το ένα αντί του άλλου και ικανοποιούν περίπου την ίδια ανάγκη.

Αν καταστραφεί η παραγωγή του ζαχαροκάλαμου από ανομβρία, θα μειωθεί η παραγωγή και προσφορά της ζάχαρης με αποτέλεσμα η καμπύλη προσφοράς SS να μετατοπιστεί προς τα αριστερά στη θέση S1S1. Θα δημιουργηθεί νέο σημείο ισορροπίας E1 στο οποίο θα αντιστοιχεί μεγαλύτερη τιμή ισορροπίας (από P1 σε P2) και μικρότερη ποσότητα ισορροπίας (από Q1 σε Q2).

Η αύξηση της τιμής της ζάχαρης θα προκαλέσει αύξηση στη ζήτηση του μελιού γιατί οι καταναλωτές θα στραφούν στην κατανάλωση μελιού για να

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

ικανοποιήσουν την ανάγκη τους. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα τη μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης DD προς τα δεξιά στη θέση D1D1, θα δημιουργηθεί νέο

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

σημείο ισορροπίας Ε1 στο οποίο θα αντιστοιχεί μεγαλύτερη τιμή (από Ρ1 σε Ρ2) και ποσότητα ισορροπίας (από Q1 σε Q2).

37. Δίνεται ο πιο κάτω πίνακας προσφοράς και ζήτησης των κοτόπουλων:

ΤΙΜΗ €	ΖΗΤΟΥΜΕΝΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ ή ΕΛΛΕΙΨΗ (κιλά)
5	100	;	700
4	200	;	500
3	500	;	0
2	;	300	(400)
1	;	100	(700)

Ζητείται:

- Να συμπληρώσετε τον πιο πάνω πίνακα
- Να κατασκευάσετε σε διάγραμμα τις καμπύλες ζήτησης και προσφοράς
- Να προσδιορίσετε την τιμή και την ποσότητα ισορροπίας.

Παγκύπριες 2014

α)

ΤΙΜΗ (€)	ΖΗΤΟΥΜΕΝΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλά)	ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ/ ΕΛΛΕΙΨΗ (κιλά)
5	100	800	700
4	200	700	500
3	500	500	0
2	700	300	(400)
1	800	100	(700)

Προσφερόμενη ποσότητα – Ζητούμενη ποσότητα = Θετικό αποτέλεσμα /Πλεόνασμα
 Προσφερόμενη ποσότητα – Ζητούμενη ποσότητα = Αρνητικό αποτέλεσμα / Έλλειψη

$$P = 5 \rightarrow X - 100 = 700 \rightarrow X = 800$$

$$P = 4 \rightarrow X - 200 = 500 \rightarrow X = 700$$

$$P = 3 \rightarrow X - 500 = 0 \rightarrow X = 500$$

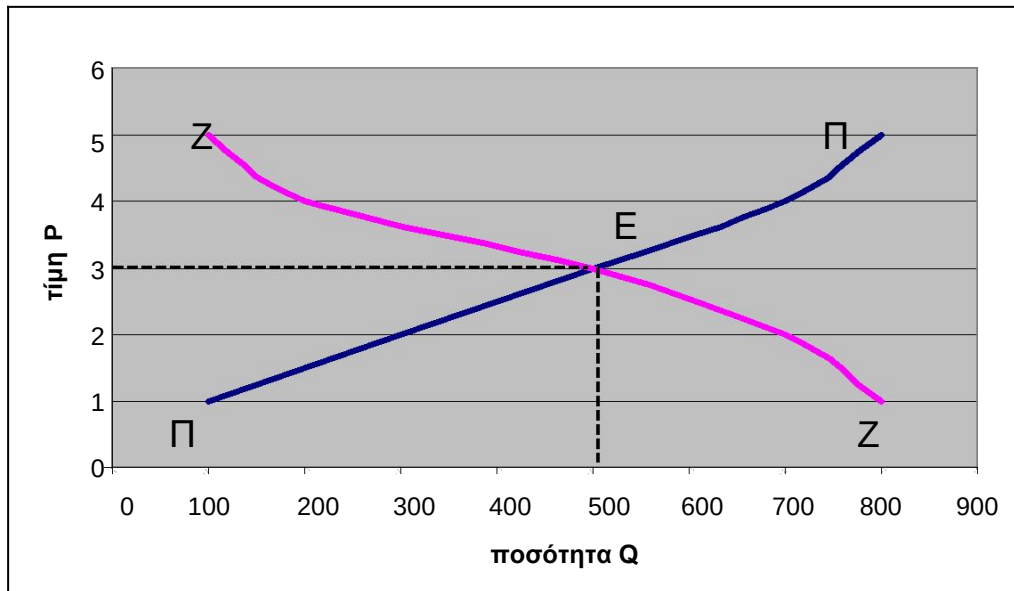
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

$$P = 2 \rightarrow 300 - X = - 400 \rightarrow X = 700$$

$$P = 1 \rightarrow 100 - X = - 700 \rightarrow X = 800$$

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

β)

γ) Η τιμή ισορροπίας είναι τα €3 και η ποσότητα ισορροπίας είναι τα 500 κιλά.

38. Στον ημερήσιο τύπο εμφανίστηκε πριν λίγο καιρό το ακόλουθο δημοσίευμα: «Η γρίπη των πτηνών έφθασε στην Ευρώπη. Οι καταναλωτές τρέχουν πέρα-δώθε σαν ζαλισμένα κοτόπουλα. Οι πωλήσεις πουλερικών έπιασαν πάτο...» Με βάση το πιο πάνω δημοσίευμα και λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχουν αρκετά στενά υποκατάστατα των κοτόπουλων (π.χ. χοιρινό και αρνίσιο κρέας)

Ζητείται:

- (α) Να απεικονίσετε σε διάγραμμα τις καμπύλες Προσφοράς $\Pi_1\Pi_1$ και Ζήτησης Z_1Z_1 πριν από την εμφάνιση της γρίπης των πτηνών και να προσδιορίσετε το σημείο ισορροπίας E_1 , την τιμή ισορροπίας P_1 και την ποσότητα ισορροπίας Q_1
- (β) Να δείξετε στο ίδιο διάγραμμα και να εξηγήσετε τη μεταβολή που θα προκαλέσει η γρίπη των πτηνών στη συμπεριφορά των καταναλωτών όσον αφορά τα κοτόπουλα και να προσδιορίσετε το νέο σημείο ισορροπίας E_2 , καθώς επίσης τη νέα τιμή ισορροπίας P_2 και τη νέα ποσότητα ισορροπίας Q_2

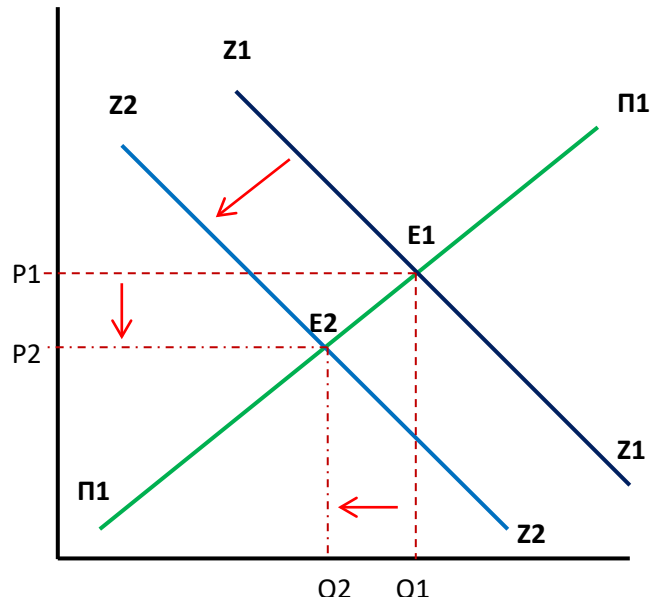
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

(γ) Με τη χρήση ξεχωριστού διαγράμματος να εξηγήσετε τις επιπτώσεις που θα έχει η γρίπη των πτηνών στην τιμή και στην ποσότητα ισορροπίας του χοιρινού κρέατος.

Παγκύπριες 2006

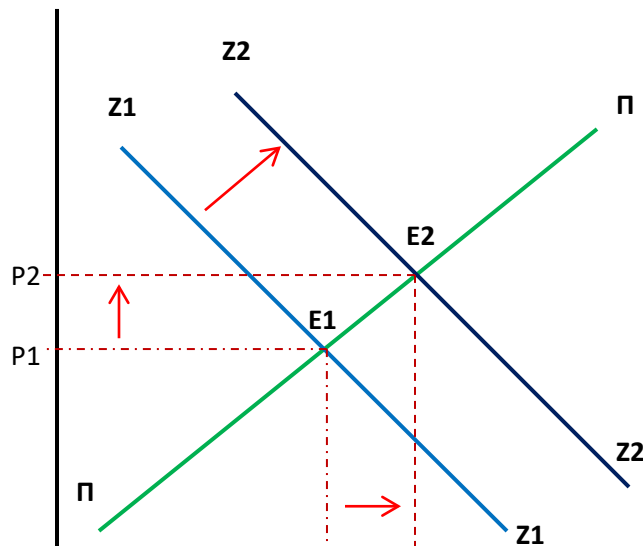
(α,β) Κοτόπουλα

(β)

Η αποστροφή των καταναλωτών από τα κοτόπουλα θα προκαλέσει μείωση της ζήτησης με αποτέλεσμα τη μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης στα αριστερά (Z_2Z_1). Το νέο σημείο ισορροπίας E_2 θα αντιστοιχεί σε χαμηλότερη τιμή P_2 και μικρότερη ποσότητα ισορροπίας (Q_2)

(γ) Χοιρινό

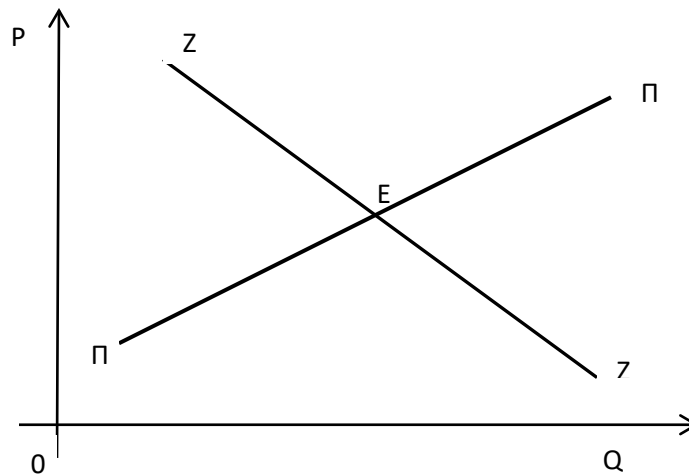

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

(γ)
Απς
οπς

Επειδή τα δύο αγαθά είναι υποκατάστατα η μείωση της ζήτησης των κοτόπουλων (λόγω της ασθένειας των κοτόπουλων άλλαξαν οι προτιμήσεις των καταναλωτών) θα οδηγήσει σε αύξηση της ζήτησης του χοιρινού κρέατος μετατοπίζοντας την καμπύλη της ζήτησής προς τα δεξιά (Z_2Z_1). Αυτό θα οδηγήσει σε νέο σημείο ισορροπίας (E_2) που αντιστοιχεί σε ψηλότερη τιμή (P_2) και μεγαλύτερη ποσότητα ισορροπίας (Q)

39. Το πιο κάτω σχεδιάγραμμα παρουσιάζει την καμπύλη ζήτησης ZZ και την καμπύλη προσφοράς ΠΠ των πουλερικών σε μια υποθετική αγορά, κατά τη διάρκεια μιας εβδομάδας:

Ζητείται:

Να αναφέρετε και να εξηγήσετε ποιο θα είναι το αποτέλεσμα του καθενός από τα πιο κάτω γεγονότα πάνω στην καμπύλη ζήτησης ή προσφοράς ή και στις δύο καμπύλες: (Δεν είναι απαραίτητος ο σχεδιασμός γραφικής παράστασης)

- i. Αύξηση της τιμής του χοιρινού κρέατος
- ii. Καταστροφή των υποστατικών των πουλερικών από θεομηνία
- iii. Μείωση των τιμών των τροφών των πουλερικών
- iv. Μείωση των εισοδημάτων των καταναλωτών (Υποθέστε ότι τα κοτόπουλα θεωρούνται κατώτερα αγαθά).

Παγκύπριες 2010

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο χωρίς σχετική άδεια από το Συγγραφέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Τα αποτελέσματα πάνω στην καμπύλη ζήτησης ή προσφοράς είναι:

- i. Επειδή τα δύο αγαθά είναι υποκατάστατα, αύξηση της τιμής του χοιρινού → μείωση ζητούμενη ποσότητας χοιρινού, → αύξηση ζήτησης πουλερικών → μετατόπιση καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά, δηλαδή στις ίδιες τιμές ζητείται μεγαλύτερη ποσότητα.
- ii. Καταστροφή υποστατικών των πουλερικών από θεομηνία → μείωση προσφοράς → μετατόπιση καμπύλης προσφοράς προς τα αριστερά, δηλαδή, στις ίδιες τιμές προσφέρεται μικρότερη ποσότητα.
- iii. Μείωση των τιμών των τροφών των πουλερικών → μείωση κόστους παραγωγής → αύξηση στο περιθώριο κέρδους → αύξηση της προσφοράς → μετατόπιση καμπύλης προσφοράς προς τα δεξιά, δηλαδή, στις ίδιες τιμές θα προσφέρεται μεγαλύτερη ποσότητα.
- iv. Αν υποθέσουμε ότι τα κοτόπουλα θεωρούνται κατώτερα αγαθά, η μείωση των εισοδημάτων των καταναλωτών → αύξηση στη ζήτηση τους → μετατόπιση καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά, δηλαδή στις ίδιες τιμές ζητείται μεγαλύτερη ποσότητα.

40. Να εξηγήσετε πώς θα επηρεάσει την τιμή και την ποσότητα ισορροπίας των παγωτών:

- α) ένα πολύ ζεστό καλοκαίρι
- β) η καταστροφή από πυρκαγιά του μεγαλύτερου εργοστασίου παγωτού στην Κύπρο
- γ) αν συμβούν και τα δύο μαζί (α και β)

α) Αύξηση της ζήτησης → μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά → αύξηση της τιμής και της ποσότητας ισορροπίας

β) Μείωση στη παραγωγή και προσφορά → μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς προς τα αριστερά → αύξηση της τιμής ισορροπίας και μείωση της ποσότητας ισορροπίας

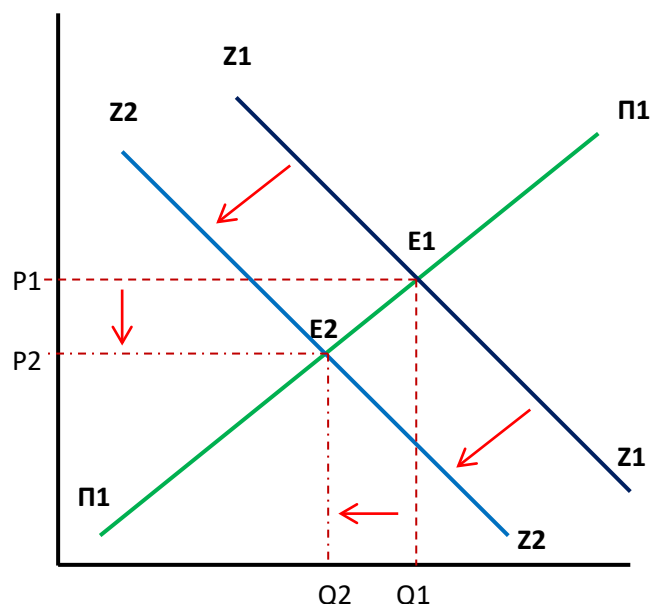
γ) Αύξηση της ζήτησης και μείωση της προσφοράς → μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά και ταυτόχρονη μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς προς τα αριστερά → αύξηση στην τιμή ισορροπίας, αλλά η ποσότητα ισορροπίας μπορεί να αυξηθεί, να μειωθεί ή να παραμείνει αμετάβλητη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

41. Να εξηγήσετε με τη βοήθεια διαγραμμάτων τι θα συμβεί στην τιμή και στην ποσότητα ισορροπίας των tablets αν:

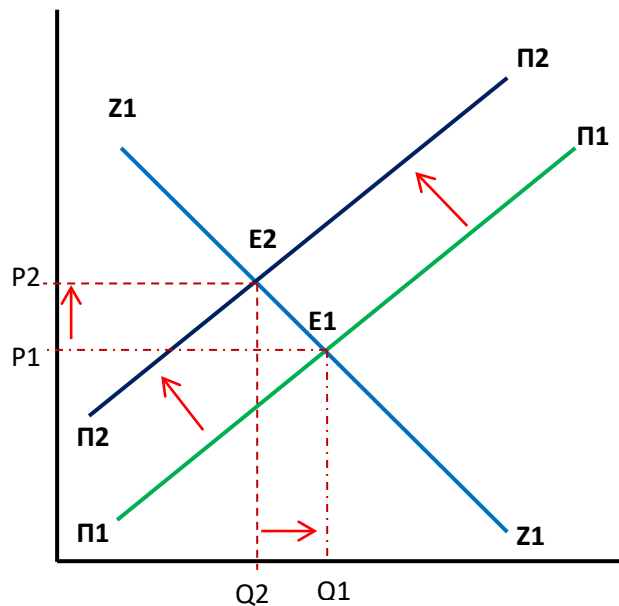
- α) μειωθεί η τιμή των ηλεκτρονικών υπολογιστών
- β) αυξηθούν σημαντικά οι μισθοί στις επιχειρήσεις παραγωγής tablets

α) Επειδή τα δύο αγαθά είναι υποκατάστατα η μείωση της τιμής των ηλεκτρονικών υπολογιστών θα οδηγήσει σε μείωση της ζήτησης των tablets γιατί οι καταναλωτές θα αγοράζουν περισσότερους Η/Υ, με αποτέλεσμα η καμπύλη ζήτησης των tablets $Z1Z1$ να μετατοπιστεί προς τα αριστερά στη θέση $Z2Z2$. Αυτό θα οδηγήσει σε νέο σημείο ισορροπίας $E2$ που αντιστοιχεί σε μικρότερη τιμή και μικρότερη ποσότητα ισορροπίας.

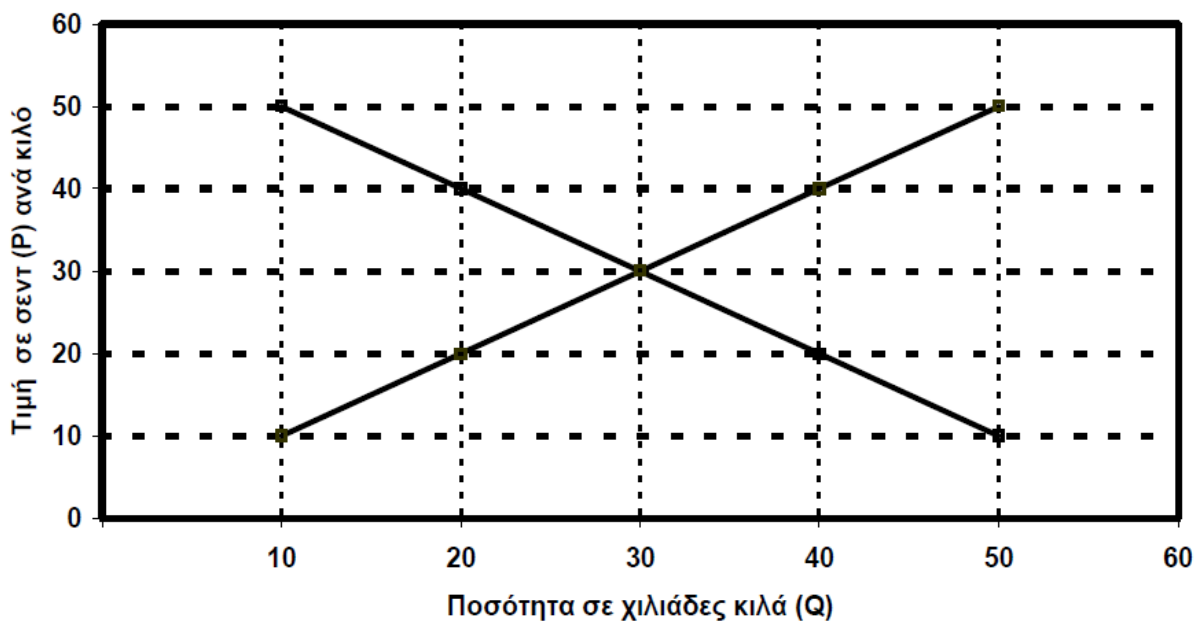

β) Αν αυξηθούν σημαντικά οι μισθοί στις επιχειρήσεις παραγωγής tablets, θα αυξηθεί το κόστος παραγωγής και θα μειωθούν τα περιθώρια κέρδους γι' αυτό οι παραγωγοί θα μειώσουν την προσφορά με αποτέλεσμα τη μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς $\Pi1\Pi1$ στα αριστερά στη θέση $\Pi2\Pi2$. Το νέο σημείο ισορροπίας $E2$ που θα δημιουργηθεί θα αντιστοιχεί σε μεγαλύτερη τιμή (από $P1$ σε $P2$) και μικρότερη ποσότητα ισορροπίας (από $Q1$ σε $Q2$).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

42. Τα δεδομένα του πιο κάτω διαγράμματος αφορούν τη ζήτηση και προσφορά πατατών, μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, μιας υποθετικής οικονομίας:

Ζητείται:

- Να αναφέρετε, σύμφωνα με τα δεδομένα της πιο πάνω γραφικής παράστασης, ποια είναι η τιμή ισορροπίας των πατατών. Να εξηγήσετε.
- Τι θα παρατηρηθεί στην αγορά πατατών αν για οποιοδήποτε λόγο η τιμή πώλησής τους είναι 40 σεντ το κιλό; Πώς θα αποκατασταθεί η τιμή ισορροπίας;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

(γ) Να αναφέρετε και να εξηγήσετε, ποιο θα είναι το αποτέλεσμα του καθενός από τα πιο κάτω γεγονότα πάνω στην καμπύλη ζήτησης ή προσφοράς ή και στις δύο καμπύλες:

(Δεν είναι απαραίτητος ο σχεδιασμός γραφικής παράστασης οποιασδήποτε μορφής)

- I. η καταστροφή της παραγωγής πατατών λόγω κακών καιρικών συνθηκών
- II. η μείωση του κόστους παραγωγής πατατών
- III. η πρόβλεψη για αύξηση της τιμής των πατατών στο μέλλον
- IV. η μείωση της τιμής των καρότων ή κάποιου άλλου εναλλακτικού αγαθού των πατατών.

Παγκύπριες 2008

(α) Τιμή ισορροπίας των πατατών είναι 30 σέντ.

Θεωρείται ως τιμή ισορροπίας διότι:

- Αντιστοιχεί στο σημείο τομής των δύο καμπύλων που σημαίνει ότι η προσφερόμενη ισούται με τη ζητούμενη ποσότητα
- Η μοναδική τιμή στην οποία δεν υπάρχει ούτε πλεόνασμα ούτε έλλειψη

(β) Θα παρατηρηθεί πλεόνασμα προσφοράς (40 000 – 20 000) 20 000 κιλά.

Οι παραγωγοί βλέποντας ότι δεν μπορούν να πωλήσουν ολόκληρη την ποσότητα που θα ήθελαν, μειώνουν την τιμή. Η μείωση της τιμής μειώνει το πλεόνασμα, επειδή όσο μειώνεται η τιμή, σύμφωνα με το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης, η προσφερόμενη ποσότητα μειώνεται και η ζητούμενη ποσότητα αυξάνεται. Αυτό θα συνεχισθεί μέχρι η τιμή να φτάσει στο σημείο ισορροπίας, όπου δεν θα υπάρχει πλέον πλεόνασμα.

(γ) (I) Η προσφορά πατατών θα μειωθεί με αποτέλεσμα η καμπύλη προσφοράς πατατών να μετατοπιστεί προς τα αριστερά.

(II) Η μείωση του κόστους παραγωγής των πατατών θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του περιθωρίου κέρδους των παραγωγών οι οποίοι θα αυξήσουν την προσφορά με αποτέλεσμα τη μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς προς τα δεξιά.

(III) Η αναμονή αύξησης της τιμής επηρεάζει και τη ζήτηση και την προσφορά πατατών.

- Η ζήτηση πατατών θα αυξηθεί, γιατί οι καταναλωτές θα θέλουν να αγοράσουν πατάτες πριν να αυξηθεί η τιμή τους με αποτέλεσμα, η καμπύλη ζήτησης των πατατών να μετατοπιστεί προς τα δεξιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

- Η προσφορά πατατών θα μειωθεί, γιατί οι παραγωγοί θα θέλουν να αποθηκεύσουν τις πατάτες τους για να τις πωλήσουν αργότερα σε ψηλότερη τιμή. Η καμπύλη προσφοράς θα μετατοπιστεί προς τα αριστερά.

(IV) Η μείωση της τιμής των καρότων ή κάποιου άλλου εναλλακτικού αγαθού θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της προσφοράς πατατών διότι οι παραγωγοί θα μετατρέψουν τις καλλιέργειες των καρότων σε καλλιέργειες πατατών.

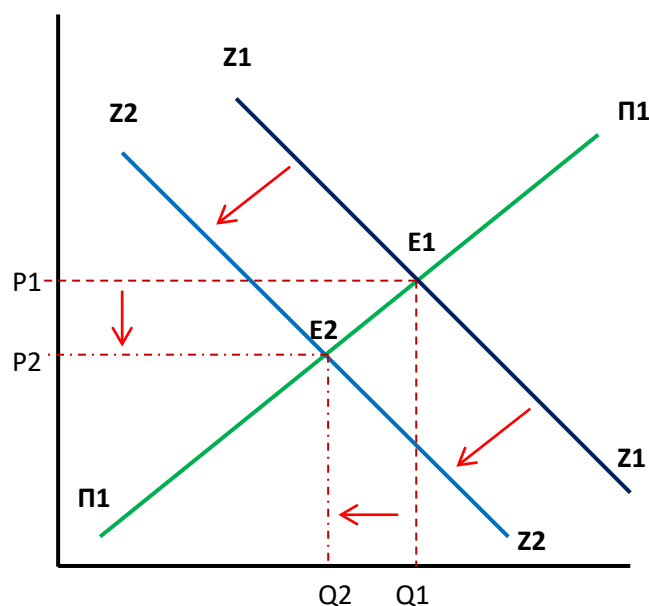
Η καμπύλη προσφοράς πατατών θα μετατοπιστεί προς τα δεξιά.

43. «Διεθνή απειλή» χαρακτήρισε τον ιό Ζίκα ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. Ο ιός Ζίκα βρίσκεται, πλέον, στην ίδια κατηγορία με τον Έμπολα. Δεν πλήττει μόνο τους κατοίκους στις χώρες όπου έχει εμφανιστεί, πλήττει και την τουριστική βιομηχανία. (Πηγή: [http://gr.euronews.com/business line-ειδήσεις](http://gr.euronews.com/business-line-ειδήσεις))

Μετά την ανακοίνωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας ακολούθησε καταιγισμός ακυρώσεων αεροπορικών εισιτηρίων για το καρναβάλι στη Βραζιλία, γιατί πολλοί τουρίστες ακύρωσαν το ταξίδι τους στη Βραζιλία.

Ζητείται:

Να απεικονίσετε σε διάγραμμα τις καμπύλες Προσφοράς και Ζήτησης των αεροπορικών εισιτηρίων προς τη Βραζιλία **πριν** και **μετά** την ανακοίνωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τον ιό Ζίκα και να εξηγήσετε τις επιπτώσεις που θα υπάρξουν στην τιμή και στην ποσότητα ισορροπίας των αεροπορικών εισιτηρίων προς τη Βραζιλία.

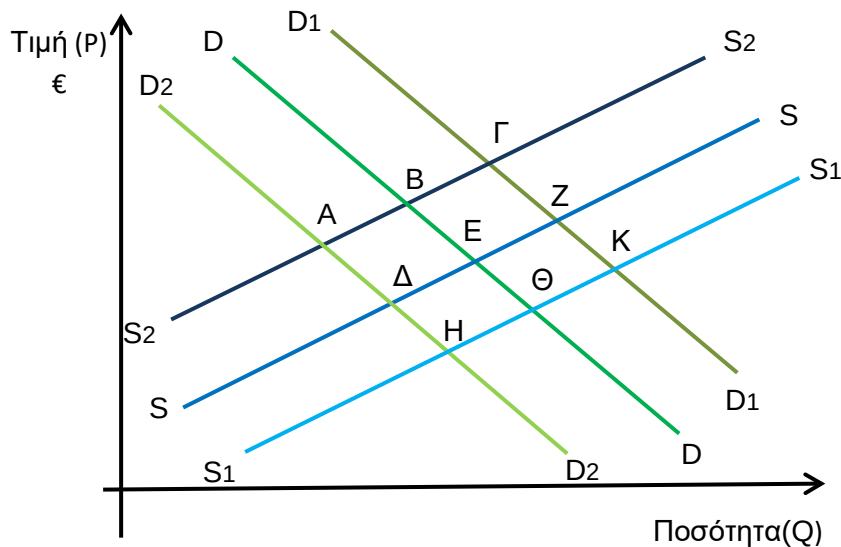

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Πριν την ανακοίνωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τον ιό Ζίκα η καμπύλη ζήτησης για τα αεροπορικά εισιτήρια προς τη Βραζιλία βρισκόταν στη θέση $Z1Z1$ με σημείο ισορροπίας το $E1$ στο οποίο αντιστοιχούσε η τιμή ισορροπίας $P1$ και η ποσότητα ισορροπίας $Q1$.

Μετά την ανακοίνωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τον ιό Ζίκα μειώθηκε η ζήτηση για τα αεροπορικά εισιτήρια προς τη Βραζιλία γιατί οι καταναλωτές δεν επιλέγουν να ταξιδέψουν στη Βραζιλία. Η καμπύλη ζήτησης μετατοπίστηκε προς τα αριστερά στη θέση $Z2Z2$. Δημιουργείται νέο σημείο ισορροπίας το $E2$ στο οποίο αντιστοιχεί μικρότερη τιμή ($P2$) και ποσότητα ισορροπίας ($Q2$).

44. Δίνεται η καμπύλη προσφοράς SS και η καμπύλη ζήτησης DD και το σημείο ισορροπίας E για τα καρπούζια.

Ζητείται:

Να καθορίσετε το νέο σημείο ισορροπίας, τη νέα τιμή και τη νέα ποσότητα ισορροπίας, μετά τα ακόλουθα γεγονότα:

- Αύξηση του αριθμού των καταναλωτών και ταυτόχρονη καταστροφή της παραγωγής καρπουζιών από χαλάζι
- Μείωση της τιμής των φραουλών
- Μείωση στο εισόδημα των καταναλωτών και ταυτόχρονη αύξηση στις τιμές των λιπασμάτων
- Επικράτηση καλών καιρικών συνθηκών και ταυτόχρονη ανακοίνωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, ότι η κατανάλωση καρπουζιού ανανεώνει την ανθρώπινη επιδερμίδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

- α) Αύξηση της ζήτησης και μείωση της προσφοράς. Μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά (D1D1) και της καμπύλης προσφοράς προς τα αριστερά (S2S2). Νέο σημείο ισορροπίας το Γ, αύξηση της τιμής και της ποσότητας ισορροπίας
- β) Τα καρπούζια και οι φράουλες είναι υποκατάστατα αγαθά. Η μείωση στη τιμή των φραουλών θα μειώσει τη ζήτηση των καρπουζιών γιατί οι καταναλωτές θα στραφούν προς τις φράουλες για να ικανοποιήσουν την ανάγκη τους. Η καμπύλη ζήτησης θα μετατοπιστεί προς τα αριστερά (D2D2).
Τα καρπούζια και οι φράουλες μπορούν να θεωρηθούν όμως και σαν εναλλακτικά αγαθά. Η μείωση στη τιμή των φραουλών θα αυξήσει την προσφορά των καρπουζιών. Η καμπύλη προσφοράς θα μετατοπιστεί προς τα δεξιά (S1S1). Νέο σημείο ισορροπίας το Η, μείωση τιμής και ποσότητας ισορροπίας
- γ) Μείωση της ζήτησης και ταυτόχρονη μείωση της προσφοράς. Μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης προς τα αριστερά (D2D2) και της καμπύλης προσφοράς προς τα αριστερά (S2S2). Νέο σημείο ισορροπίας το Α, αύξηση της τιμής ισορροπίας και μείωση της ποσότητας ισορροπίας
- δ) Αύξηση της ζήτησης και ταυτόχρονη αύξηση της προσφοράς. Μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά (D1D1) και της καμπύλης προσφοράς προς τα δεξιά (S1S1). Νέο σημείο ισορροπίας το Κ, μείωση της τιμής ισορροπίας και αύξηση της ποσότητας ισορροπίας.
45. Είναι δυνατό να μετατοπίζονται οι καμπύλες προσφοράς και ζήτησης και η ποσότητα ισορροπίας να μένει αμετάβλητη; Εξηγήστε με διάγραμμα.
Για να μετατοπίζονται οι καμπύλες προσφοράς και ζήτησης και ποσότητα ισορροπίας να μένει αμετάβλητη πρέπει:
- Η αύξηση της προσφοράς να ισούται με τη μείωση της ζήτησης
 - Η μείωση της προσφοράς να ισούται με την αύξηση της ζήτησης
 - Η κλίση των καμπυλών να είναι η ίδια.
46. Γιατί το κράτος καθορίζει ανώτατες ή κατώτατες τιμές πώλησης σε ορισμένα προϊόντα; Πώς λέγονται οι τιμές αυτές; (σελ. 144-145, 147-148)
47. Αν το κράτος καθορίσει ανώτατη τιμή πώλησης ενός προϊόντος:
- α) Η τιμή αυτή θα είναι μικρότερη ή μεγαλύτερη της τιμής ισορροπίας και γιατί; (σελ. 145)

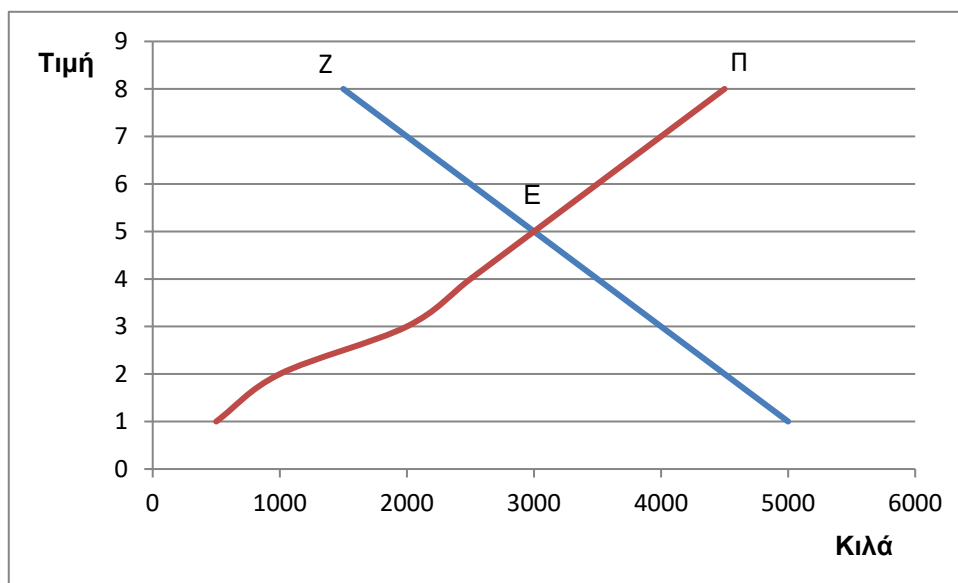
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

β) Θα δημιουργηθεί έλλειψη ή πλεόνασμα και γιατί; **(σελ. 146)**

γ) Να δώσετε σε διάγραμμα ένα παράδειγμα. **(σελ. 145)**

48. Να εξηγήσετε γιατί ενθαρρύνεται η δημιουργία μαύρης αγοράς από την επιβολή ανώτατης τιμής; **(σελ. 146)**

49. Το πιο κάτω διάγραμμα απεικονίζει τη ζήτηση και την προσφορά πορτοκαλιών σε μια αγορά για μια μέρα:

Ζητείται:

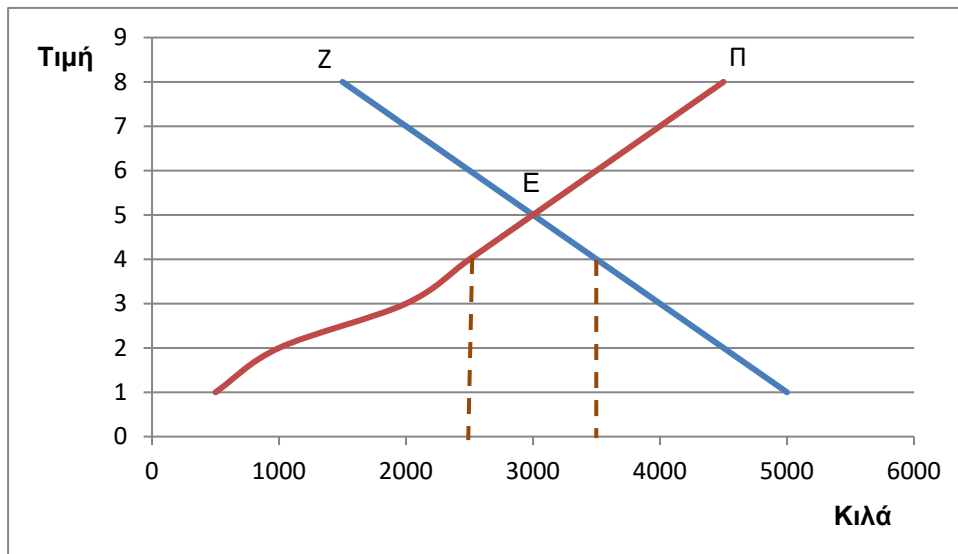
α) Να ορίσετε την τιμή και την ποσότητα ισορροπίας

β) Να εξηγήσετε τι θα συμβεί αν το κράτος ορίσει ανώτατη τιμή πώλησης €4

γ) Να εξηγήσετε τι θα συμβεί αν το κράτος ορίσει κατώτατη τιμή €6.

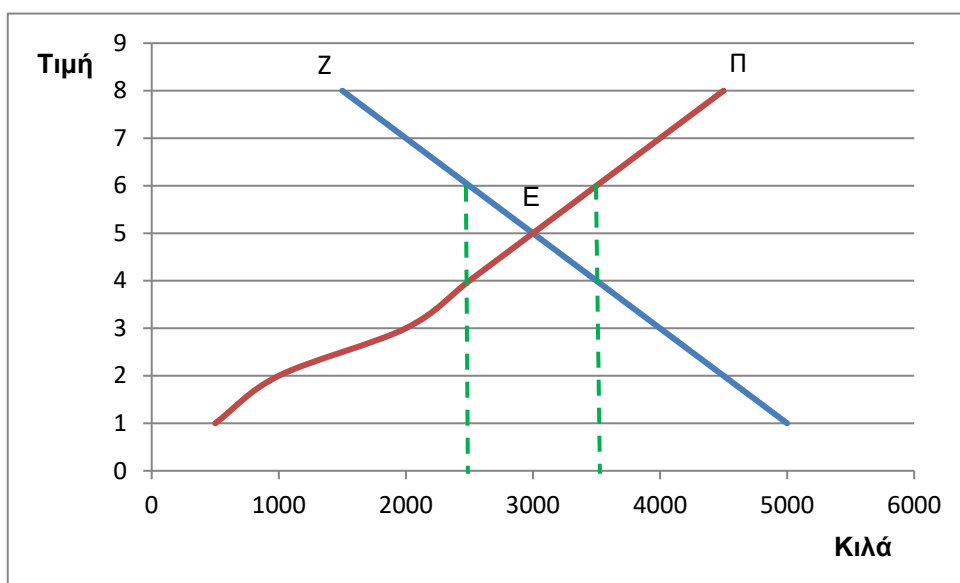
α) Τιμή ισορροπίας = €5 και ποσότητα ισορροπίας = 3.000 κιλά

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

- β) Αν το κράτος ορίσει ανώτατη τιμή πώλησης €4 η ποσότητα που ζητείται είναι 3.500 κιλά πορτοκάλια ενώ η ποσότητα που προσφέρεται είναι 2.500 κιλά με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί έλλειψη στην αγορά 1.000 κιλών πορτοκάλια και κάποιοι καταναλωτές να μην μπορούν να τα προμηθευτούν στην προκαθορισμένη τιμή. Επομένως, ενώ ο σκοπός του καθορισμού ανώτατης τιμής είναι να βοηθήσει τους χαμηλά αμειβόμενους καταναλωτές να αποκτήσουν το αγαθό, τελικά αρκετοί από αυτούς τους καταναλωτές δεν ικανοποιούνται.

γ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

γ) Αν το κράτος ορίσει κατώτατη τιμή €6 η ποσότητα που ζητείται είναι 2.500 κιλά πορτοκάλια ενώ η ποσότητα που προσφέρεται είναι 3.500 κιλά με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί πλεόνασμα στην αγορά 1.000 κιλών πορτοκάλια. Αυτό σημαίνει ότι μερικοί παραγωγοί που θέλουν να πωλήσουν τα πορτοκάλια στην τρέχουσα τιμή δεν μπορούν να διαθέσουν όλη την παραγόμενη ποσότητα.

50. Ποιες συνέπειες έχει η επιβολή ανώτατου ενοικίου; Πώς θα κατανεμηθούν τα διαμερίσματα που βρίσκονται σε έλλειψη; **(σελ. 146-147)**
51. Τι είναι ο κατώτατος μισθός και ποιες οι συνέπειές του αν καθοριστεί σε επίπεδο ψηλότερο από το μισθό ισορροπίας; **(σελ. 150)**
52. Γιατί οι ανώτατες και κατώτατες τιμές τόσο στα αγαθά όσο και στις υπηρεσίες έχουν αναποτελεσματικές επιπτώσεις στην αγορά; **(σελ. 151)**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Τι είναι ο αντιπραγματισμός και ποιες δυσκολίες παρουσιάζει;
2. Τι είναι χρήμα και ποιος ο ρόλος του στην οικονομία;
3. Οι βασικές λειτουργίες του χρήματος είναι:
 - α)
 - β)
 - γ)
 - δ)
4. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε τις λειτουργίες του χρήματος.
5. Να αναφέρετε τις ιδιότητες που πρέπει να έχει ένα αγαθό για να χρησιμοποιηθεί ως χρήμα.
6. Να υπογραμμίσετε το ΟΡΘΟ

Το ουσιώδες χαρακτηριστικό του χρήματος είναι:

- α) Η ρευστότητα του
 - β) Η ευκολία στη μεταφορά
 - γ) Το ότι μπορεί να φυλάγεται στις τράπεζες
 - δ) Το ότι είναι γενικά αποδεκτό.**
7. Τι ονομάζεται χρήμα-αγαθό και σε τι διαφέρει από το χρήμα αναγκαστικής κυκλοφορίας;
 8. Τι χρησιμοποιεί ως χρήμα μια σύγχρονη οικονομία;
 9. Τι είναι το λογιστικό χρήμα;
 10. Τι είναι η προσφορά χρήματος και από ποιον ρυθμίζεται;
 11. Τι είναι η αγοραστική αξία του χρήματος και από τι εξαρτάται;
 12. Να δώσετε τον ορισμό του Δείκτη τιμών καταναλωτή και σε τι χρησιμεύει; Τι σημαίνει ο ΔΤΚ το 2008 είναι 109,83;
Ο ΔΤΚ είναι

Ο ΔΤΚ το 2008 είναι 109,83 μονάδες, σημαίνει ότι, το γενικό επίπεδο των τιμών το 2008 σημείωσε αύξηση 9,83% από το έτος βάσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

13. Να αναφέρετε σε συντομία τη διαδικασία υπολογισμού του Δείκτη τιμών καταναλωτή.
14. Γιατί είναι απαραίτητο να αναθεωρείται συχνά ο τιμαριθμικός δείκτης;
15. Αφού μελετήσετε το παρακάτω απόσπασμα που δημοσιεύτηκε στον ημερήσιο τύπο να απαντήσετε τις ερωτήσεις που ακολουθούν.

«Το Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών ανακοινώνει ότι ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή, με το νέο έτος βάσης (2015=100) το Φεβρουάριο 2016 σημείωσε μείωση 0,78 μονάδες και έφτασε στις 97,24 μονάδες σε σύγκριση με 98,02 τον Ιανουάριο 2016. Αυτό οφείλεται κυρίως σε μειώσεις των τιμών ορισμένων φρέσκων λαχανικών, του ηλεκτρισμού και των πετρελαιοειδών. Αυξήσεις σημειώθηκαν κυρίως στις τιμές ορισμένων ειδών ένδυσης».

- α) Ποιος καταρτίζει κάθε μήνα το δείκτη τιμών καταναλωτή;
- β) Πόση είναι η ποσοστιαία μεταβολή του δείκτη τιμών καταναλωτή το Φεβρουάριο 2016 σε σχέση με τον Ιανουάριο του ίδιου έτους; Πού οφείλεται αυτή η μείωση του τιμαριθμικού δείκτη;
- γ) Πόση είναι η ποσοστιαία μεταβολή του γενικού επίπεδου των τιμών από το έτος βάσης μέχρι το Φεβρουάριο 2016;
- δ) Σε τι χρησιμεύει ο δείκτης τιμών καταναλωτή;

β) Ιανουάριος: 98,02

Φεβρουάριος: 97,24

$$\text{Μείωση: } \frac{97,24 - 98,02}{98,02} \times 100 = - 0,8\%$$

γ) Έτος βάσης: 100

Φεβρουάριος: 97,24

$$\text{Μείωση: } 100 - 97,24 = 2,76\%$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

16. Δίνεται ο ακόλουθος πίνακας μιας υποθετικής οικονομίας:

Έτος	Κόστος καλαθιού €	Δείκτης τιμών Μονάδες	Μεταβολές Τιμαρίθμου %
2010	10.000	;	-
2011	;	;	5
2012	;	112	;
2013	11.000	;	;
2014	11.600	;	;

α) Να συμπληρώσετε τον πίνακα. (Να δείξετε τους υπολογισμούς σας). Έτος βάσης το 2010.

Έτος	Κόστος καλαθιού €	Δείκτης τιμών Μονάδες	Μεταβολές Τιμαρίθμου %
2010	10.000	100	-
2011	10.500	105	5
2012	11.200	112	12
2013	11.000	110	10
2014	11.600	116	16

$$\text{Δείκτης τιμών καταναλωτή} = \frac{\text{Κόστος καλαθιού τρέχοντος έτους}}{\text{Κόστος καλαθιού του έτους βάσης}} \times 100$$

$$2010 \text{ ΔΤΚ} = \frac{10.000}{10.000} \times 100$$

$$2010 \text{ ΔΤΚ} = 100 \text{ μονάδες}$$

$$2011 \text{ Μεταβολές τιμαρίθμου} = \frac{\text{ΔΤΚ } 2011 - \text{ΔΤΚ } 2010}{\text{ΔΤΚ } 2010} \times 100$$

$$5 = \frac{X - 100}{100} \times 100$$

$$X = 105 \text{ μονάδες}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

$$2011 \Delta ΤΚ = \frac{X}{10.000} \times 100$$

$$105 = \frac{X}{10.000} \times 100$$

$$\underline{X = \text{€}10.500}$$

$$2012 \Delta ΤΚ = \frac{X}{10.000} \times 100$$

$$112 = \frac{X}{10.000} \times 100$$

$$\underline{X = \text{€}11.200}$$

$$2013 \Delta ΤΚ = \frac{11.000}{10.000} \times 100$$

$$\underline{2013 \Delta ΤΚ = 110 \text{ μονάδες}}$$

$$2014 \Delta ΤΚ = \frac{11.600}{10.000} \times 100$$

$$\underline{2014 \Delta ΤΚ = 116 \text{ μονάδες}}$$

$$2012 \text{ Μεταβολές τιμαρίθμου} = \frac{\Delta ΤΚ 2012 - \Delta ΤΚ 2010}{\Delta ΤΚ 2010} \times 100$$

$$2012 \text{ Μεταβολές τιμαρίθμου} = \frac{112 - 100}{100} \times 100$$

$$\underline{2012 \text{ Μεταβολές τιμαρίθμου} = 12\%}$$

$$2013 \text{ Μεταβολές τιμαρίθμου} = \frac{\Delta ΤΚ 2013 - \Delta ΤΚ 2010}{\Delta ΤΚ 2010} \times 100$$

$$2013 \text{ Μεταβολές τιμαρίθμου} = \frac{110 - 100}{100} \times 100$$

$$\underline{2013 \text{ Μεταβολές τιμαρίθμου} = 10\%}$$

$$2014 \text{ Μεταβολές τιμαρίθμου} = \frac{\Delta ΤΚ 2014 - \Delta ΤΚ 2010}{\Delta ΤΚ 2010} \times 100$$

$$2014 \text{ Μεταβολές τιμαρίθμου} = \frac{116 - 100}{100} \times 100$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

2014 Μεταβολές τιμαρίθμου = 16%

$$2013 \Delta ΤΚ = \frac{22.000}{20.000} \times 100$$

2013 ΔΤΚ = 110 μονάδες

17. Να δώσετε τον ορισμό των εννοιών:

- α) πληθωρισμός
- β) αποπληθωρισμός.

18. Πώς μετρούμε τον πληθωρισμό και πώς λέγεται το αποτέλεσμα; Τι εννοούμε όταν λέμε ότι ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού είναι 3%; Τι εννοούμε όταν λέμε ότι ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού είναι -1,3%;

Όταν λέμε ότι ο ρυθμός πληθωρισμού είναι 3% σημαίνει ότι το γενικό επίπεδο των τιμών του τρέχοντος έτους αυξήθηκε κατά 3% από το προηγούμενο έτος και επομένως η αγοραστική αξία του χρήματος μειώθηκε κατά 3%. Αντίθετα, όταν λέμε ότι ο ρυθμός πληθωρισμού είναι -1,3%, σημαίνει ότι το γενικό επίπεδο τιμών του τρέχοντος έτους μειώθηκε κατά 1,3% από το γενικό επίπεδο τιμών του προηγούμενου έτους.

19. Δίνεται ο ακόλουθος πίνακας μιας υποθετικής οικονομίας:

Έτος	Κόστος καλαθιού €	Δείκτης τιμών Μονάδες	Ρυθμός Πληθωρισμού %
2010	20.000	;	-
2011	;	;	3
2012	;	105	;
2013	22.000	;	;
2014	21.800	;	;

α) Να συμπληρώσετε τον πίνακα. (Να δείξετε τους υπολογισμούς σας). Έτος βάσης το 2010.

Έτος	Κόστος καλαθιού €	Δείκτης τιμών Μονάδες	Ρυθμός Πληθωρισμού %
2010	20.000	100	-
2011	20.600	103	3
2012	21.000	105	1,94
2013	22.000	110	4,76
2014	21.800	109	-0,91

Έτος βάσης 2010 = 100 μονάδες

$$\text{Ρυθμός πληθωρισμού} = \frac{\Delta KT \text{ τρέχοντος έτους} - \Delta KT \text{ προηγούμενου έτους}}{\Delta KT \text{ προηγούμενου έτους}} \times 100$$

2011

$$3 = \frac{X - 100}{100} \times 100$$

X = 103 μονάδες

$$\text{Δείκτης τιμών καταναλωτή} = \frac{\text{Κόστος καλαθιού τρέχοντος έτους}}{\text{Κόστος καλαθιού του έτους βάσης}} \times 100$$

$$103 = \frac{X}{20.000} \times 100$$

X = €20.600

2012

$$105 = \frac{X}{20.000} \times 100$$

X = €21.000

$$2013 \Delta TK = \frac{22.000}{20.000} \times 100$$

2013 ΔTK = 110 μονάδες

$$2014 \Delta TK = \frac{21.800}{20.000} \times 100$$

2014 ΔTK = 109 μονάδες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

$$\text{Ρυθμός πληθωρισμού} = \frac{\Delta KT \text{ τρέχοντος έτους} - \Delta KT \text{ προηγούμενου έτους}}{\Delta KT \text{ προηγούμενου έτους}} \times 100$$

$$2012 \text{ ΡΠ} = \frac{105 - 103}{103} \times 100$$

$$\underline{2012 \text{ Ρυθμός πληθωρισμού} = 1.94\%}$$

$$2013 \text{ ΡΠ} = \frac{110 - 105}{105} \times 100$$

$$\underline{2013 \text{ Ρυθμός πληθωρισμού} = 4.76\%}$$

$$2014 \text{ ΡΠ} = \frac{109 - 110}{110} \times 100$$

$$\underline{2014 \text{ Ρυθμός πληθωρισμού} = - 0.91\%}$$

20. Δίνεται ο παρακάτω πίνακας μιας υποθετικής οικονομίας:

Έτος	Δείκτης τιμών Μονάδες	Ρυθμός Πληθωρισμού %
2011	;	;
2012	;	15
2013	138	;
2014	;	25
2015	189,75	;

Ζητείται:

α) Να συμπληρώσετε τον πιο κάτω πίνακα. Να γράψετε τους τύπους που θα χρησιμοποιήσετε. Να δείξετε τους υπολογισμούς σας. **Έτος βάσης το 2011**

β) Αν κάποιος έπαιρνε χρηματικό εισόδημα €10.000 το 2011, πόσα πρέπει να παίρνει το 2013 για να διατηρήσει την αγοραστική του αξία;

(Μονάδες 9/100)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Έτος	Δείκτης τιμών Μονάδες	Ρυθμός Πληθωρισμού %
2011	100	-
2012	115	15
2013	138	20
2014	172,50	25
2015	189,75	10

α) Έτος βάσης 2011 = 100 μονάδες

$$\text{Ρυθμός πληθωρισμού} = \frac{\Delta ΚΤ \text{ τρέχοντος έτους} - \Delta ΚΤ \text{ προηγούμενου έτους}}{\Delta ΚΤ \text{ προηγούμενου έτους}} \times 100$$

$$2012 \quad \frac{X-100}{100} \times 100 = 15$$

$$\underline{X = 115 \text{ μονάδες}}$$

$$2013 \text{ ΡΠ} = \frac{138-115}{115} \times 100$$

$$\underline{\text{ΡΠ} = 20}$$

$$2014 \quad \frac{X-138}{138} \times 100 = 25$$

$$\underline{X = 172,5\%}$$

$$2015 \text{ ΡΠ} = \frac{189,75-172,5}{172,5} \times 100$$

$$\underline{\text{ΡΠ} = 10\%}$$

β)

Έτος	Δείκτης τιμών Μονάδες	Εισόδημα
2011	100	10.000
2013	138	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

$$\text{Πραγματικό εισόδημα} = \frac{\text{Ονομαστικό εισόδημα}}{\text{Δείκτης τιμών}} \times 100$$

$$10.000 = \frac{\text{Ονομαστικό εισόδημα} \times 100}{138}$$

$$\text{Ονομαστικό εισόδημα} = \text{€}13.800$$

Πρέπει να παίρνει €13.800 για να διατηρήσει την αγοραστική του αξία.

21. Ο μισθός ενός υπαλλήλου είναι €15.000 και με την έναρξη της νέας χρονιάς αυξάνεται κατά 10%. Αν για την νέα χρονιά αναμένεται ο ρυθμός πληθωρισμού να ανέλθει στο 6%, να υπολογίσετε την πραγματική αύξηση στο μισθό του υπαλλήλου αυτού.

$$\text{Μισθός νέας χρονιάς } 15.000 \times (15.000 \times 10\%) = \text{€}16.500$$

$$\text{Ρυθμός Πληθωρισμού} = 6\%$$

$$\text{Πραγματικός Μισθός} = \frac{\text{Ονομαστικός Μισθός}}{\text{Δείκτης τιμών}} \times 100$$

$$\text{Πραγματικός Μισθός} = \frac{16.500}{106} \times 100 = \text{€}15.566$$

Αν ο μισθός του γινόταν €15.566 θα μπορούσε να αγοράζει τις ίδιες ποσότητες αγαθών, όπως και την προηγούμενη χρονιά. Ο μισθός του όμως αυξήθηκε στα €16.500, επομένως, **υπάρχει πραγματική αύξηση στο μισθό του €566. (€15.566-15.000)**

22. Με βάση το ρυθμό αύξησης του γενικού επιπέδου των τιμών, τότε ο πληθωρισμός ονομάζεται:

- α) έρπων πληθωρισμός
- β) μέτριος πληθωρισμός
- γ) καλπάζων πληθωρισμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

23. Αφού μελετήσετε το πιο κάτω κείμενο που αναφέρεται σε μια υποθετική οικονομία, να απαντήσετε τις ερωτήσεις που ακολουθούν:

«Εκτός ελέγχου είναι πλέον ο πληθωρισμός. Σαν αδηφάγο τέρας προχωρεί με τον υπερβολικά ψηλό ρυθμό αύξησης στο γενικό επίπεδο τιμών. Πιστεύεται ότι θα φτάσει στο ύψος του 50% και περισσότερο».

- α) Σε ποιο είδος πληθωρισμού αναμένεται να εξελιχθεί, σύμφωνα με το ρυθμό αύξησης του γενικού επιπέδου των τιμών, ο πληθωρισμός στο πιο πάνω κείμενο;
- β) Πότε συνήθως παρατηρείται αυτό το είδος πληθωρισμού;

α) Καλπάζων πληθωρισμός.

β) Αυτό το φαινόμενο παρατηρείται κυρίως σε πολεμικές και μεταπολεμικές περιόδους, όπου η αγοραστική αξία του χρήματος εξευτελίζεται και όλοι τρέχουν να το απαλλαγούν (φυγή προ του χρήματος), ανταλλάσσοντάς το με αγαθά ή χρυσό ή ξένο νόμισμα.

24. Με βάση τα αίτια που τον προκαλούν, πότε έχουμε:

- α) πληθωρισμό ζήτησης
- β) πληθωρισμό κόστους;

25. Ποιες είναι οι αιτίες που προκαλούν υπερβάλλουσα ζήτηση;

26. Να εξηγήσετε ποιες αιτίες προκαλούν τον πληθωρισμό ζήτησης και ποιες τον πληθωρισμό κόστους.

27. Πότε ο πληθωρισμός ονομάζεται εισαγόμενος και με ποιο είδος πληθωρισμού συνδέεται;

28. Να εξηγήσετε πώς ο πληθωρισμός ζήτησης προκαλεί πληθωρισμό κόστους, και αντίστροφα, πώς ο πληθωρισμός κόστους προκαλεί πληθωρισμό ζήτησης.

29. Να αναφέρετε τις συνέπειες του πληθωρισμού.

30. Ο Α Παυλίδης δανείζεται από την τράπεζα για ένα χρόνο €1.000 με επιτόκιο 4% το χρόνο. Ο ρυθμός πληθωρισμού το έτος αυτό είναι 3%. Στο τέλος του χρόνου θα γίνει μεταβίβαση αγοραστικής αξίας από τον Α Παυλίδη προς την τράπεζα, ή αντίστροφα, και πόσο;

Ποσό που θα επιστρέψει ο Α Παυλίδης = Δάνειο + Τόκος = 1.000 + (1.000 x 4%) = €1.040

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

$$\text{Πραγματική αξία του δανείου} = \frac{1.040}{103} \times 100 = \text{€}1.009,71$$

Επομένως, θα γίνει μεταβίβαση αγοραστικής αξίας από την Τράπεζα στον Α Παυλίδη €30,29 (€1.040 – €1.009,71)

31. Να εξηγήσετε πώς ο πληθωρισμός συμβάλλει στη δημιουργία ενός φαύλου κύκλου τιμών και ημερομισθίων.
32. Τι επιπτώσεις έχει ο πληθωρισμός:
- α) στους σταθερά αμειβόμενους
 - β) στους δανειζόμενους και τους δανειστές
 - γ) στους αποταμιευτές.
33. Να εξηγήσετε ποιους ευνοεί και ποιους ζημιώνει ο πληθωρισμός.
34. Πώς επιδρά ο πληθωρισμός:
- α) στο βιοτικό επίπεδο
 - β) στο ισοζύγιο πληρωμών
 - γ) στην απασχόληση.
35. Να υπογραμμίσετε το ΟΡΘΟ
- Όταν στην οικονομία εμφανιστούν πληθωριστικές τάσεις:
- α) θα αυξηθεί η αγοραστική δύναμη των μισθωτών
 - β) θα αυξηθούν οι επενδύσεις και θα μειωθούν οι αποταμιεύσεις
 - γ) θα αυξηθούν οι εξαγωγές και θα βελτιωθεί το ισοζύγιο πληρωμών
 - δ) θα μειωθεί η παραγωγή και η απασχόληση.**
36. Ποια μέτρα νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής μπορεί να λάβει το κράτος για την καταπολέμηση του πληθωρισμού και πώς;
37. Ποια είναι τα μέτρα αγορανομικής και εισοδηματικής πολιτικής που μπορεί να λάβει το κράτος και πώς καταπολεμούν τον πληθωρισμό;
38. Να αναφέρετε δύο μέτρα με τα οποία μπορεί να αντιμετωπιστεί ο πληθωρισμός κόστους και δύο μέτρα με τα οποία μπορεί να αντιμετωπιστεί ο πληθωρισμός ζήτησης.
39. Γιατί η αύξηση της παραγωγικότητας θεωρείται ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης του πληθωρισμού;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

40. Από τα παρακάτω μέτρα, υπογραμμίστε όσα βοηθούν στην αναχαίτιση του πληθωρισμού:

- α) Μείωση φόρων
- β) Μείωση κοινωνικών παροχών
- γ) Πώληση κρατικών χρεογράφων**
- δ) Αύξηση μισθών και ημερομισθίων
- ε) Αύξηση παραγωγικότητας**
- στ) Καθορισμός ανώτατων τιμών πώλησης.**

41. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 6.4, ο ρυθμός πληθωρισμού το 2011 ήταν 3,3%, και το 2012 ήταν 2,4%. Αυτό σημαίνει ότι οι τιμές το 2012 σημείωσαν αύξηση ή μείωση σε σχέση με το 2011; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Ο ρυθμός πληθωρισμού δείχνει τη μεταβολή των τιμών συνήθως από έτος σε έτος. Όταν ο ρυθμός πληθωρισμού έχει θετικό αποτέλεσμα δείχνει ότι οι τιμές αυξήθηκαν, αν έχει αρνητικό αποτέλεσμα δείχνει ότι οι τιμές μειώθηκαν. Επομένως, οι τιμές το 2012 σημείωσαν και πάλι αύξηση κατά 2,4% σε σχέση με το 2011. Θα μπορούσε να λεχθεί ότι οι τιμές σημείωσαν μεν αύξηση το 2012, αλλά η αύξηση ήταν μικρότερη σε σύγκριση με την αύξηση που παρατηρήθηκε το 2011.

42. Να σημειώσετε ΟΡΘΟ/ΛΑΘΟΣ:

Πληθωρισμός είναι η συνεχής και αισθητή μείωση της αγοραστικής αξίας του χρήματος	Λ
Αποπληθωρισμός είναι τα μέτρα που λαμβάνει το Κράτος για καταπολέμηση του πληθωρισμού	Λ
Η αύξηση της ποσότητας του χρήματος προκαλεί πληθωρισμό ζήτησης	Ο
Οι ψηλές τιμές των καυσίμων προκαλούν πληθωρισμό κόστους	Ο
Ο εισαγόμενος πληθωρισμός προέρχεται από αύξηση των εισαγωγών	Λ
Ο πληθωρισμός επηρεάζει θετικά τις εισαγωγές και αρνητικά τις εξαγωγές	Ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Τι είναι το χρηματοπιστωτικό σύστημα; Ποιος ο ρόλος του;
2. Ποια είναι η διαφορά φυσικού και χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου;
3. Τι είναι η αποταμίευση;
4. Τι είναι η ιδιωτική και τι η δημόσια αποταμίευση; Πώς συνδέονται αυτές οι δύο μεταβλητές με την εθνική αποταμίευση;
5. Πότε δημιουργείται Πλεόνασμα στον Κρατικό Προϋπολογισμό και πώς αυτό επηρεάζει την αποταμίευση, το επιτόκιο, την επένδυση και την οικονομική μεγέθυνση;
6. Πότε δημιουργείται Έλλειμμα στον Κρατικό Προϋπολογισμό και πώς αυτό επηρεάζει την αποταμίευση και την επένδυση;
7. Ποιοι είναι οι στόχοι της αποταμίευσης;
8. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε τους παράγοντες που επηρεάζουν την εκούσια αποταμίευση.
9. Ποιος ο ρόλος της αποταμίευσης στην οικονομία;
10. Τι είναι η επένδυση και ποια η σχέση της με το κεφάλαιο;
11. Ποιες είναι οι κατηγορίες των επενδύσεων; Ποια η σημαντικότερη κατηγορία και γιατί;
12. Ποιοι θεωρούνται οι παράγοντες που επηρεάζουν το ύψος των επενδύσεων;
13. Αν οι περισσότεροι Κύπριοι υιοθετούσαν το «ζήσε για το σήμερα», πώς θα επηρεαζόταν η αποταμίευση, η επένδυση και το επιτόκιο;

Αν οι περισσότεροι Κύπριοι υιοθετούσαν το «ζήσε για το σήμερα», αυτό θα σήμαινε μεγαλύτερη κατανάλωση, επομένως μικρότερη αποταμίευση. Η μείωση της αποταμίευσης μειώνει την προσφορά χρήματος με αποτέλεσμα, να αυξάνονται τα επιτόκια. Η αύξηση των επιτοκίων θα προκαλέσει με τη σειρά της και μείωση στις επενδύσεις.

14. Μια επιχείρηση προγραμματίζει την αγορά ενός μηχανήματος το οποίο θα κοστίσει 5 εκατομμύρια ευρώ. Η αναμενόμενη αύξηση στα κέρδη της επιχείρησης από την αγορά του μηχανήματος είναι 0,5 εκατομμύρια ευρώ.

α) Να υπολογίσετε την αναμενόμενη αποδοτικότητα της επένδυσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

- β) Αν το ύψος του επιτοκίου είναι 9,5%, τι θα συμβουλευάτε την επιχείρηση, να πραγματοποιήσει την επένδυση, ή όχι και γιατί;
- γ) Το κράτος αποφασίζει να επιβάλει επιπλέον φορολογία 10% στα κέρδη των επιχειρήσεων. Η κρατική αυτή πολιτική, αναμένεται να επηρεάσει την επιχείρηση στην απόφαση της για την πραγματοποίηση της επένδυσης. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

$$\alpha) \text{ Αναμενόμενη απόδοση της επένδυσης} = \frac{\text{Αναμενόμενο όφελος από την επένδυση}}{\text{Κόστος της επένδυσης}} \times 100$$

$$\text{Αναμενόμενη απόδοση} = \frac{0,5 \text{ εκ.}}{5 \text{ εκ.}} \times 100 = 10\%$$

- β) Αν το ύψος του επιτοκίου είναι 9,5%, θα συμβούλευα την επιχείρηση να πραγματοποιήσει την επένδυση, αφού το αναμενόμενο ποσοστό απόδοσης της επένδυσης είναι μεγαλύτερο από το ύψος του επιτοκίου.

- γ) Αν το κράτος αποφασίσει να επιβάλει επιπλέον φορολογία 10% στα κέρδη των επιχειρήσεων αυτό θα επηρεάσει την απόφαση της επιχείρησης για την πραγματοποίηση της επένδυσης, γιατί αυτή η απόφαση θα μειώσει το αναμενόμενο όφελος της επένδυσης, με αποτέλεσμα:

$$\text{Αναμενόμενο όφελος} = 0,5 \text{ εκ.} - (0,5 \text{ εκ.} \times 10\%) = 0,45 \text{ εκ.}$$

$$\text{Αναμενόμενη απόδοση} = \frac{0,45 \text{ εκ.}}{5 \text{ εκ.}} \times 100 = 9\%$$

Θα συμβούλευα την επιχείρηση να μην πραγματοποιήσει την επένδυση, αφού το αναμενόμενο ποσοστό απόδοσης της επένδυσης είναι μικρότερο από το ύψος του επιτοκίου.

15. Ποια άλλα μέτρα, εκτός από τα φορολογικά μπορεί να πάρει το κράτος για να ενθαρρύνει τις επενδύσεις;
16. Να εξηγήσετε πώς οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι καινοτομίες επηρεάζουν τις επενδύσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

17. Ποια από τις παρακάτω καταστάσεις αποτελούν επένδυση για την οικονομία και ποια αποταμίευση; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

α) Η οικογένειά σας παίρνει ένα δάνειο και αγοράζει καινούριο σπίτι **Επένδυση**

β) Ένας φίλος σας κερδίζει €1.000 και τα καταθέτει στον τραπεζικό του λογαριασμό **Αποταμίευση**

γ) Εκδίδετε μια επιταγή €500 και αγοράζετε μετοχές της ΑΛΦΑ ΛΤΔ **Ιδιωτική Επένδυση**

δ) Αγοράζετε ένα μεταχειρισμένο αυτοκίνητο €5.000, το οποίο θα χρησιμοποιείτε για τις ανάγκες της επιχείρησής σας. **Ιδιωτική Επένδυση**

18. Ποια η σημασία των χρηματοοικονομικών θεσμών στην οικονομία;

19. Σε ποιες κατηγορίες διακρίνονται οι χρηματοοικονομικοί θεσμοί;

20. Τι είναι οι χρηματοπιστωτικές αγορές; Ποια η διαφορά τους με τους χρηματοοικονομικούς διαμεσολαβητές;

21. Τι είναι το ομόλογο;

22. Ποια τα κοινά χαρακτηριστικά των διαφόρων ειδών ομολόγων;

23. Πώς η προθεσμία ενός ομολόγου επηρεάζει το επιτόκιο του;

24. Τι ονομάζεται αθέτηση σε ένα ομόλογο;

25. Γιατί συνήθως τα κρατικά ομόλογα πληρώνουν χαμηλότερα επιτόκια, από τα ομόλογα των εταιρειών;

26. Για καθένα από τα ακόλουθα ζεύγη, ποιο ομόλογο θα περιμένατε να πληρώσει το ψηλότερο επιτόκιο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας σε κάθε περίπτωση.

α) Ένα ομόλογο που πληρώνει το αρχικό κεφάλαιο το 2020 ή ένα ομόλογο που πληρώνει το αρχικό κεφάλαιο το 2050;

Το ομόλογο που πληρώνει το αρχικό κεφάλαιο το 2050 αναμένεται να πληρώσει ψηλότερο επιτόκιο, γιατί αν ο κάτοχος αυτού του ομολόγου χρειαστεί τα χρήματα του πριν από τη μακρινή ημερομηνία λήξης, θα αναγκαστεί να πουλήσει το ομόλογο του σε κάποιον άλλο, πολύ πιθανόν σε χαμηλότερη τιμή. Για να αντισταθμιστεί αυτός ο κίνδυνος τα μακροπρόθεσμα ομόλογα πληρώνουν συνήθως ψηλότερα επιτόκια από τα βραχυπρόθεσμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

β) Ένα ομόλογο από την Coca-Cola ή ένα ομόλογο από μια επιχείρηση της πόλης σας;

Το ομόλογο μιας επιχείρησης της πόλης μου αναμένεται να πληρώσει ψηλότερο επιτόκιο, γιατί αυτή η επιχείρηση έχει μεγαλύτερη πιθανότητα αθέτησης της πληρωμής από ότι η Coca-Cola. Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι μεγαλύτερος για την επιχείρηση της πόλης μας επομένως, αυτή η επιχείρηση θα πληρώσει ψηλότερο επιτόκιο

γ) Ένα ομόλογο που εκδίδει η Κυπριακή κυβέρνηση ή ένα ομόλογο που εκδίδει ένας μεγάλος οικονομικός οργανισμός;

Το ομόλογο που εκδίδει ένας μεγάλος οικονομικός οργανισμός αναμένεται να πληρώσει ψηλότερο επιτόκιο, γιατί τα κρατικά ομόλογα θεωρούνται ασφαλή ομόλογα και πληρώνουν συνήθως χαμηλότερα επιτόκια. Επίσης, τα κρατικά ομόλογα έχουν φορολογικό πλεονέκτημα γιατί οι τόκοι τους είναι συνήθως αφορολόγητοι γι' αυτό πληρώνουν χαμηλότερα επιτόκια.

27. Τι είναι η μετοχή;

28. Ποιες είναι οι διαφορές και ποιες οι ομοιότητες μεταξύ μετοχών και ομολόγων;

29. Ποιοι οι κυριότεροι χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές;

30. Ποιος ο ρόλος των τραπεζών;

31. Ποιος ο σκοπός των αμοιβαίων κεφαλαίων;

32. Ποια τα πλεονέκτημά που απολαμβάνει ένας επενδυτής αμοιβαίου κεφαλαίου;

33. Πότε μια εταιρεία αναζητεί χρηματοδότηση από κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου (venture capital);

34. Να εξηγήσετε πώς ένας venture capitalist μπορεί να βοηθήσει μία εταιρεία που χρηματοδοτεί.

35. Ποιους κλάδους χρηματοδοτούν συνήθως τα VCs και γιατί;

36. Ποια θεωρούνται τα πλεονεκτήματα της χρηματοδότησης από ένα VC, σε σύγκριση με άλλες πηγές χρηματοδότησης;

37. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του προφίλ ενός επιχειρηματικού αγγέλου;

38. Ποιος ο ρόλος του ΕΑ σε μια επιχείρηση;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

39. Να αναφέρετε τις διαφορές της χρηματοδότησης από ένα ΕΑ σε σύγκριση με τη χρηματοδότηση από ένα VC.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να δώσετε τον ορισμό της παγκοσμιοποίησης.
2. Να βάλετε σε κύκλο τα γράμματα που δηλώνουν ποια από τα πιο κάτω αποτελούν χαρακτηριστικά της παγκοσμιοποίησης:
 - α) Υπάρχουν περιοριστικά μέτρα στις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών
 - β) Σταδιακός βαθμός αλληλεξάρτησης μεταξύ των εθνών**
 - γ) Η ροή κεφαλαίου είναι ελεύθερη στην Κύπρο και στις υπόλοιπες χώρες του κόσμου
 - δ) Σταδιακά παρατηρείται ελεύθερη διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών**
3. Να αναφέρετε και να αναπτύξετε τα χαρακτηριστικά της παγκοσμιοποίησης.
4. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε την κύρια αιτία της παγκοσμιοποίησης .
5. Να αναπτύξετε τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης στην ανθρωπότητα.
6. Να αναπτύξετε τις αρνητικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης, σύμφωνα με τους επικριτές της.
7. Να σημειώσετε ΟΡΘΟ ή ΛΑΘΟΣ
Οι επιχειρήσεις συμβάλλουν στην παγκοσμιοποίηση όταν:

α) Λειτουργούν με περιοριστικά και προστατευτικά μέτρα στη διεξαγωγή του εμπορίου	Λ
β) Εμπορεύονται μέσω διαδικτύου	Ο
γ) Παράγουν αγαθά σε χώρες με το χαμηλότερο δυνατό κόστος παραγωγής	Ο
δ) Εισάγουν από το εξωτερικό πρώτες ύλες	Ο

8. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε τα μέτρα που θα μπορούσαν να μειώσουν ή και να εξαλείψουν τις αρνητικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης.
9. Τι είναι το Διεθνές Εμπόριο και ποιο το κυριότερο όφελος που προκύπτει από αυτό;
10. Ποια οφέλη προκύπτουν από το Διεθνές Εμπόριο;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

11. Να σημειώσετε ΟΡΘΟ ή ΛΑΘΟΣ

Εξαιτίας του Διεθνούς Εμπορίου:

α) Οι επιλογές των καταναλωτών είναι περιορισμένες στα εγχώρια προϊόντα	Λ
β) Αυξάνεται η ζήτηση και η παραγωγή των αγαθών και υπηρεσιών	Ο
γ) Οι τιμές των εισαγόμενων αγαθών είναι ψηλότερες από τις εγχώριες	Λ
δ) Η κάθε χώρα διαφυλάττει τις τεχνολογικές καινοτομίες της για δική της εκμετάλλευση	Λ

12. Να εξηγήσετε με ποιο τρόπο οι καταναλωτές, αλλά και οι παραγωγοί, μπορούν να ωφεληθούν από τη διεξαγωγή του διεθνούς εμπορίου.

13. Τα πιο κάτω στοιχεία αναφέρονται σε δύο χώρες οι οποίες απασχολούν τους ίδιους συντελεστές παραγωγής που διαθέτουν, με δεδομένη τεχνολογία:

Χώρα	Γεωργικά Προϊόντα (Τόνοι)	Βιομηχανικά Προϊόντα (Τεμάχια)
A	400	300
B	100	250

Παγκύπριες 2012

Ζητείται:

α) Να εξηγήσετε ποια από τις δύο χώρες έχει απόλυτο πλεονέκτημα

Η χώρα Α έχει το απόλυτο πλεονέκτημα και στα δύο αγαθά επειδή, με τους ίδιους συντελεστές παραγωγής, παράγει μεγαλύτερες ποσότητες σε σύγκριση με τη χώρα Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

β) Με βάση τα πιο πάνω στοιχεία να εξηγήσετε τι συμφέρει να παράγει η κάθε χώρα, σύμφωνα με την αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος

Χώρα	Κόστος ευκαιρίας Γεωργικά Προϊόντα	Κόστος ευκαιρίας Βιομηχανικά Προϊόντα
A	$300/400 = 0,75$	$400/300 = 1,33$
B	$250/100 = 2,5$	$100/250 = 0,4$

Σύμφωνα με την αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος, συμφέρει στη χώρα A να ειδικευθεί στην παραγωγή γεωργικών προϊόντων γιατί τα παράγει με χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας σε σύγκριση με τη χώρα B. Για την παραγωγή μιας μονάδας γεωργικών προϊόντων, πρέπει να θυσιάσει 0,75 μονάδες βιομηχανικών προϊόντων, σε αντίθεση με τη χώρα B η οποία πρέπει να θυσιάσει 2,5 μονάδες.

Στη χώρα B συμφέρει να ειδικευθεί στην παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων γιατί τα παράγει με χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας σε σύγκριση με τη χώρα A. Για την παραγωγή μιας μονάδας βιομηχανικών προϊόντων πρέπει να θυσιάσει 0,4 μονάδες γεωργικών προϊόντων, σε αντίθεση με τη χώρα A η οποία πρέπει να θυσιάσει 1,33 μονάδες.

γ) Ποια είναι η σημασία του συγκριτικού πλεονεκτήματος για το διεθνές εμπόριο;

Η κάθε χώρα εξειδικεύεται στην παραγωγή του προϊόντος που έχει το χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η συνολική παραγωγή και των δύο αγαθών. Αυτό σημαίνει ότι θα υπάρχει δυνατότητα μεγαλύτερης κατανάλωσης, καλύτερης ποιότητας προϊόντων και σε χαμηλότερες τιμές με αποτέλεσμα, να βελτιώνεται το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων και των δύο χωρών.

14. Έστω ότι δύο χώρες, η A και η B, παράγουν δύο μόνο αγαθά, σιτάρι και βιομηχανικά προϊόντα. Η χώρα A, με ορισμένη ποσότητα παραγωγικών συντελεστών παράγει 50 μονάδες σιτάρι και 35 μονάδες βιομηχανικά προϊόντα. Η χώρα B με την ίδια ποσότητα παραγωγικών συντελεστών παράγει 45 μονάδες σιτάρι και 20 μονάδες βιομηχανικά προϊόντα.

Ενισχύει 2000 B'

α) Στην παραγωγή ποιου προϊόντος πρέπει να εξειδικευτεί κάθε χώρα, με βάση την αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Σύμφωνα με την αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος η κάθε χώρα πρέπει να εξειδικεύεται στην παραγωγή του προϊόντος που έχει το χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας.

Όπως βλέπουμε στον πιο κάτω πίνακα, η χώρα Α έχει χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας στην παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων σε σύγκριση με τη χώρα Β γι' αυτό συμφέρει να ειδικευθεί στη παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων. Για την παραγωγή μιας μονάδας βιομηχανικών προϊόντων, πρέπει να θυσιάσει 1,43 μονάδες σιταριού, σε αντίθεση με τη χώρα Β η οποία πρέπει να θυσιάσει 2,25 μονάδες.

Στη χώρα Β συμφέρει να ειδικευθεί στην παραγωγή σιταριού γιατί το παράγει με χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας σε σύγκριση με τη χώρα Α. Για την παραγωγή μιας μονάδας σιταριού, πρέπει να θυσιάσει 0,44 μονάδες βιομηχανικών προϊόντων, σε αντίθεση με τη χώρα Β η οποία πρέπει να θυσιάσει 0,7 μονάδες.

Χώρα	Σιτάρι	Βιομηχανικά Προϊόντα	Κόστος ευκαιρίας Σιτάρι	Κόστος ευκαιρίας Βιομηχανικά Προϊόντα
A	50	35	$35/50 = 0,7$	$50/35 = 1,43$
B	45	20	$20/45 = 0,44$	$45/20 = 2,25$

- β) Να εξηγήσετε πώς η εξειδίκευση στην παραγωγή ενός προϊόντος οδηγεί στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου κάθε χώρας.

Η εξειδίκευση στην παραγωγή ενός προϊόντος, αυξάνει την παραγωγικότητα εργασίας και κεφαλαίου. Επομένως, έχει χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας με αποτέλεσμα να αυξάνεται η συνολική παραγωγή. Οι καταναλωτές θα έχουν την ευκαιρία κατανάλωσης μεγαλύτερης ποσότητας, καλύτερης ποιότητας αγαθών και χαμηλότερων τιμών, με αποτέλεσμα, να βελτιώνεται το βιοτικό τους επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

15. Τα πιο κάτω στοιχεία αναφέρονται σε δύο άτομα τα οποία απασχολούν τους ίδιους συντελεστές παραγωγής που διαθέτουν, με δεδομένη τεχνολογία:

Άτομα	Τυρί (Kg)	Πατάτες (Kg)
Μαρία	8	32
Ελένη	24	48

Ζητείται:

- α) Να εξηγήσετε ποιο από τα δύο άτομα έχει απόλυτο πλεονέκτημα

Η Ελένη έχει το απόλυτο πλεονέκτημα και στα δύο αγαθά επειδή με τους ίδιους συντελεστές παραγωγής, παράγει μεγαλύτερες ποσότητες σε σύγκριση με τη Μαρία.

- β) Με βάση τα πιο πάνω στοιχεία, να εξηγήσετε τι συμφέρει να παράγει το κάθε άτομο, σύμφωνα με την αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος

Σύμφωνα με την αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος το κάθε άτομο πρέπει να εξειδικεύεται στην παραγωγή του προϊόντος που έχει το χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας.

Όπως βλέπουμε στον πιο κάτω πίνακα, η Μαρία έχει χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας στην παραγωγή πατατών σε σύγκριση με την Ελένη, γι' αυτό πρέπει να ειδικευθεί στη παραγωγή πατατών. Η Μαρία για την παραγωγή μιας μονάδας πατατών πρέπει να θυσιάσει 0,25 μονάδες τυριού, ενώ η Ελένη πρέπει να θυσιάσει 0,5 μονάδες. Στην Ελένη συμφέρει να ειδικευθεί στην παραγωγή τυριού γιατί το παράγει με χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας σε σύγκριση με τη Μαρία. Η Ελένη για την παραγωγή μιας μονάδας τυριού πρέπει να θυσιάσει 2 μονάδες πατατών, ενώ η Μαρία πρέπει να θυσιάσει 4 μονάδες.

Άτομα	Τυρί	Πατάτες	Κόστος ευκαιρίας Τυριού	Κόστος ευκαιρίας Πατατών
Μαρία	8	32	$32/8 = 4$	$8/32 = 0,25$
Ελένη	24	48	$48/24 = 2$	$24/48 = 0,5$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

16. Ας υποθέσουμε ότι ένας εργάτης στη Ταϊβάν μπορεί να κατασκευάσει 2 τηλεοράσεις ή 10 ζευγάρια παπούτσια την εβδομάδα και ότι ένας εργάτης στη Νότια Κορέα, χρησιμοποιώντας την ίδια τεχνολογία, μπορεί να κατασκευάσει σε μία εβδομάδα 3 τηλεοράσεις ή 20 ζευγάρια παπούτσια.

α) Αν οι δύο χώρες αποφασίσουν να ξεκινήσουν εμπορικές συναλλαγές, τι πιστεύετε ότι θα εξάγει η μία στην άλλη;

Εργάτες	Τηλεοράσεις	Παπούτσια	Κόστος ευκαιρίας Τηλεοράσεων	Κόστος ευκαιρίας Παπουτσιών
Ταϊβάν	2	10	$10/2 = 5$	$2/10 = 0,20$
Νότια Κορέα	3	20	$20/3 = 6,67$	$3/20 = 0,15$

Σύμφωνα με την αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος, συμφέρει στη χώρα Ταϊβάν να ειδικευθεί στην παραγωγή τηλεοράσεων γιατί τα παράγει με χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας σε σύγκριση με τη Νότιο Κορέα. Για την παραγωγή μιας μονάδας τηλεοράσεων, πρέπει να θυσιάσει 5 μονάδες παπουτσιών, σε αντίθεση με τη Νότιο Κορέα η οποία πρέπει να θυσιάσει 6,67 μονάδες.

Στη Νότιο Κορέα συμφέρει να ειδικευθεί στην παραγωγή παπουτσιών γιατί τα παράγει με χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας σε σύγκριση με τη Ταϊβάν. Για την παραγωγή μιας μονάδας παπουτσιών, πρέπει να θυσιάσει 0,15 μονάδες τηλεοράσεων, σε αντίθεση με τη Ταϊβάν η οποία πρέπει να θυσιάσει 0,20 μονάδες.

Επομένως, η Ταϊβάν θα εξάγει τηλεοράσεις και η Νότιος Κορέα παπούτσια.

17. Σε ποιες οικονομικές περιοχές θα μπορούσε να χωριστεί ο πλανήτης και σε ποιες οι ανεπτυγμένες χώρες;

18. Ποιος θεωρείται ο κυριότερος στόχος δημιουργίας της ΕΕ;

19. Να γίνει σύντομη ιστορική αναδρομή της ΕΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

20. Να βάλετε σε κύκλο το γράμμα που δηλώνει την ορθή απάντηση:

Η Νορβηγική Επιτροπή Νόμπελ ανέφερε ότι η απόφασή της για βράβευση της ΕΕ βασίστηκε στον ρόλο της Ένωσης ως σταθεροποιητικού παράγοντα, ο οποίος μετέτρεψε την Ευρώπη, σχεδόν στο σύνολό της:

α) Από ήπειρο πολέμων σε ήπειρο ειρήνης

β) Σε μια πλούσια ήπειρο

γ) Σε μια γαλήνια περιοχή

δ) Σε ασφαλή τόπο διαμονής.

21. Να βάλετε σε κύκλο το γράμμα που δηλώνει την ορθή απάντηση

Η ΕΕ διέθεσε τα χρήματα του Βραβείου Νόμπελ που κέρδισε:

α) Στο διαστημικό της πρόγραμμα

β) Για την αμυντική της ενίσχυση

γ) Σε προγράμματα στήριξης παιδιών που έχουν πέσει θύματα πολέμων και συγκρούσεων

δ) Για ανέγερση μνημείου ειρήνης.

22. Ποια τα κύρια θεσμικά όργανα της ΕΕ και από ποια μέλη αποτελείται το κάθε θεσμικό όργανο;

22. Ποιος ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου;

24. Ποια τα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής;

25. Ποιες οι αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου;

25. Ποιες οι κύριες εργασίες του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

26. Ποιος ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου;

27. Ποιος είναι ο πρόεδρος στο κάθε βασικό θεσμικό όργανο της ΕΕ σήμερα;

28. Ποια άλλα θεσμικά όργανα έχει η ΕΕ;

29. Ποια τα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας;

30. Τι καλείται Ευρωσύστημα και ποιος ο πρωταρχικός του στόχος;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

31. Τι γνωρίζετε για τη ζώνη του ευρώ;
32. Τι γνωρίζετε για το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και ποιος ο πρωταρχικός του σκοπός;
33. Ποια είναι η αποστολή και ποιοι οι στόχοι της Παγκόσμιας Τράπεζας;
34. Ποιος ο πρόεδρος της ΕΚΤ, του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας σήμερα;
35. Με τι ασχολείται ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) και ποιος ο σκοπός του οργανισμού;